

Alma Laukkanen
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi (AMK), kirkon nuorisotyö
Opinnäytetyö, 2018

PÄÄSIÄISVAELLUS PAKETTIIN

**Opas Lauttasaaren seurakunnan vapaaehtoisten nuorten ja
nuorten aikuisten kirkkodraama-produktioon**

TIIVISTELMÄ

Alma Laukkanen

Pääsiäisvaellus pakettiin - Opas Lauttasaaren seurakunnan vapaaehtoisten nuorten ja nuorten aikuisten kirkkodraama-produktioon

151 s., 3 liitettä

Marraskuu, 2018

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomi (AMK), kirkon nuorisotyö

Opinnäytetyön tavoitteena oli luoda opas Lauttasaaren seurakunnan vapaaehtoisten nuorten ja nuorten aikuisten Pääsiäisvaellus-kirkkodraaman toteuttamiseen. Opas auttaa seurakunnan vapaaehtoisia jatkamaan kirkkodraaman perinnettä sekä hahmottamaan niin siihen kuuluvaa näytelmän valmistusprosessia kuin vastuutehtävissä olevien vapaaehtoisten keskinäistä työnjakoa.

Opinnäytetyö on produktio, joka sisältää raportin ja liitteenä olevan Pääsiäisvaellus pakettiin - oppaan. Liitteenä on myös vuoden 2018 Pääsiäisvaelluksen käsikirjoitus sekä vapaaehtoisen Laura Sinivaaran kokoama tuottajan tehtävälista. Raportti sisältää oppaan teoreettisen viitekehysten esittelyn, johon kuuluvat nuoruus ja nuoret aikuiset, seurakunnan vapaaehtoistyö, kirkkodraama, osallistava teatteri. Aineistoa oppaaseen kerättiin haastatteluja ja osallistavaa havainnointia hyödyntäen.

Pääsiäisvaellus pakettiin -opas kertoo Lauttasaaren seurakunnan Pääsiäisvaelluksen näytelmänvalmistusprosessin. Haastatteluin kerättyjä vastuuhenkilöiden ajatuksia ja havaintoja projektin eri vaiheista on yhdistetty oppaaseen

Pääsiäisvaellus-kirkkodraama tukee nuorten ja nuorten aikuisten seurakuntayhteyttä. Vapaaehtoistyö antaa heille osallistumisen, osallisuuden ja onnistumisen kokemuksia. Produktio auttaa kristillisen kirkon tehtävässä Jumalan sanan levittämisessä eri ikäisille.

Asiasanat: Kirkkodraama, Kirkon nuorisotyö, Nuoret aikuiset, Osallistava havainnointi, Opas, Osallistava teatteri, Pääsiäisvaellus, Vapaaehtoistyö

ABSTRACT

Alma Laukkanen

Passion play to package – Guidebook to church drama by voluntary young and young adults of the Lauttasaari Parish

151 p. Three appendices.

November 2018

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor of Social Services

Degree Programme in Social Services,

Option in Christian Youth Work

The purpose of the thesis was to make a guidebook about Pääsiäisvaellus (“Easter hike”) passion play for voluntary young persons and young adults of the Lauttasaari Parish. The guidebook will help volunteers to keep the tradition of drama going and helps them to understand the production process and make the division of work clearer.

The thesis is a production that includes the report and guidebook called “Passion play to package”, the script of Lauttasaari Parish’s Passion play from year 2018 and checklist for producer made by Laura Sinivaara as an attachment. The report includes following theoretical bases: youth, young adults, volunteer work of parishes, church drama and participatory theatre. The methods used in making the guide were interviewing and participatory observations.

Passion play to package -guide tells drama process of Lauttasaari Parish’s Passion play. Perspectives of the interviewed persons in charge and observations of different points of the production are combined in the guide.

Passion play church drama supports fellowship of the parish of young persons and young adults. Voluntary work will give them experiences of participation, acknowledgement and success. The production helps on the Christian church’s mission of spreading God’s message for people of all ages.

Key words: Church Drama, Church youth work, Guidebook, Participatory observations, Participatory theatre, Passion play, Young adults, Volunteering

SISÄLLYS

JOHDANTO	4
1 LAUTTASAAREN PÄÄSIÄISVAELLUKSEN HISTORIA.....	6
2 NUORET JA NUORET AIKUISET	10
3 NUORET, NUORET AIKUISET JA VAPAAEHTOISET SEURAKUNNASSA	13
3.1 Nuorisotyö ja nuoret aikuiset seurakunnassa.....	13
3.2 Seurakunnan vapaaehtoistyö.....	15
4 KIRKKODRAAMA	18
4.1 Pääsiäisdraamat	19
4.2 Ohjaaja ja näyttelijät kirkkodraamassa.....	22
4.3 Tuottajan tehtävät ja seurakunnan työntekijän vastuu	24
4.4 Yhteinen työryhmä	26
5 OSALLISTAVA TEATTERI JA OSALLISTAVA HAVAINNOINTI.....	28
6 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET	31
7 PÄÄSIÄISVAELLUS – NÄYTELMÄNVALMISTUSPROSESSIN KUVAUS	34
7.1 Alkuvalmistelut	35
7.2 Viikoittaiset näytelmäharjoitukset	37
7.3 Omat roolihahmot ja kohtaukset	40
7.4 Viikonloppuharjoitukset ja tiedotus	42
7.5 Lavastus.....	43
7.6 Esitysviikko	49
7.7 Lavasteiden purkaminen	51
7.8 Muisteluilta ja projektin lopettaminen	53
8 OPPAAN VALMISTAMINEN.....	56
9 POHDINTA	59
9.1 Pääsiäisvaelluksen tulevaisuus.....	59
9.2 Ammatillisen kasvun pohdinta.....	61
LÄHTEET	64
LIITE 1. Pääsiäisvaellus pakettiin -opas	69
LIITE 2. Pääsiäisvaellus 2018 -käsikirjoitus	119
LIITE 3. Pääsiäisvaelluksen tuottajan tehtävälista	120

JOHDANTO

Helsingin Lauttasaaren seurakunnan vapaaehtoiset nuoret ja nuoret aikuiset ovat yli kymmenen vuoden ajan toteuttaneet pääsiäisnäytelmää nimeltään Pääsiäisvaellus. Näytelmä kertoo Raamatun Uuden testamentin evankeliumien pääsiäisen ajan tapahtumista, joiden keskeisessä roolissa ovat Jeesuksen lähipiiri ja häntä vastustaneet ihmiset. Tapahtumat alkavat palmusunnuntaista ja päättyvät pääsiäisaamuun. Katsojat liikkuvat esityksen aikana vaelluksen omaisesti kohtauksesta toiseen lavasteissa, jotka on rakennettu Lauttasaaren seurakunnan tiloihin, esittämään Jeesuksen aikaista Jerusalemiä ja sen lähiympäristöä.

Näytelmä poikkeaa tunnetummista kirkkodraamoista siten, että se on kokonaan vapaaehtoisten tekemä. Projektin valmistelu ja näytelmäharjoitukset aloitetaan ajoissa ennen pääsiäistä, jolloin vapaaehtoiset kokoontuvat viikoittain yhteen ja muodostavat yhdessä ryhmän. Pääsiäisvaelluksen ohjaajan vetämässä näytelmäryhmässä näyttelijät opettelevat vuorosanojen ja pääsiäisen teologian lisäksi näyttelemisen perusteita. Pääsiäisen lähestyessä ryhmäläiset ja mukaan pyydettyvät vapaaehtoiset rakentavat itse lavasteet seurakunnan tiloihin. Käytettävää teatterivaloja ja -tekniikkaa on mukana pystyttämässä ja käyttämässä vapaaehtoinen teknikko. Nuorten ja nuorten aikuisten eli 15–30-vuotiaiden näyttelijöiden lisäksi produktion kuuluvat vastuuryhmässä olevat ohjaaja, apulaisohjaaja ja tuottaja sekä seurakunnan nuorisotyöntekijä. (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018.)

Opinnäytetyön tarkoitus on valmistaa Lauttasaaren seurakunnan nuorisotyön ja vapaaehtoisten käyttöön opas, joka kertoo, kuinka Pääsiäisvaellus käytännössä toteutetaan. Oppaan on tarkoitus auttaa Lauttasaaren seurakunnan vapaaehtoisina kartoittamaan, mitä Pääsiäisvaellus-projektin eri vaiheissa tapahtuu, kenen vastuulla on mikäkin vastuualue sekä helpottaa tulevien vapaaehtoisten ja vastuuryhmäläisten perehdyttämistä. Koska näytelmä on lähtöisin vapaaehtoistoiminnasta, sen tekemiseen ei ole olemassa vielä yhtenäistä kirjallista ohjeistusta tai materiaalia.

Pääsiäisvaelluksen dokumentointi on ajankohtaista siksi, että Lauttasaaren seurakunnan kirkko ja muut seurakunnan tilat menevät peruskorjaukseen, minkä vuoksi Pääsiäisvaellusta ei pystytä vuonna 2019 toteuttamaan samalla tavalla kuin aikaisempina vuosina. Kun projektiin tulee tämän vuoksi tauko, saattavat tärkeät asiat ja käytänteet unohtua, mikäli niitä ei ole kirjattu ylös. (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 5.11.2017.)

Tietoa valmiiseen oppaaseen on kerätty havainnoimalla vuoden 2018 Pääsiäisvaelluksen näytelmänvalmistusprosessia ja haastatteleamalla vapaaehtoisia vastuuhenkilöitä ohjaaja Saara Goldhornia, apulaisohjaaja Sofia Kangasta, tuottaja Camilla Karia sekä Varpu Koivusta, joka on Lauttasaaren seurakunnan nuorisotyönohjaaja. Tarkempia tietoja Pääsiäisvaelluksen historiasta ovat antaneet tietoa Leea Kautto ja Laura Sinivaara, jotka ovat olleet mukana produktiossa sen alkuaajoista lähtien, niin tuottajan, ohjaaja, näyttelijän ja avustajan tehtävissä.

1 LAUTTASAAREN PÄÄSIÄISVAELLUKSEN HISTORIA

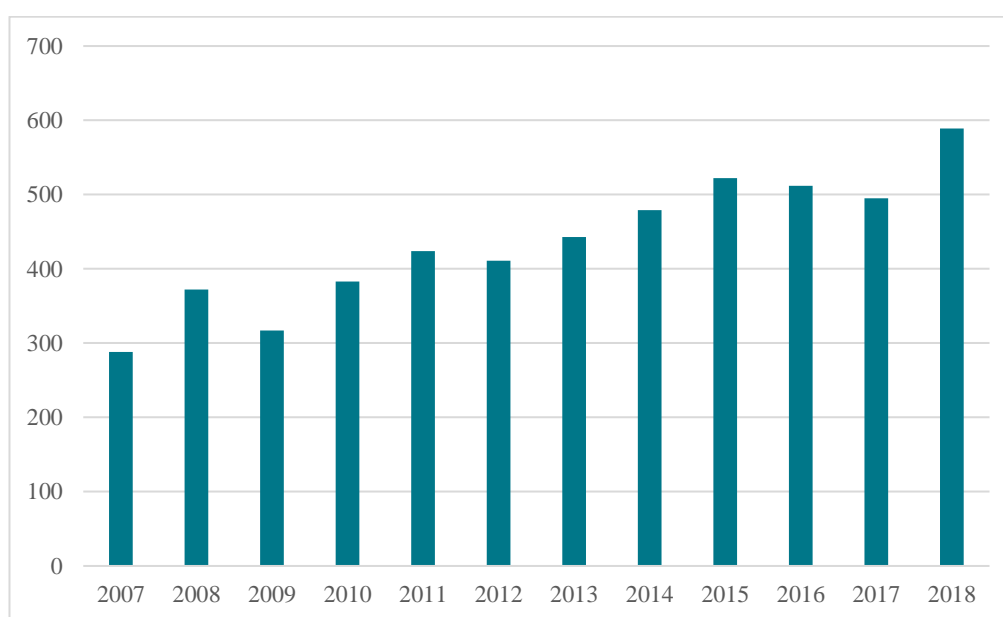
Lauttasaaren kirkolla esitettiin vuosina 2000, 2002 ja 2003 pääsiäisnäytelmää, jonka ohjasi Mikko Lammi. Näytelmässä liikuttiin seurakunnan tiloissa ja näyttelijät olivat vapaaehtoisia aikuisia, vanhuksia ja nuoria kuin myös kirkon työntekijöitä. Kun Lammin pääsiäisvaelluksesta luovuttiin, mukana toiminnassa olleet nuoret aikuiset halusivat lähteä työstämään omaan pääsiäisvaellusta kevääksi 2007, koska he olivat kokeneet näytelmän toteuttamisen ja esittämisen mielekkääksi. (Leea Kautto henkilökohtainen tiedonanto 20.6.2018.)

Uuden näytelmän suunnittelijat kävivät katsomassa muiden seurakuntien pääsiäisvaelluksia ja -näytelmiä saadakseen inspiraatiota. Pääkaupunkiseudulla esitettiin silloin muun muassa Espoon Tapiolan seurakunnan ja Helsingin Kallion kirkon näytelmät sekä Via Crucis -pääsiäisvaellus, joka oli tyyllisestään modernimpi kuin Lauttasaaren nuorten ja nuorten aikuisten pääsiäisvaelluksen haluttiin olevan. Uudesta pääsiäisvaelluksesta haluttiin tehdä selkeä ja tunteita herättävä näytelmä, jossa kohtaukset tapahtuvat reaaliaikaisesti. Näytelmässä haluttiin myös näyttää Jeesus, jota Lammin draamassa ei tehty, ja tarinan haluttiin olevan informatiivinen myös teemaan perehtymättömille katsojille. (Leea Kautto henkilökohtainen tiedonanto 20.6.2018.)

Nuoret tekijät tahtoivat pitää uuden produktion oman ikäisilleen näyttelijöille suunnattuna, koska tahdottiin säilyttää hyvä yhteishenki, joka vallitsi tällöin seurakunnan aktiivisten nuorten ja nuorten aikuisten kesken. Amatööriohjaajat kokivat myös vertaisten ja saman ikäisten näyttelijöiden ohjeistamisen helppona. Alussa haasteita toivat kysymykset rahoituksen hankkimisesta ja tekijöiden löytämisestä, mutta näytelmään tarvittavaa teatteritekniikkaa,

lavasteita ja puvustoa saatiin kerättyä tarpeeksi kokoon. (Leea Kautto henkilökohtainen tiedonanto 20.6.2018.)

Vanhan pääsiäisnäytelmän tarpeiston lisäksi uuteen Pääsiäisvaellukseen tehtiin ja hankittiin itse pukuja, ja enemmän lavasteita saatiin lainaan Helsingin keskustassa sijaitsevalta ruotsinkieliseltä vapaakirkolta Andreaskyrkanilta. Vuonna 2004 lauttasaarelaiset olivat mukana tekemässä ruotsinkielistä pääsiäismusikaalia “Ljust när det är som mörkrast” (“Valoa kun on kaikkein pimeintä”). Kirkkosalissa esitettävään yksinäyttämöistä näytelmään lauttasaarelaiset kokosivat lavasteita ja rekvisiittaa, toimivat näyttämömiehistönä sekä saivat paljon käytännön kokemusta omaa näytelmäproduktiota varten. Kun Pääsiäisvaelluksen työstäminen alkoi, näytelmään sopivat puvut, rekvisiitta ja lavasteet saatiin Andreaskyrkanilta lainaksi ja myöhemmin niistä tuli lauttasaarelaisten omaa. Jo ensimmäisessä Pääsiäisvaelluksessa oli mukana teatteritekniikkaa erillisinä valoina ja taustaanäinä. (Laura Sinivaara henkilökohtainen tiedonanto 14.11.2018; Leea Kautto henkilökohtainen tiedonanto 9.11.2018.)

KUVIO 1. Pääsiäisvaelluksen katsojamäärien kasvu vuosittain

Ensimmäisen Pääsiäisvaelluksen jälkeen näytelmän katsojamäärät kasvoivat vuosi vuodelta suuremmaksi (KUVIO 1). Lavastukseen ja puvustukseen käytettävien materiaalien määrä lisääntyi ja myöhemmin mukaan lisättiin enemmän teatteritekniikkaa. Vapaaehtoiset hakivat näytelmälle lisärahoitusta, kunnes näytelmä alettiin myöhemmin ottaa huomioon seurakunnan vuosittaisessa talousarviossa. Katsojilta nuorten ja nuorten aikuisten Pääsiäisvaellus on saanut vuosien aikana paljon positiivista palautetta. Näytelmän suosio on kasvanut ajan myötä ja näytelmästä on tullut monelle lauttasaarelaiselle vuosittainen pääsiäisperinne. (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018, Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018; Laura Sinivaara henkilökohtainen tiedonanto 14.11.2018.)

Alusta alkaen Pääsiäisvaelluksen tunnelmassa on haluttu tuoda katsojat tarinan tapahtumien keskelle reaaliaikaisesti. Katsojissa haluttiin herättää tunteita, niin surua kuin pelkoa, ja tarinasta tehtiin informatiivinen myös sellaisille, joille Raamatun pääsiäiskertomus ei ole ennestään tuttu. Vaikka näytelmä on kaikille suunnattu, ei sitä sen teemojen takia suositella pienille lapsille. Seurakunnan työntekijät ovat kuitenkin järjestäneet päiväkotilaisille sekä päiväkerho- ja perhekerhoryhmille kierroksia lavasteissa. Pääsiäisvaelluksen ensimmäisinä vuosina Jeesusta näyttelevän kasvoja ei tahdottu näyttää ollenkaan, jotta katsoja voisi säilyttää oman mielikuvansa siitä, miltä Jeesus näyttää. (Laura Sinivaara henkilökohtainen tiedonanto 22.10.2018, Leea Kautto henkilökohtainen tiedonanto 20.6.2018.)

Vaikka Jeesus on näytelmän tärkein henkilö, hän ei kuitenkaan ole päähenkilö. Pääsiäisvaelluksessa on haluttu tuoda esiin Jeesuksen ympärillä eläneiden tavallisten ihmisten näkökulma, Uuden testamentin tekstiä dramatisoiden. Näitä ihmisiä ovat Jeesusta seuranneet opetuslapset sekä hänen seurassaan liikkuneet naiset. Heidän lisäksi Jeesusta ja hänen toimintaansa

vastustaneiden juutalaisten ja roomalaisten näkemykset on haluttu tuoda esiin ymmärrettävinä. Aikalaisten poliittiset ja teologiset ristiriidat ja niiden tuomat agendat on pyritty tuomaan esiin sellaisessa muodossa, että katsojat voivat niihin myös jossain määrin samaistua. Modernin ihmisen lähestymistapaa pääsiäiseen ja Jeesukseen halutaan Pääsiäisvaelluksen tulevaisuudessa kasvattaa. (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 24.3.2018, Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018.)

2 NUORET JA NUORET AIKUISET

Pääsiäisvaelluksen tekijät ovat nuoria ja nuoria aikuisia. Nuoruus on siirtymävaihe lapsuuden ja aikuisuuden välillä, joka sijoittuu ikävuosiin 10–30 ja jolloin ihmiselle tapahtuu paljon. Ulospäin näkyvää fyysistä kehitystä, kehon rakenteen muutosta ja pituuskasvua, joka voi tapahtua hyvinkin nopeasti ja josta käytetään nimitystä kasvupyrähdys. Samaan aikaan puberteetti eli sukukypsyuden saavuttaminen voi näkyä nuorella, rintojen kasvamisessa tai äänenmurroksessa. Nuoren sisälläkin tapahtuu paljon, kun lapsuuden konkreettinen ajattelu kehittyy abstraktis-formaaliin ajatteluun, mikä käytännössä tarkoittaa, että ihminen oppii ajattelemaan syvällisemmin ja moniulotteisemmin kuin lapsena. (Nurmi ym. 2014, 142, 144–146.)

Psyykkisten ja fyysisten muutosten lisäksi nuoruudessa tapahtuu paljon sosiaalista kehitystä. Suhde omiin vanhempiin muuttuu, vaikka nuoret pitävät suhdetta vanhempiin yhtenä elämän tärkeimmistä. Nuoruudessa ikätovereilla on suurempi merkitys kuin aiemmin, sillä nuori viettää suurimman osan ajastaan koulussa muiden nuorten kanssa. Valinnoilla on suuri merkitys nuorten elämässä, kun omaan elämään liittyviä päätöksiä ryhdytään tekemään itsenäisesti, keskustelematta ensin vanhempien kanssa. Nuoret hakeutuvat tai valikoituvat ryhmiin, jossa ratkaisevana tekijänä voivat olla tietyt piirteet tai tavat. Ryhmässä olevia nuoria voivat yhdistää harrastukset, ominaispiirteet tai ajatukset tiettyjen asioiden suhteen, kuten päihteiden käyttämisestä tai koulunkäynnistä. Suurin osa nuorista kuuluu johonkin ryhmään tai omistaa edes yhden ystävän. (Nurmi ym. 2014, 142, 144–145, 148, 150, 155, 166–168; Paananen 2008, 23–24, 29.)

Nuorisolaissa (L 1285/2016) alle 29-vuotiaalla tarkoitetaan nuorta, kun taas yli 18-vuotiaasta pidetään Suomessa täysi-ikäisenä. Täysi-ikäisyyden määritelmän taustalla on muun muassa Vaalilaki (L 714/1998), jonka mukaan

18-vuotias on äänioikeutettu presidentinvaaleissa, europarlamenttivaaleissa sekä eduskuntavaaleissa. Ikävuosien 17–22 aikana nuoruuden elämänrakenne alkaa väistyä ja tilalle tulee nuoren aikuisen elämä. Aikuisuuden elämänvaiheisiin kuuluvat työllistyminen, parisuhteen muodostaminen sekä mahdollisesti jälkikasvun saaminen. Aikuisuuden kriteereiksi voidaan määritellä kyky ottaa vastuuta itsestään, pystyminen itsenäiseen päätöksentekoon sekä taloudellinen riippumattomuus. On tärkeää tiedostaa, että ajankohdat eri kehitysvaiheissa ja -tapahtumissa voivat vaihdella paljon ja yksilöt voivat kokea olevansa aikuisia eri ikäisinä. (Nurmi ym. 2014, 178–179, 182–183.)

Nuorten aikuisen elämään kuuluu vahvasti muutos ja vapaus. Kun toisen asteen koulutuksesta valmistutaan, tähdätään uuteen elämään korkeakouluopintojen parissa. Tällöin edessä saattaa olla muutto toiselle paikkakunnalle sekä vanhojen, nuoruudessa rakennettujen ihmissuhdeverkostojen hajoaminen ja uusien muodostuminen. Omilleen muuttanut nuori aikuinen on vastuussa itsestään ja hänellä harvoin on lapsia, asuntolainaa tai vakituista työpaikkaa. Vapaasti itsensä etsiminen, unelma ammattiin hakeutuminen ja omien ajatusten muodostaminen sekä vahvuuksien tunnistaminen ovat osana yli 20-vuotiaan nuoren aikuisen elämänvaihetta. Tällöin muodostuvat oma elämäkatsomus, arvomaailma ja maailmankuva, jotka heijastuvat myöhemmissä elämänvaiheissa. (Köykkä 2014, 189, 194, 196.)

Nuorille ja nuorille aikuisille yhteistä ovat itsenäistyminen, sosiaalisten suhteiden merkitys sekä kasvaminen ihmisenä. Vapauteen kuuluu kuitenkin omien taakkojen, kuten synkkien ajatusten kantaminen. Ihminen on nuoruudessaan hyvinkin laumaeläin, ja erilaiset porukat tarjoavat seuran lisäksi turvallisuuden tunnetta, paikan tai yhteisön johon kuulua ja ihmiselle mahdollisuuden käsitellä niitä asioita, joita vanhempien kanssa ei enää halua tai voi käsitellä. Ystävät ja itsensä näkeminen suhteessa muihin, auttavat

yksilön itseisarvon kehittämisessä ja voimistumisessa sekä henkilökohtaisten elämäntavoitteiden muodostumisessa. (Nurmi ym. 2014, 205; Paananen 2008, 23, 25–26.)

3 NUORET, NUORET AIKUISET JA VAPAAEHTOISET SEURAKUNNASSA

3.1 Nuorisotyö ja nuoret aikuiset seurakunnassa

Kirkkolaki (L 1045/1993) määrittelee Suomen evankelis-luterilaisen kirkon tehtäviksi Raamattuun perustuvan ja kristillisen tunnustuksellisen Jumalan sanan julistamisen ja sanoman levittämisen, sakramenttien jakamisen sekä lähimmäisenrakkauden toteuttamisen. Tätä kirkon tehtävää toteuttavat seurakunnat, joita on Suomessa noin 400, niin suomenkielisiä ja ruotsinkielisiä seurakuntia. Suomalaisista kuuluu kirkkoon noin 71 prosenttia, joka vastaa 3,9 miljoonaa ihmistä. (Suomen ev.lut. kirkko. Tilastotietoa.)

Seurakunnat huolehtivat kirkon lakisääteisten tehtävien toteuttamisesta toimittamalla luterilaisia sakramenteja, jotka ovat kasteen ja ehtoollisen. Näiden lisäksi eri seurakunnissa järjestetään jumalanpalveluksia ja kirkollisia toimituksia, kuten avioliittoon vihkiminen ja hautaan siunaaminen, joista määrätään kirkkokäsikirjassa sekä kirkkojärjestyksessä. Seurakunnissa järjestetään myös diakonia- ja lähetystyötä, sielunhoitoa, kristillistä julistustyötä sekä opetusta ja kasvatustyötä. (L 1045/1993.)

Yksi kristillisen kasvatuksen muoto on rippikoulu, johon osallistuu vuosittain noin 85 prosenttia suomalaisten 15-vuotiaiden nuorten ikäluokasta (Seurakuntalainen toimitus 2017). Rippikoulu on kasteopetusta tai kasteeseen valmistuville opetusta, joka vahvistaa nuoren uskoa kristinuskon kolmiyhteiseen Jumalaan sekä antaa valmiuksia elämään kristittyinä. Suosituin ja yleisin tapa järjestää rippikoulu on vähintään seitsemän päivää kestävä leiri, mutta myös päivä- ja iltarippikouluja järjestetään eri puolilla Suomea. Rippikoululeirit järjestetään usein luonnon lähellä leirikeskuksessa ja sitä toteuttamassa nuorten lisäksi on moniammatillinen rippikoulutiimi, joka

muodostuu papeista, kirkon nuorisotyönohjaajista, muista seurakunnan työntekijöistä sekä kausi- tai kesätyöntekijöistä, jotka voivat olla teologian tai nuorisotyön opiskelijoita. (Kirkkohallitus 2017, 9, 33, 44, 49.)

Rippikoulussa on nuorten ja seurakunnan työntekijöiden lisäksi isosia. Isonen on rippikoulutiimissä mukana oleva vanhempi vapaaehtoinen nuori, jonka tehtäviin rippikoulussa kuuluu rakentaa vuorovaikutusta ja olla rippikoululaisten samaistumiskohteena. Isonen tehtäviin nuoret valmistaa isoskoulutus, joka on yksi osa seurakunnan rippikoulun jälkeistä nuorisotyötä, joka tavoittaa vuosittain noin 24 000 nuorta. Usein koulutuspainotteisen isostoiminnan lisäksi seurakunnissa järjestetään nuorille retkiä, iltoja ja leirejä, raamattupiirejä, ryhmätoimintaa, kerhoja, erityisesti nuorille suunnattuja messuja sekä avointa toimintaa. (Kirkkohallitus 2017, 45; Kirkkohallitus 2016, 13, 18, 45, 48.)

Nuorisotyön jälkeen seurakunnissa puhutaan nuorten aikuisten kanssa tehtävästä työstä. Toisin kun rippikoulun jälkeistä toimintaa, nuorille aikuisille seurakunnat järjestävät vähän toimintaa tai ei ollenkaan. Tähän vaikuttaa paljolti seurakunnan ja kaupungin koko sekä sijainti. Kaupunkikeskuksissa ja korkea-koulukaupungeissa, kuten Helsingissä, seurakunnilla on hyvät mahdollisuudet järjestää nuorten aikuisten toimintaa, koska ihmisiä on paljon. Seurakuntien kanssa kilpailevat kuitenkin myös maalliset palvelut kuten baarit ja kauppakeskukset. (Köykkä 2014, 187, 192.)

Seurakunnan nuorisotyön tarkoitus on tarjota nuorille ja myöhemmin nuorille aikuisille kasvupaikka, jossa harjoittaa omaa uskoa ja perehtyä uskonelämän eri muotoihin yhdessä muiden ikätovereiden kanssa. Nuoret kaipaavat vastauksia elämän suuriin kysymyksiin elämästä ja uskosta, ja oman hengellisyyden etsimiselle on annettava tilaa ja aikaa. Seurakunta on myös paikka, jossa voi kasvaa keskeneräisenä ja epätäydellisenä ihmisenä. Seurakunnan nuorisotyönohjaajan tehtävä on auttaa nuoria käsittelemään

heitä askarruttavia kysymyksiä, tuoda välineitä oman hengellisen elämän hoitamiseen sekä antaa nuorille paikka seurakunnassa, mikä myöhemmin tukee heidän identiteettiään seurakunnan täysivaltaisena jäsenenä. Aito kiinnostus nuoriin on nuorisotyönohjaajan paras työväline. (Tuominen 2005, 39, 41, 51.)

3.2 Seurakunnan vapaaehtoistyö

Yksi tapa nuorille aikuisille osallistua seurakunnan toimintaan on vapaaehtoistyö. Vapaaehtoistyö tai vapaaehtoistoiminta on yhteisön tai yksilön hyväksi tehtävää vapaaehtoisuuteen perustuvaa toimintaa. Toiminta voi olla vertaistukea, edunvalvontaa, kampanjointia ja avun antamista, ja sen keskiössä on kansalaisten omatoimisuus ja osallistumismahdollisuudet. Mahdollisuuksia erilaisiin vapaaehtoistoiimiin tarjoavat kirkon lisäksi erilaiset järjestöt. (Harju ym. 2001, 7, 31.)

Vapaaehtoistoiminta tapahtuu vapaa-ajalla, omien elämäntilanteen aikatauluista riippuen, ja se on tekijälle palkatonta. Toimintaan ei ole pakko täysin sitoutua vaan jokainen itse määrittelee, kuinka pitkään on mukana. Taustalla vapaaehtoistyöhön lähtemiseen ovat usein tekemisen halu, halu auttaa muita, uudenlaisen sisällön saaminen elämään, itsensä arvokkaaksi tunteminen, uuden oppiminen, mielekäs vastapaino arkielämälle sekä omat mielenkiinnon kohteet. Toimintaan liittyy myös palkkion korvaavaa virkistystoimintaa, jonka tarkoitus on ylläpitää vapaaehtoistyöntekijöiden hyvinvointia, joka vaikuttaa heidän jaksamiseensa. (Harju ym. 2001, 36, 77, 92.)

Seurakunnan vapaaehtoistyön teologisissa perusteissa seurakunta nähdään yhtenä ja yhtenäisenä Kristuksen ruumiina. Ei mekanismina vaan organismina, jossa jokaisella jäsenellä on omat tehtävänsä. Kaikki kristillisen

kirjon jäsenet ovat kutsuttuja vastuuseen seurakunnan tehtävien eli julistus- ja palvelutyön toteuttamisesta. Vapaaehtoistyötä organisoii seurakunnan vapaaehtoistyön koordinaattori tai siihen erikseen nimitetty työntekijä, jonka työaikaan ja työnkuvaan kuuluu vapaaehtoistoiminnan koordinoiminen. Seurakuntien on myös muistettava varata vuosibudjetista määrärahat vapaaehtoistoimintaan ja kirkkoherrat vastaavat seurakuntien johtajina resursoinnista. Vaikka toisten palveleminen ei ole seurakuntalaisille palkkiollista, itsensä antamisesta saa kuitenkin hyvää mieltä ja uusia ihmissuhteita yhteisöön kuuluessa. (Luoma 2011; Kirkkohallitus 2015, 4–5, 11.)

Kansalaisareenan tutkimuksen mukaan yleisesti vapaaehtoistyön tekeminen on Suomessa suosittua ja painottuu auttamis- ja talkootyöhön. Seurakuntien lisäksi suosittuja toimialoja vapaaehtoistyölle ovat muun muassa poliittinen vaikuttaminen, vertaistukitoiminta sekä ikäihmisten, lasten ja nuoren kanssa tehtävä toiminta. Vapaaehtoiset suosivat luonteeltaan kasvotusten tapahtuvaa toimintaa, joka on säännöllistä ja jonkun järjestön tai yhteisön organisoimaa. Kestoltaan suositaan vapaaehtoistoiminnassa niin lyhyt- kuin pitkäkestoista työtä. Syitä vapaaehtoistyöhön osallistumattomuuteen ovat mielenkiinnon puuttumisen lisäksi ajanpuute, terveydelliset syyt sekä tietämättömyys ja henkilökohtaisen kutsun puute. (Taloustutkimus Oy 2018.)

Vapaaehtoistyöhön lähtemisen helpottamiseksi seurakunnat ja muut järjestöt tiedottavat eri tehtävistä eri tavoin. Seurakuntien omien lehti-ilmoitusten ja esitteiden lisäksi voidaan tiedottamisessa hyödyntää paikallislehtiä, kohdennettuja kirjeitä tietyille ikäryhmälle sekä vapaaehtoistyöhön painottuneita tapahtumia ja messuja. Tietoa voidaan jakaa myös seurakunnan nettisivuilla, sosiaalisen median eri kanavissa, kuten Facebookissa tai Vapaaehtoistyö.fi -sivustolla, johon on kerättyä ajankohtaisesti ja paikallisesti eri vapaaehtoistoiminnan tehtäviä. Tiedottamisen ohella toimivien tapojen vapaaehtoisten mukaan saamiseksi on kuitenkin henkilökohtainen kutsu, joko

työntekijältä tai toiselta seurakuntalaiselta. (Kirkkohallitus. Vapaaehtoistoiminta. Vapaaehtoistoiminnan viestintä; Vapaaehtoistyö.fi. Miksi auttaa meidän kauttamme?.)

4 KIRKKODRAAMA

Sana draama tulee kreikan kielen sanasta drama, joka tarkoittaa toimintaa tai näyttämöllä esitettävää näytelmää, minkä vuoksi draamaa käytetään monesti synonyyminä näytelmälle. Näytelmä on teatteriteksti eli tarina, jossa on päätekstiä eli roolihahmojen puhuttavia vuorosanoja sekä sivutekstiä eli näyttämöohjeita, jotka ovat ohjaavaa ja kuvailevaa tietoa, jonka näytelmän kirjoittaja on halunnut tuoda ohjaajan tietoon. Produktio, tuotanto tai näyttämöllepano on teatteritekstin tulkinta ja taiteellinen sovitus, josta tuotetaan esitys, jonka näkevät katsojat ja jota on mahdotonta toistaa täysin samanlaisena uudestaan. (Blame 2015, 20, 174, 178; Kinnunen-Riipinen 2000, 19.)

Varhaisimpia teatteritaiteen muotoja olivat ennen ajanlaskun alkua Välimeren alueella, Afrikassa ja Egyptissä toteutetut alkuperäiskansojen tanssit, rituaalit ja seremoniat, joita seurasi tragedia ja komedia esitykset Kreikassa ja Rooman valtakunnassa, Antiikin klassisella kaudella noin 500 e.Kr. – 1000 j.Kr. Rooman valtakunnan aikana varhaiset kristityt esittivät draamaa ja tanssia, vaikka jotkut pitävätkin sitä pakanallisena. Keskiajalle tultaessa 1000-luvulla, lähetystyö oli levittänyt kristinuskoa ja saattanut sen valta-asemaan, minkä vuoksi teatteritaiteen saralla alettiin esittämään kirkkodraamaa. (Blame 2015, 154; Pätsi 2014, 77.)

Kirkkodraamalla tarkoitetaan evankelioimis- tarkoitukseen valmistettua ja esitettyä näytelmää, joka edustaa tavalla tai toisella kirkkoa, tai järjestetään sen tilaisuuksissa. Keskiajalla, kun luku- ja kirjoitustaito eivät olleet vielä levinneet koko kansan keskuuteen, kirkkodraamat toimivat opetusvälineinä, ja reformaattori Martti Luther piti niiden käyttämisestä. Lutherin mukaan kaikki taiteet, erityisesti musiikki, tulisi nähdä Jumalan antamana lahjana, jolla Jumalaa voi palvella. Kirkkonäytelmien kautta draama on osa kirkon historiaa,

samoin kuin kirkko on osa draaman historiaa. Teatterin tuoma taide ja moninaisuus toivat myös kristilliseen ylistykseen lisäelementtejä. (Kinnunen-Riipinen 2000, 14, 29; Pätsi 2014, 191–192.)

Suomeen kirkkodraamat tulivat varsinaisesti Ruotsista 1960-luvun lopulla, vaikkakin Raamatun Vanhan testamentin profeetta Jesajan ennustuksiin perustuvaa Tiernapojat-kuvaelmaa oli nähty Suomessa jo 1600-luvun alusta alkaen (Kinnunen-Riipinen 2000, 31-32). Kuvaelmalla tarkoitetaan lyhyttä yksinäytöksistä näytelmää, jossa monesti ollaan paikallaan teatteriseurueen esittäessä (Kotimaisten kielten keskus 2018). Nykyäänkin seurakuntien jouluja pääsiäiskuvaelmat ovat suosittuja tapoja elävöittää Raamatun kertomuksia kirkkodraaman keinoin, ja ne keräävät paljon yleisöä, sillä kuvaelmia voivat tulla seuraamaan kaikenikäiset, pienistä lapsista ikäihmisiin (Räty 2017).

Perinteiden lisäksi kirkkodraamat reagoivat paljon omaan aikaansa. Siinä missä toisen maailmansodan vankileireillä esitettiin joulukuvaelmia toivon tuomiseksi, oli 1970-luvulla kirkkodraamoilla tilaa myös maallisessa teatteritarjonnassa, kun rockmusikaali Jesus Christ Superstar julkaistiin (Kinnunen-Riipinen 2000, 31.) Tyyllillisesti kirkkodraama voi olla musikaalien ja yksinkertaisten kuvaelmien lisäksi liturginen tai dramaattinen kirkkonäytelmä, pyhimysnäytelmä, miraakkeli eli ihmeistä kertovia näytelmä, mysteerinäytelmä, Raamattu-aiheinen pantomiimi, tanssi tai yksinpuhelu eli monologi (Blame 2015, 154; Kinnunen-Riipinen 2000,32-36).

4.1 Pääsiäisdraamat

Kärsimysnäytelmät eli passiodraamat saivat nimensä latinankielisestä *passio* sanasta, joka tarkoittaa kärsimystä. Passiodraamat tunnetaan myös nimellä mysteerinäytelmä, joka on peräisin latinan kielen sanasta *ministerium* eli palvelus. Kun hengellisiä näytelmiä toteutettiin niin, että myös maallikot

pystyivät osallistumaan niiden tekemiseen, he toimittivat pyhää palvelemista, vaikka kuitenkin Martti Luther kritisoi juuri passionäytelmiä, koska ei halunnut ihmisten tuntevan liikaa myötätuntoa Jeesuksen kärsimyksestä. Keskiajalla pääsiäisen tapahtumista kertovat passiodraamat olivat hyvin suosittuja, jopa speaktaakkelin omaisia. Kilpailua katsojista oli paljon, minkä vuoksi esityksiin panostettiin valtavasti. (Kinnunen-Riipinen 2000, 22; Pätsi 2014, 154, 157, 191-192.)

Rooman valtakunnan aikalaisille vankien kidutus ja ristiinnaulitseminen olivat osa tapakulttuuria, mutta myöhemmät kristityt alkoivat nähdä ristiinnaulitsemisen osoituksena suuresta Jumalan rakkaudesta ja sovitustyöstä. Demonstroimalla ristiinnaulitsemista mahdollisimman todenmukaisesti tuleville sukupolville pääsiäisnäytelmissä, saatiin yleisö vakuuttuneeksi siitä, että kyseessä oli ollut aito historiallinen tapahtuma. Näytelmät välittivät myös paljon tunteita. Kun dramatisointi oli mahdollisimman tarkkaa, ihmiset pystyivät samaistumaan kidutuksen fyysiseen kipuun ja tuskaan, tuomion epäoikeudenmukaisuuteen ja kuoleman kohtaamiseen. Näytelmien viesti anteeksiannosta toi toivoa elämässä kamppaileville. Osaksi yleismaailmallisten teemojen ansiosta, kärsimysnäytelmät keräävät yhä katsojia. (BBC iWonder; BBC 2009.)

Vaellusmuotoiset pääsiäisnäytelmät ovat osittain syntyneet Jerusalemiin tehdyistä vaelluksista. Antiikin Rooman suosittujen mestaustapahtuminen ohelle syntyi juutalaisesta Pesah-juhlasta vaikutteita ottaneita vaellusdraamoja, johon teemaksi nousivat Jeesuksen kärsimys ja ylösnousemus. Jo 300-luvun lopun kirjoituksista löytyy mainintoja kristityistä vaeltamassa Jerusalemissa Jeesuksen jalanjäljissä, esittävän taiteen ja pääsiäisdraaman tapaisesti. (Pätsi 2014, 77-78.)

Tunnetuin vaellusnäytelmä Suomessa on ekumeeninen Via Crucis eli Ristin tie, jota on vuodesta 1996 lähtien esitetty pääsiäisen aikaan Helsingissä.

Suomen suurimpiin teatteriesityksiin kuuluva Via Crucis kerää yhteen vuosittain tuhansia katsojia, jotka kulkevat Kaisaniemen puistosta Suomen Pankin pihan kautta Helsingin tuomiokirkon portaille, jossa tapahtuu ristiinnaulitseminen. Katsojat voivat näytelmää seuratessa tuntea olevansa keskeisessä osassa näytelmän tapahtumia sekä käydä samalla läpi omaa elämänsä ja käsitellä esiin nousevia tunteita tavalla, jolla kirkossa pääsiäismessussa istuessa ei välttämättä voi. Näytelmän työryhmässä on niin ammattinäyttelijöitä ja -muusikoita, kuin seurakuntalaisia ja vapaaehtoisia. Vaelluksen järjestää Helsingin tuomiokirkkoseurakunta yhdessä ekumeenisen yhdistys Via Crucis – Ristin Tien Tuki ry kanssa. (Serkkola 2015; Seurakuntalainen 2018.)

Helsingin lisäksi myös muualla Suomessa järjestetään vaellusmuotoisia pääsiäisdraamoja. Lahdessa on järjestetty seurakuntayhtymän yhteinen Kärsimystie-näytelmä, jonka tekemiseen on osallistunut satoja vapaaehtoisia ja jota esitetään ulkona Lahden keskustassa (Reetta Luoma henkilökohtainen tiedonanto 27.4.2018; Kontu 2016.) Imatralla esitettiin vuonna 1986 ensimmäisen kerran Ylös Jerusalemiin -kirkkodraama, joka oli saanut innoitusta Lauritsalassa esitetystä samannimisestä produktiosta, ja jota esitetty myös Espoon Tapiolan kirkolla noin 150 seurakuntalaisen ja Tapiolan kamarikuoron voimin. (Kinnunen-Riipinen 2000, 71-71, 82-83.)

Pääsiäisdraamaa voi hyödyntää myös opettamisessa. Mikkelin tuomiokirkkoseurakunnan rippikoululeireillä Jeesuksen viimeisten päivien tapahtumia on käyty läpi Ristin Tie -draaman avulla, jonka ryhmä valmistelee ja esittää leirillä ja jonka käsikirjoitus on peräisin Katarina Engströmin, Markku Pyysiäisen, Hannele Repon ja Timo Ryhäsen teoksesta Ohjaajan Ripari (Marja Holm henkilökohtainen tiedonanto 19.6.2018). Yhdessä rippikoulussa toteutettu pääsiäisdraama tukee Rippikoulusuunnitelman 2017 suunnitelmaa yhteisöllisestä oppimisesta. Yhdessä toteutettavassa projektissa nuoret

oppivat ollessaan vuorovaikutuksessa, yhteisen vastuunjaon ja kaikkien osallistumisen kautta. (Kirkkohallitus 2017, 20.)

4.2 Ohjaaja ja näyttelijät kirkkodraamassa

Suomessa on jopa yli 600 lähes säännöllisesti toimivaa harrastajateatteriryhmää. Keskeisessä asemassa ryhmissä toimii ohjaaja, joka on teatterituotannon taiteellisen työn johtaja ja ryhmän yhteishengen luoja. (Hytti 2005, 17, 20.) Teatterialan työehtosopimus (Suomen Teatterit ry 2017, 99) määrittelee ohjaajan tehtäväksi myös roolijaon suunnittelemisen, esitysten valvomisen ja kokonaisuudesta vastaamisen, jotta esitys valmistuu määräajassa. Ohjaajan tukena voi toimia apulaisohjaaja, jonka vastuulla voi olla tiettyjen tuotannon osien ohjaamista (Suomen Teatterit ry 2017, 117.)

Ohjaaminen on yleensä itseopittu taito, jossa vaikeimpia asioita on ajankäyttö eli tasapainon löytäminen harrastuksen, työn ja vapaa-ajan välillä. Ohjaaja on näytelmäprosessissa avainhenkilön asemassa, koska hän auttaa yhteisön jäsenten luottamuksen heräämisessä ja on tietoinen yhteisönsä jäsenistä ja ryhmähengen luomisesta. Kun ohjaaja luo heti produktion alkuun hyvät suhteet näyttelijöihin, on näyttelijöillä paremmat valmiudet vastaanottaa henkilöohjausta ja palautetta. Koska ihmisellä on sisäinen tarve päästä ilmaisemaan itseään ja koska näyttelemisessä tehdään paljon työstä tunnepohjalla, rakentava palaute omasta näyttelijänsuorituksesta voi tuntua henkilökohtaisemmalta, jos ohjaaja ei ole ryhmälle turvallinen aikuinen. (Leppäkoski 2001, 151, 153; Sinivuori & Sinivuori 2000, 32, 36; Vilka 2006, 45; Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018.)

Näyttelemineen on fyysistä ilmaisua ja luomista. Henkilöohjauksen avulla näyttelijä opettelee esittämään näytelmäteksti roolihahmona, jonka sanoja ja ajatuksia näytelmätekstissä on. Hahmonsa näyttelijä luo omaksumalla tämän

habituksen, joka viittaa taipumukseen tai kykyyn sekä ulkomuotoon tai ulkonäköön eli siihen, mitä ihmisestä näkyy ulospäin muille. Rooliin voivat vaikuttaa myös identiteetti, johon vaikuttaa modernissa yhteiskunnassa yksilön elämässään tekemät valinnat, kun taas historiallisissa henkilöissä identiteettiin vaikuttavat valintoja enemmän erilaiset instituutiot; suku, perhe, yhteiskuntaluokka, siviilisääty ja ammatti. Eri välisistä suhteista kertoo status, joka paljastaa missä asemassa henkilöt ovat toisiinsa nähden. Status ei ole riippuvainen hahmojen sosiaalisesta asemasta, mikä voi luoda jännitteitä eri roolihahmojen välille, kun korkea-asemainen hahmo onkin omistaakin matalan statuksen. (Silde 2011, 155-156; Sinivuori & Sinivuori 2000, 36, 40.)

Habituksen ja statuksen lisäksi näyttelijän on hyvä ottaa huomioon roolihahmon ruumiin toimintatyylit, jotka kertovat kuinka yksittäinen hahmo toimii. Hahmon toimimiseen vaikuttavat ruumiin koko ja muoto, eri asennot, äänen voimakkuus ja sävy, tavoissa ottaa tilaa ja liikkumisessa. (Silde 2011, 155.) Improvisaatiolla, eli hetkessä ja valmistelematta keksityillä esittämisellä, on myös tärkeä osa näytelmätekstiin liittyvällä näyttelemisellä, sillä se auttaa näyttelijöitä hahmottamaan tekstiä ja sen tarkoitusta. Hyvä improvisaatiotaito tukee myös käsikirjoituksen ulkopuolista näyttelemistä, jota näyttelijät toteuttavat esityksissä silloin, kun omalla hahmolla ei ole vuorosanoja, mutta hahmon on tarpeellista reagoida muiden puheeseen ja toimintaan. (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018; Sinivuori & Sinivuori 2000, 36, 40; Kotimaisten kielten keskus 2018.)

On tärkeää, että näytelmässä esillä oleva teema tai asia on ohjaajan itsensä mielestä ajankohtainen ja arvokas (Sinivuori & Sinivuori 2000, 32). Kirkkodraamassa, jossa teksti pohjautuu Raamattuun ja kristilliseen uskoon, teksti merkitsee monesti näyttelijöille enemmän kuin perinteinen näytelmäteksti. Pääsiäisvaelluksessa tekstin alkuperää kunnioitetaan, mutta tekstin luonne voi myös vaikuttaa näyttelijöiden määrään karsimalla pois seurakunnan toimintaa välttelevät. Kristillistä tekstiä uskalletaan myös

muokata ja kirkkodraama ohjaaja Jouni Laine onkin kommentoinut draaman olevan hyvä väline niin kannanottoon kuin nuorten aktivoimiseen ja kirkkodraaman vaativan ohjaajaltaan vastuuntuntoisuutta ja sielunhoidollista otetta. (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018; Kinnunen-Riipinen 2000, 66-67.)

4.3 Tuottajan tehtävät ja seurakunnan työntekijän vastuu

Siinä missä ohjaaja vastaa näytelmän taiteellisesta puolesta ja luo ryhmän yhteishenkeä, tuottaja ylläpitää sitä (Hytti 2005, 20.) Teatterialan työehtosopimus (Suomen Teatterit ry 2017, 81) määrittelee tuottajan "Itsenäisenä, produktiosta vastaavana tuottajana toimiva", ja työtehtävät voivat käytännössä sivuta monia eri ammattialoja. Tuottaja voi huolehtia viestinnästä tiedottamalla ja markkinoinnilla, hoitaa taloutta ja tarvittaessa johtaa ryhmää. Tuottajat määrittelevät monesti itse oman työnsä rajat sekä painottavat eri asioita työssään. Koska tehtävät vaihtelevat monesti liike-elämän ja taidekentän välillä, tuottajalla on hyvä olla osaamista monelta eri osa-alueelta sekä valmiuksia siirtyä nopeasti alueelta toiselle. (Hytti 2005, 19-20.)

Tuottajan roolin suuruus riippuu siitä, mitä järjestymättömämpi teatteriyhteisö on (Hytti 2005, 16.) Lauttasaaren Pääsiäisvaelluksen kaltaisessa kokonaan vapaaehtoisten toteuttamassa produktiossa tuottaja vastaa käytännön asioista eli hänen tehtävänä on "kaikki juoksevat asiat". Tuottaja sopii ja neuvottelee asioista vapaaehtoisten ja seurakunnan kanssa, varaa tiloja, aikatauluttaa produktiota, suunnittelee lavastusta, vaihtaa ajatuksia teknikon kanssa, tekee hankintoja sekä mainontaa ja markkinointia. Tuottaja voi olla myös viime hetkellä näyttelijöiden korvaajana ja tekniikan säätäjänä. (Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018.)

Kyky kantaa vastuuta, tehdä yhteistyötä sekä organisoida asioita ovat tuottajalle tärkeitä ominaisuuksia. Hyvin tehdyt suunnitelmat tuotannon aikataulusta ja vastuista toimivat produktion selkärankana. Tuottajan, kuin myös muiden vapaaehtoisten, on tärkeää tehdä itselleen selväksi mitä kukakin tekee, koska projekti alkaa omalta osalta ja milloin se päättyy. Hyvä markkinointisuunnitelma tukee tiedottamista, vaikka tuottaja ei itse pysty vaikuttamaan kaikkeen mainontaan. Puskaradion välityksellä tieto voi levitä, niin negatiivisesti kuin positiivisesti. Tuottajan pitää myös osata pyytää apua tehtävien määrän kasvaessa tai oman osaamisen loppuessa. Kun tuottajalla on tarpeeksi objektiivinen suhde suhteessa muuhun teatteriryhmään, hänen on helpompaa olla mukana selvittämässä mahdollisia erimielisyyksiä, toisin kuin ohjaajan, joka on tiiviissä yhteistyössä näyttelijöiden kanssa. (Hytti 2005, 20–21, 23, 92; Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018.)

Tuottajan pitää osata nähdä kokonaiskuva produktiosta ja talousarvion on oltava selkeä, että koko työryhmä voi siihen tarvittaessa tutustua (Hytti 2005, 20, 53). Pääsiäisvaelluksen raha-asioista on tuottajan lisäksi vastannut Lauttasaaren seurakunnan nuorisotyöntekijä Varpu Koivunen, joka on ollut päävastuussa budjetista. Hankintoja tehtäessä Koivunen on huolehtinut laskujen maksamisesta sekä siitä, että Pääsiäisvaellus on huomioitu koko seurakunnan budjetissa. Vuosien mittaan Pääsiäisvaelluksen kasvaessa myös budjetti on kasvanut ja käytettävien lavasteiden, puvuston, tarpeiston ja rakennusvälineiden määrä on kasvanut sopivaksi. (Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018, Varpu Koivunen henkilökohtainen tiedonanto 29.3.2018.)

Työntekijänä Koivunen huolehtii työyhteisön ja vapaaehtoisten välisestä sisäisestä viestinnästä. Hyvissä ajoin ennen esityksiä Koivunen on varannut vaellukseen tarvittavat seurakunnan tilat harjoittelu-, lavastus ja esityskäyttöön sekä tiedottanut aikatauluista muille seurakunnan työntekijöille ja henkilökunnalle. Koivunen on myös huolehtinut vapaaehtoisten muonituksesta

sekä ylläpitänyt esitysviikolla toimivaa kahvilaa, yhdessä vapaaehtoisten kanssa. Vaikka työntekijä ei puutu itse näytelmän toteutukseen, mutta Koivunen kokee olevansa Pääsiäisvaelluksessa mukana mahdollistajan roolissa. (Varpu Koivunen henkilökohtainen tiedonanto 29.3.2018.)

4.4 Yhteinen työryhmä

Teatterin tehtävänä on tarjota katsojille esittävän taiteen elämyksiä, missä onnistutaan, kun kaikki teoksen parissa työskentelevät ja toimivat antavat parhaan mahdollisen panoksensa teoksen hyväksi (Työturvallisuuskeskus 2006, 5). Jokainen näytelmänvalmistusprosessi on erilainen, minkä vuoksi parhaaseen mahdolliseen panostukseen päästään, kun vapaaehtoiset luovat yhdessä näytelmäprosessiin lähdetessä perusturvallisen ryhmän. Turvallisessa ryhmässä uskalletaan laittaa itsensä likoon eikä kukaan väheksy toisen suoritusta. Yhdessä tehdyt luottamus- ja tutustumisharjoitukset kehittävät yksilöiden joukosta turvallista ryhmää, johon vaikuttavat myös ryhmän kehitysvaiheet. (Sinivuori & Sinivuori 2000, 27, 55, 76.)

Yksi selkeä malli ryhmän kehitysvaiheille on tutkija Bruce Tuckmanin malli ryhmän vaiheittaisesta kehityksestä. Siinä esitellään ryhmän prosesseiksi muodostusvaihe (forming), kuohuntavaihe (storming), sopimisvaihe (norming), hyvin toimiva ryhmä (performing) sekä ryhmän lopettaminen (adjourning). Ryhmän elinkaaren vaiheista voidaan puhua myös käsitteillä: muotoutuminen, kuhertelu, kiehuminen, yhteistoiminta sekä luopuminen ja ero. (Kopakkala 2011, 48-51; Kaukkila & Lehtonen 2007, 24-26.)

Muodotusvaiheessa, kun ryhmän toiminta alkaa, jäsenet ovat hyvin riippuvaisia ryhmän ohjaajasta, joka on turvallisuuden luoja. Kuohuntavaiheessa jäsenet haluavat erottua toisistaan ja konflikteja alkaa tyypillisesti syntyä, kun ryhmäläiset uskaltavat esittämään mielipiteitään

sekä vastustamaan ryhmän vetäjää. Sopimisvaiheessa ryhmähenki muodostuu, ja jokainen on löytänyt oman roolinsa ja paikkansa ryhmässä. Hyvin toimivan ryhmä vaiheessa ryhmä on luova, tehokas ja tuottava. Ilmapiiri on avoin ja toisiaan tukeva, mikä auttaa ryhmää keskittymään yhteisen tavoitteen loppuunsaattamiseen. Ryhmän toiminta loppuu, on ryhmän ennalta määriteltä tavoite saavutettu. (Kopakkala 2011, 48-51.)

Ryhmätoiminnan lisäksi draamaprosessi vaatii sitoutumista. Christine Warnerin (1997) tutkimuksessa oppilaiden sitoutumisesta teatteriprojektiin tuodaan esiin neljä erilaista tyyppiä draamaprosessiin sitoutumiseen, jotka ovat puhujat (talkers), käsittelijät (processors), osallistuvat tarkkailijat (participant observes) ja kuuntelijat/ulkopuoliset (listeners/outsiders). Prosessin alussa puhujien ajatukset vaikuttavat paljon muihin ryhmäläisiin, kun taas käsittelijät lähtevät prosessiin täysillä mukaan, kun he ovat ensin saaneet tarpeeksi tietoa. Osallistuvat tarkkailijat kokevat mukaan lähtiessään draaman voimakkaasti ja kuuntelijat/ulkopuoliset eivät koskaan täysin sitoudu prosessiin. (Sinivuori & Sinivuori 2007, 21-22.)

Onnistuakseen draamaprosessiin tarvitaan erilaista osaamista, eri tavoin sitoutuvia ja osallistuvia sekä vuorovaikutusta työryhmän sisällä. Kun ohjaaja ja apuohjaaja ovat tietoisia eri tavoin osallistuvista vapaaehtoisista, he voivat suunnitella ja toteuttaa näytelmänvalmistusprosessin nämä seikat huomioon ottaen. Kunkin osallistujan on saatava valita se tapa olla mukana prosessissa mikä tuntuu hänelle itselleen luontevalta. Yhteisen työryhmän on tehtävä jatkuvasti yhteistyötä ketään unohtamatta. (Sinivuori & Sinivuori 2007, 21–23; Sinivuori & Sinivuori 2000, 42.)

5 OSALLISTAVA TEATTERI JA OSALLISTAVA HAVAINNOINTI

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos määrittelee osallisuuden tunteena, jonka ihminen kokee ollessaan osallisena yhteisössä, joita voivat olla koulu- ja työympäristö sekä harrastus- tai järjestötoiminta. Yhteiskunnallinen osallisuus tarkoittaa kansalaisten tasavertaista mahdollisuutta osallistua häntä itseään koskeviin päätöksiin ja vaikuttaa niihin. Osallisuutta on pyritty edistämään jatkuvasti niin Suomen hallituksen, kuin Euroopan unionin toimesta, koska ihmisten yhtäläiset vaikuttamismallisuudet voivat vähentää eriarvoistumista. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. Hyvinvointi- ja terveyserot. Osallisuus.)

Koska teatterimaailma on yhteisö, myös siellä on osallistavaa toimintaa. Tällöin liikutaan perinteisen teatterin ja erilaisten draamaprosessien välimaastossa ja tätä toimintaa kutsutaan osallistavaksi teatteriksi (participatory theatre). Osallistavan teatterin tarkoitus on aktivoida katsojia, saada heidät mukaan draamaprosessiin sekä tukea ihmisen luontaista tarvetta vaikuttaa omaan elinympäristöönsä. Toiminnasta voidaan puhua myös soveltavana teatterina, yhteisöteatterina tai yleisesti draamakasvatuksena. Osallistavan teatterin parissa työskentelevät ohjaajat käyttävät samankaltaisia menetelmiä kuin terapiatyössä, työnohjauksessa ja elämäntapakursseilla. (Ventola 2013, 13; Teerijoki & Lintunen 2001, 131–132.)

Osallistava teatterin kirjoon kuuluu monia erilaisia genrejä eli lajityyppejä. Variatioita tehdä ja toteuttaa draamaa on niin monia, että joskus jopa alalla työskenteleville on epäselvää, mitä kaikkia osallistavaan teatteriin kuuluu. Esimerkkejä eri lajeista ovat yhteisöteatteri, sorrettujen teatteri, sosiodraama, prosessidraama, tarinateatteri, improvisaatioteatteri sekä TIE (Theatre in Educati-on). Myös lapsi- ja harrastajateatterit sekä larppaus (Live Action Role Play) voidaan luokitella osaksi osallistavaa teatteria. Yhteistä erilaisille osallistavan teatterin lajeille on yhteisöllisyys, ryhmän työmäinen prosessi,

yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja valmis teos, joka ei ole ohjaajan, vaan ryhmän tuotos. (Ventola 2013, 13; Teerijoki & Lintunen 2001, 131–132, 147.)

Kuten osallistavassa teatterissa raja katsojan ja näyttelijän välillä on häilyväinen, niin on myös raja osallistujan ja tarkkailijan välillä osallistavassa havainnoinnissa. Osallistava havainnointi (participatory observation) tarkoittaa tutkijan osallistumista tutkimuskohteensa toimintaan ja olemista samalla vuorovaikutuksessa sen kanssa, tehden samalla havaintoja. Tällöin tutkijalla on yleensä jo valmiiksi jotain ennakkotietoa tutkittavasta yhteisöstä ja hänet on hyväksytty yhteisöön mukaan. Havainnointi itsessään voi olla joko ennalta suunniteltua ja tietystä näkökulmasta tapahtuvaa tai suunnittelematonta koko havainnoinnin aikana. Tutkija osallistuu prosessiin omana itsenään – niin ihmisenä kuin tutkijanakin – mutta havainnoijan ammattitaidosta riippuen, voi tutkija ottaa yhteisössä tiettyä roolia ja pitää henkilökohtaista elämänsä erillään. (Vilkkä 2006, 44–45, 122; Vilkkä 2015, 143–144.)

Pääsiäisvaellus pakettiin -oppaan valmistamiseen on käytetty osallistavaa havainnointia yhtenä tutkimus- ja tiedonkeruumenetelmänä. Seuraamalla ja osallistumalla vuoden 2018 Pääsiäisvaelluksen näytelmänvalmistusprosessiin olin osana tutkittavaa yhteisöä, mutta myös yksi näyttelijöistä. Kyseisen tutkimusmenetelmän avulla on mahdollista kerätä hiljaista (tacit knowledge) eli käytännöllistä tietoa ja taitoa, jota tekijät ovat henkilökohtaisesti siirtäneet eteenpäin toistensa työskentelyä seuraamalla ja yhteisen tekemisen kautta (Vilkkä 2015, 144, 222).

Mahdollisuus havainnointiin ja vapaaehtoisten työn seuraamiseen olivat mahdollisia, koska Lauttasaaren seurakunnan vapaaehtoiset, heidän muodostama yhteisö sekä Pääsiäisvaelluksen valmistusprosessi ovat minulle jo ennestään tuttuja. Osallistavan havainnoinnin tukena tehtävät avoimet eli strukturoimattomat haastattelut sekä puolistrukturoimattomat haastattelut ovat

luonteva ja vuorovaikutuksellinen tapa kerätä lisää tietoa opasta varten
(Jyväskylän yliopiston Koppa. Haastattelut).

6 OPINNÄYTETYÖN TAVOITTEET

Opinnäytetyöni tavoitteena on luoda opas Pääsiäisvaelluksen toteuttamisesta Lauttasaaren seurakunnan vapaaehtoisille. Opas vastaa kysymyksiin siitä, kuinka produktio käytännössä tehdään, mitä siinä pitää ottaa huomioon ja milloin suunnilleen eri tehtävät kuuluu toteuttaa. Samalla opas rajaa, mitkä projektin vastuutehtävät kuuluvat kenellekin vastuuryhmäläiselle. Ohjaaja, tuottaja, apuohjaaja ja Pääsiäisvaelluksesta vastaava seurakunnan työntekijä ovat kaikki keskeisessä roolissa Pääsiäisvaelluksen tekemisessä, koska tehtävää riittää useammalle henkilölle. Tavoitteena on, että yksi opas antaa selkeän kokonaiskuvan näytelmänvalmistusprosessista.

Kun ajatellaan sosionomin ja kirkon nuorisotyönohjaajan ammattiosaamista ja tulevaisuuden työelämää, oppaan valmistaminen kehittää erilaisten materiaalien tekemisessä. Tällainen materiaali voisi olla esimerkiksi opas seurakunnalle isos- tai kerhonohtajakoulutukseen. Oppaan kokoaminen auttaa myös hahmottamaan, mitä kaikkea yhdessä pitkässä monen vastuuhenkilön ja osallistujan projektissa tulee ottaa huomioon. Kokonaisuuden hahmottamisesta ja projektinhallintakyvystä on hyötyä monessa eri työpaikassa sosiaalialan kentällä, mutta erityisesti hanketyössä, jossa tehdään paljon taustatyötä ja -tutkimusta ennen varsinaisen hankkeen aloittamista.

Kokonaiskuvan tuomiseksi on tärkeää, että materiaalissa näkyisivät Pääsiäisvaelluksen eri vaiheet alkaen suunnittelusta ja ryhmän kokoamisesta aina viimeisiin esityksiin ja lavasteiden purkamiseen asti. Eri vaiheiden tunnistamisen ja järjestyksen tueksi oppaassa on Pääsiäisvaelluksen vuosikello, joka antaa suuntaa projektin aikatauluttamisesta. Kirjoitetun oppaan tueksi tulee myös vuoden 2018 Pääsiäisvaelluksen käsikirjoitus ja valokuvia lavastuksesta. Kun opas on olemassa verkossa, sen käyttäminen ei

ole paikkaan tai aikaan sidonnaista, ja materiaalia pystyy käyttämään uudestaan ja uudestaan sekä ajan myötä päivittämään, kun tieto vanhenee ja toimintatavat muuttuvat.

Haasteellista oppaan kokoamisessa on tiedon rajaaminen. Koska projektissa yhdistyvät monen eri työalan ja taitojen osaaminen, lähdeaineistoa on olemassa paljon. Vastuuhenkilöiltä saatavien henkilökohtaisten tiedonantojen, haastattelujen ja osallistavalla havainnoinnilla kerättävien tietojen lisäksi, on kerättävä oikeanlaista teoretietoa. Koska kirkon nuorisotyöntekijän osaamiseen ei suoranaisesti liity draamakasvattaminen tai teatteritaide, lähdekriittisyys ja tiedon tarkasteleminen laaja-alaisesti on tärkeää. Liika tieto voi kuitenkin aiheuttaa lukijoilleen tietotulvaa ja olla epäselvää. On tärkeää, että materiaalissa oleva tieto on selkeää, kattavaa ja tarkasti rajattua – vain tärkeät asiat tuodaan esille, mutta mitään oleellista ei ole jätetty pois.

Hyvin tehty opas auttaa muodostamaan selkeän ja opastavan mielikuvan Pääsiäisvaelluksesta myös sellaiselle, joka ei ole koskaan nähnyt yhtäkään pääsiäisnäytelmää tai toiminut koskaan vapaaehtoisprojektissa. Oppaan tekeminen yhdenlaisesta pääsiäisnäytelmästä Helsingin Lauttasaaresta voikin antaa valmiuksia muihin seurakuntiin Suomessa. Koska materiaali tulee julkisesti luettavaksi, kuka tahansa aiheesta kiinnostunut, esimerkiksi nuorten vapaaehtoisten tai harrastelijateatterilaisten parissa työskentelevä, voi sen lukea. Oppaan lukeminen voi innostaa kokeilemaan vastaavanlaisen pääsiäisnäytelmän tekemistä käytännössä sekä antaa opastusta siitä, mitä kaikkea tällaisessa projektissa tulee ottaa huomioon.

Tiedon jakamista tärkeämpänä tavoitteena opinnäytetyölleni on se, että tuottamani materiaali hyödyntäisi työelämäyhteistyökumppania. Opas auttaisi jatkamaan Pääsiäisvaelluksen perinnettä vielä pitkään Lauttasaaren seurakunnassa kiinteistön perusremontista huolimatta. Kun nykyisten ja vanhojen vastuuhenkilöiden osaamista ja tietotaitoa on koottuna yhteen,

voidaan näytelmää halutessaan muuttaa ja kehittää sekä uusia vastuhenkilöitä voidaan perehdyttää tehtäviin oppaan avulla.

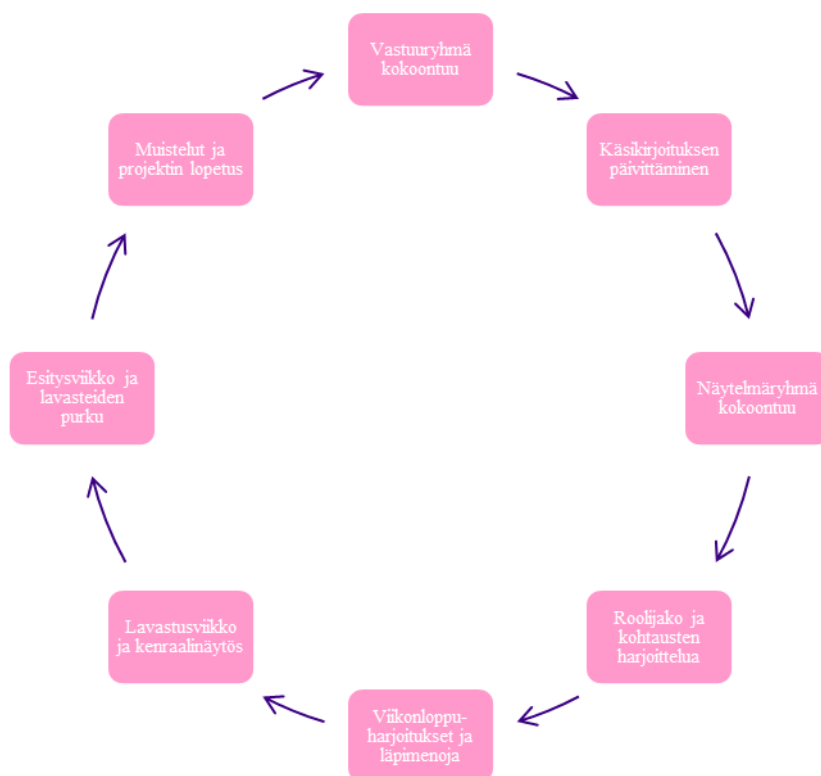
7 PÄÄSIÄISVAELLUS – NÄYTELMÄNVALMISTUSPROSESSIN KUVAUS

Pääsiäisvaellusta on esitetty Lauttasaarella viikolla ennen pääsiäistä, joka on kirkkovuoden suurin juhlapyhä. Pääsiäistä vietetään Jeesuksen elämän viimeisten päivien, kuoleman ja ylösnousemuksen muistoksi. Viikkoa ennen pääsiäistä vietetään Palmusunnuntaita, jolloin muistellaan Jeesuksen saapumista Jerusalemin pääsiäisjuhille, jonka jälkeen alkavaa viikkoa kutsutaan hiljaiseksi viikoksi. Hiljaisen viikon torstai on nimeltään kiirastorstai, joka on Jeesuksen asettaman ehtoollisen viimeisen ehtoollisen muistopäivä. Kiirastorstain messussa kirkko koristellaan mustilla kankailla seuraavan päivän Pitkäperjantain ja Jeesuksen kuoleman muistamisen vuoksi. Hiljainen viikko päättyy Pääsiäispäivään, joka on Jeesuksen ylösnousemuksen juhla. Pääsiäisyöstä alkaa kirkkovuoden 50 päivän mittainen pääsiäisaika, joka päättyy helluntaihin. (Suomen ev.lut. kirkko. Pääsiäinen - kristittyjen suurin juhla; Suomen ev.lut. kirkko. Kiirastorstai; Suomen ev.lut. kirkko. Pääsiäispäivä.)

Pääsiäisen ajankohta vaihtelee vuosittain. Tämä johtuu siitä, että sunnuntaiden määrät vaihtelevat joka vuosi. Ensimmäinen pääsiäispäivä on ensimmäinen sunnuntai kevätpäiväntasauksen jälkeisen ensimmäisen täysikuun jälkeen, eli ajankohtaan vaikuttavat sunnuntaiden lisäksi kuun vaiheet. Koska kevätpäiväntasaus, eli aika jolloin yö ja päivä ovat samanpituiset, sijoittuu tiettyyn aikaan maaliskuusta, voidaan laskea, että pääsiäinen sijoittuu vuosittain aikavälille 22. maaliskuuta – 25. huhtikuuta. (Historianet.fi 2018.)

Pääsiäisen ajankohdan vaihtelemisen takia Pääsiäisvaelluksen valmistusaikataulu vaihtelee vuosittain. Koska näytelmänvalmistusprosessi on toistunut samankaltaisena jo useamman vuoden ajan, ovat monet käytänteet vakiintuneet ja vastuuryhmäläisille on selkeää mitä tapahtuu prosessissa

seuraavaksi (KUVIO 2). Kun kuluvan vuoden Pääsiäisvaellus on saatu valmiiksi, esitettyä ja lavasteet purettua, pidetään projektista taukoa kesän ajan. Tauon jälkeen syksyllä ryhdytään suunnittelemaan seuraavaa Pääsiäisvaellusta.

KUVIO 2. Pääsiäisvaelluksen vuosikello

7.1 Alkuvalmistelut

Uuden näytelmäprojektin aloittaminen alkaa edeltävän produktion vastuuryhmän kokoontumisella. Viime vuoden ohjaaja, tuottaja, mahdollinen apuohjaaja ja teknikko sekä seurakunnan työntekijä kokoontuvat yhteen ja keskustelevat siitä, aiotaanko seuraavaa Pääsiäisvaellusta toteuttaa ja jos aiotaan, millaisella kokoonpanolla. (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018; Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018.)

Työryhmän on tärkeää orientoitua tulevaan näytelmäprosessiin. Käytännössä tämä voi tarkoittaa aiheeseen liittyvien elokuvien tai taideteosten katselamista sekä lähdetekstin eri tulkintojen lukemista. Kun orientoituminen tehdään yhdessä, se auttaa tekijöitä muodostamaan yhteistyöryhmän sekä sitouttaa heitä prosessiin jo varhaisessa vaiheessa. (Sinivuori & Sinivuori 2000, 29, 34.)

Alkuvaiheessa käsikirjoitusta päivitetään. Pääsiäisvaellus ei ole koskaan samanlainen vaan näytelmään tuodaan joka vuosi jotain uutta. Uuden käsikirjoituksen luomiseksi voidaan vanhaa tekstiä lukea läpi yhdessä erikseen kutsuttavien vapaaehtoisten kanssa ja pohtia, miten näytelmää voitaisiin parantaa ja mistä näkökulmasta tarina halutaan kertoa. Kehitysehdotusten perusteella ohjaaja tekee muutokset tekstiin ja kokoaa uuden käsikirjoituksen. Jotta näytelmä voitaisiin toteuttaa vaellusmuotoisesti, ehdoton vähimmäismäärä näyttelijöissä on 13 henkilöä. Jos näyttelijöitä on paljon, voidaan käyttää tuplamiehitystä eli samoissa rooleissa ovat vuorotellen eri näyttelijät. Jo käsikirjoitusvaiheessa kannattaa pitää mielessä näytelmän liikkuvuus ja se, miten näyttelijät pääsevät liikkumaan kohtausten välillä. (Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018; Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018.) Käsikirjoituksessa eli plarissa on vuorosanojen lisäksi sivutekstiä eli näyttämöohjeita, joilla ohjaaja tai tekstin muu kirjoittaja tuo paremmin esiin esitystä koskevaa tietoa (Blame 2015, 174, 191).

Kun vastuunjako ja käsikirjoitus ovat selvät, ryhdytään näytelmään rekrytoimaan vapaaehtoisia näyttelijöiksi. Edellisvuoden näyttelijöiden lisäksi projektiin pyydetään vapaaehtoisia Lauttasaaren seurakunnan isoskoulutuksesta, jossa projektista käydään kertomassa. Näyttelijöiden rekrytoimiseen käytetään niin seurakunnan sisäistä viestintää, henkilökohtaista kutsua ja suljettuja verkkokeskusteluryhmiä Facebookissa ja WhatsAppissa kuin myös ulkoisia viestintäkanavia. Uusien vapaaehtoisten saaminen projektiin on hankalaa, mutta projektiin ovat tervetulleita mukaan

myös seurakunnan ulkopuoliset tahot, joilla yleensä on jokin kontakti Lauttasaareen tai projektiin. Koska kyseessä on nuorten ja nuorten aikuisten pääsiäisvaellus, ikäjakauma vapaaehtoisten keskuudessa voi toisinaan olla suuri. Nuorimmat näyttelijät ovat viime vuoden rippikoululaisia eli 14–15-vuotiaita, vanhimmat yli 30-vuotiaita. (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018; Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 5.11.2017.)

7.2 Viikoittaiset näytelmäharjoitukset

Kun vapaaehtoiset ovat koolla ensimmäisessä tapaamisessa, yleensä kirkkovuoden vaihtuessa marras-joulukuussa, sovitaan ryhmän yhteisistä käytänteistä. Ohjaaja sopii yhdessä näyttelijöiden kanssa, milloin harjoitukset pidetään, kuinka usein niitä pidetään, millaisissa varusteissa niihin saavutaan ja miten poissaolojen suhteen toimitaan. Projektin haastavuudesta, siihen sitoutumisesta pitkäksi aikaa sekä intensiivisistä lavastus- ja esitysviikoista kerrotaan vapaaehtoisille myös heti alkuun. Tämän lisäksi ensimmäisessä tapaamisessa päätetään ryhmän yhteisistä viestintäkanavista- ja tavoista; mikä on se sähköinen alusta, johon kaikki dokumentit kerätään ja mitä kautta vastuuryhmä viestii vapaaehtoisille. Ohjaajan on luotava heti alussa hyvän keskusteluyhteyden ryhmäläisiin, koska se kannustaa avoimeen keskinäiseen vuorovaikutukseen, erityisesti uusien näyttelijöiden kanssa sekä antaa hyvän pohjan rakentavan palautteen antamiseen, mikä on olennaista draamatyöskentelyssä. (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018; Sofia Kangas henkilökohtainen tiedonanto 8.11.2018.)

Ohjaaja on ryhmää johtava turvallinen aikuinen, joka myös opettaa näyttelijöitä. Koska ryhmään voi tulla kuka tahansa aiheesta kiinnostunut mukaan, joukossa voi olla myös sellaisia, jolla ei ole yhtään aikaisempaa kokemusta näyttelemisestä. Ohjaajan tehtävä on opettaa näyttelijöille

näyttelemisen perusasioita, kuten äänenkäytöstä esityksissä, miten lavalla ollaan ja improvisointia. Koska Pääsiäisvaellus esitetään vaellusmuotoisesti, näytelmä “elää” myös silloin, kuin yleisö katsoo näyttelijöistä pois päin. Tämä tarkoittaa sitä, että näyttelijöiden tulee osata improvisoida roolihahmoilleen luontevaa puhetta ja eleitä, jotta näytelmään muodostuisi “elävä Jerusalem”. (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018.)

Viikoittaisissa näytelmäharjoituksissa opitaan näyttelijäntyön perusteiden lisäksi enemmän käsikirjoituksesta sekä tutustutaan paremmin toisiin vapaaehtoihin. Tapaamisten ajankohta ja päivä riippuu näyttelijöiden menoista, mutta tapaamiset pyritään pitämään viikoittain säännöllisesti samaan aikaan. Jos ohjaaja ei pysty ohjaamaan harjoituksia, apuohjaaja tai tuottaja voi sen tehdä. Näyttelijöiden on myös tärkeää tiedottaa mahdollisista sairastapauksista tai estymisistä etukäteen, koska paikalle harjoitukseen saapuvien ihmisten määrä vaikuttaa siihen, mitä harjoituksissa voidaan tehdä. Harjoitukset alkavat kuulumisten kertomisella, jonka jälkeen lämmitellään kehoa ja mieltä leikin tai muun harjoituksen avulla. Jokaisella tapaamisella on oma teemansa, johon tutustutaan muutaman erilaisen harjoituksen perusteella, joiden avulla näyttelijät saavat lisää kokemusta näyttelemisestä yleisesti. Tapaamiset päättyvät yhteiseen hiljentymiseen. Ennen hiljentymistä on ohjaajan hyvä hetki tiedottaa tärkeistä asioista tai antaa palautetta näyttelijöille. Kun harjoitukset päätetään yhdessä rukoillen voivat vapaaehtoiset pyytää siunausta projektilleen ja apua jaksamiseen sekä kaikki voivat lähteä yhdessä harjoituksissa rauhoittuneena kotiin. (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018.)

Ohjaajan ja näyttelijöiden kokoontuessa viikoittain, tuottaja käy vain osassa tapaamisista. Koska tuottajan työ on produktion alkuvaiheessa vähemmän intensiivistä ja itsenäisempää, on tuottajan tärkeää tehdä itsensä tutuksi muulle ryhmälle ja osaksi ryhmää. Kun tuottaja käy harjoituksissa esittäytymässä ja katsomassa kuinka näytelmä etenee, hänestä tulee tutumpi

muille jo alkuvaiheessa eikä vasta lavastuksen alkaessa. Tuottaja voi myös harjoituksissa kysyä ohjaajalta ja apuohjaajalta, onko hänen avulleen tarvetta jo projektin alkuvaiheessa ennen roolituksen tekoa ja harjoitusviikonlopun suunnittelua. Vastuuryhmäläiset ovat keskenään jatkuvassa vuorovaikutuksessa, jotta kaikki osalliset tietävät, miten produktio etenee. (Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018)

Ennen vuodenvaihdetta näyttelijät tekevät roolitoiveet omien kiinnostuksen kohteiden pohjalta, tuottajan tekemällä lomakkeella, joka on joko paperinen tai sähköisesti toteutettu (KUVA 1). Jokaiselta näyttelijältä kysytään numeroarvioinnin avulla, missä roolissa hän erityisen paljon haluaisi olla (5 pistettä), mihin rooliin mielenkiintoa ei ole yhtään (1 piste) ja mitkä roolit ovat jotain siltä väliltä (pisteet 4-2). Työryhmä tekee roolituksen vuodenvaihteen jälkeen. Tavoitteena on, että mahdollisimman moni saisi toivotun roolin ja, että mihinkään rooliin ei laiteta näyttelijää, joka on kyseistä roolia vastaan. Lomakkeella pyritään myös kartoittamaan, millaista ohjausta näyttelijät kokevat tarvitsevänsä sekä alustavasti pääsyä esityksiin. (Saara Goldhorn, Sofia Kangas & Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 5.1.2018.)

Tahdon *

pienen roolin

keskikokoisen roolin

suuren roolin

Näyttelen *

jokaisena esityspäivänä

vain osana esityspäivistä

Roolihahmot *

1 = En todellakaan tahdo tätä roolia. 5 = Tahdon tämän roolin todella kovasti.

	1	2	3	4	5
Jeesus	☐	☐	☐	☐	☐
Pietari	☐	☐	☐	☐	☐
Juudas	☐	☐	☐	☐	☐
Jaakob	☐	☐	☐	☐	☐

KUVA 1. Osa sähköisestä roolitoivelomakkeesta, jonka teki vuoden 2018 Pääsiäisvaelluksen ohjaaja Saara Goldhorn

7.3 Omat roolihaamot ja kohtaukset

Kun roolitus tuodaan näyttelijöiden tietoon viimeistään joululoman jälkeen, tulee näyttelijöiden opetella omat vuorosanansa eli repliikit (“replat”). Näyttelijöiltä odotetaan oma-aloitteisuutta vuorosanojen opetteluun tiettyyn määräaikaan mennessä, mutta ohjaaja voi auttaa niiden opettelemisessa. Tekstin sisällön opettelu on tärkeää, koska kunnolliseen ohjaamisen päästään vasta sitten, kun näyttelijät eivät tarvitse enää käsikirjoitusta tueksi harjoituksissa. (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018.)

Kun roolihaamot ovat tulleet tutuiksi näyttelijöille ja he osaavat vuorosanansa, hyvin artikuloiden, harjoitellaan yksittäisiä kohtauksia. Ohjaajalla on visio siitä, miten hän haluaa näytelmän etenevän ja kohtausten toimivan. Tätä visiota ohjaaja lähtee toteuttamaan näyttelijöiden kanssa saadakseen kohtaukset

näyttämään mahdollisimman luonnolliselta. Mitä enemmän aikaa on käytettävissä yksittäisten kohtausten kanssa, sitä yksityiskohtaisemmin niitä voidaan käydä läpi. (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018.)

Kun varsinaisen ohjaajan tukena on apuohjaaja, saadaan kohtauksiin toista näkökulmaa. Kun ohjaajat keskittyvät eri asioihin näyttelijöiden työtä tarkastellessa, näkökulmat täydentävät toisiaan ja näytelmästä saadaan mahdollisimman eheä. Ohjaajat vaihtelevat vastuuta harjoitusten ja näytelmän edetessä. Toinen ohjaaja antaa lisäksi mahdollisuuden yhtäaikaiselle ohjaamiselle harjoituksissa, näyttelijät voivat jakaantua kohtausten mukaan eri ohjaajan ohjattavaksi ja näin ei tule tilannetta, että näyttelijät jotka eivät ole tiettyssä kohtauksessa, joutuvat odottamaan. (Sofia Kangas henkilökohtainen tiedonanto 26.2.2018.)

Ryhmän ilmapiiriä ja viihtyvyyttä voidaan lisätä antamalla positiivista palautetta ryhmäläisille. Koko ryhmälle annettu palaute tuo yksilöille hyvää oloa sekä kasvattaa motivaatiota ryhmässä olemiseen ja lujittaa jo syntyneitä ihmissuhteita. Viihtyvyys on osatekijän ryhmän turvallisuuden luomisessa, joka lisää luovuutta ja uskaltamista ryhmässä. (Aalto 2000, 65.) Yksi leikkimielinen, mutta myös konkreettinen tapa myönteisen palautteen antamiselle, ovat tarrat, joita näyttelijät saavat itsensä ylittämistä harjoituksissa (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018).

Näytelmäharjoitusten jatkuessa tuottaja alkaa suunnittelemaan omaa aikatauluaan. Pääsiäisen ajankohdan vaihtelevuuden takia, omaa ajankäyttöä saattaa joinakin vuosina joutua suunnittelemaan tarkemmin, kun asioita pitää tehdä edellisvuotta aikaisemmin. Lisäksi roolijaon jälkeen tuottajan tehtävänä on etsiä korvaavia näyttelijöitä, mikäli kaikki näyttelijät eivät pääse kaikkina suunniteltuina esitysajankohtina. Sijaisnäyttelijöitä voi kysyä esimerkiksi aikaisempien vuosien näyttelijöiltä, jotka ovat vastaavan roolin tehneet. Jos korvaajia ei kuitenkaan löydy, on vastuuryhmäläisten mahdollista korvata

muutamaa näyttelijää yksittäisissä näytöksissä. (Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018.)

7.4 Viikonloppuharjoitukset ja tiedotus

Viikoittaisten harjoitusten lisäksi produktioon kuuluvat ainakin yhdet viikonloppuharjoitukset. Viikonlopun ajankohtaan vaikuttavat pääsiäisen lisäksi seurakunnan tapahtumat, niistä johtuvat tilanvaraukset sekä vapaaehtoisten aikataulut. Harjoitukset on tarkoitus järjestää aikana, jolloin mahdollisimman moni pääsisi paikalle ja mahdollisimman moni seurakunnan tila olisi käytössä. Tuottajan tehtävänä on sopia seurakunnan kanssa ajankohdasta ja organisoida harjoitukset. (Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018.)

Viikonloppuharjoitukset mahdollistavat kohtauksien harjoittelun autenttisissa ympäristössä sekä kohtausten välisten siirtymisen harjoittelemisen. Kun kirkolla ei ole muuta toimintaa, on mahdollista päästä harjoittelemaan niissä seurakunnan tiloissa, jotka olisivat arkisin käytössä. Harjoitusajan maksimoimiseksi kirkolla on mahdollista yöpyä viikonloppuna. Tätä varten alaikäisiltä vapaaehtoisilta tulee kerätä huoltajien luvat yöpymiseen ja vastuuryhmäläisten tulee nimetä täysi-ikäiset vastuussa olevat henkilöt, joihin voidaan tarvittaessa ottaa yhteyttä. Aamu- ja iltapaloja varten mahdolliset ruoka-allergiatiedot tulee kerätä hyvissä ajoin. (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018; Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018.)

Yksi viikonloppuharjoitusten tavoitteista on järjestää läpimenoarjoitukset eli "läpäri", joka tarkoittaa näytelmän esittämistä kokonaisuutena (Sinivuori & Sinivuori 2000, 43-44). Läpimeno auttaa tarkastelemaan näytelmän sujuvuutta, näyttelijöiden liikkumista kohtauksesta toiseen ja sen aikana

voidaan mitata näytelmän kesto. Kun näytelmän kokonaiskesto sekä ne ajankohdat, jolloin näyttelijät pääsevät esitysviikolla paikan päälle tiedetään, voi tuottaja tehdä esitysaikataulun. Tämä auttaa hahmottamaan, kuinka monta esitystä yhtenä päivänä voidaan esittää, milloin ne alkavat ja mihin kellonaikaan järjestetään vapaaehtoisten päivällinen ja välipala esitysten välissä. Aikataulun kokoamisen jälkeen sen tiedot voidaan ilmoittaa seurakunnan työntekijälle, joka vie jakaa tiedot seurakunnan tiedotukseen. (Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018.)

Pääsiäisvaellusta mainostetaan seurakunnan omilla verkkosivuilla sekä Kirkko ja kaupunki -lehdessä, joka tiedottaa kootusti kaikkien Helsingin seurakuntien tapahtumista. Paikalliseen Lauttasaari-lehteen voi myös ottaa lähettää juttuvinkin, mainoksen tai valmiin artikkelin. Seurakunnan tiloihin tulee julisteita, jotka tuottaja tekee. Julisteita voi myös viedä lähialueen kauppojen, koulujen ja kirjastojen ilmoitustauluille, sekä näyttelijöiden kouluihin tai työpaikoille. Julistekuvia voidaan levittää myös sähköisesti sosiaalisessa mediassa, kuten Pääsiäisvaelluksen Facebook-tapahtumassa. Tapahtumaan vapaaehtoiset voivat yksityishenkilönä kutsua tuttuja katsojaksi sekä jakaa tapahtumaa eteenpäin omissa sähköisissä verkostoissa. (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018; Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018.)

7.5 Lavastus

Ennen lavastusta eli muutama viikko ennen ensimmäisiä esityksiä tuottaja tekee lavastussuunnitelman. Suunnitelma on kirjallinen ohjeistus Pääsiäisvaelluksen lavastamisesta ja se pohjautuu osittain aiempiin produktioihin, mutta muutoksia voidaan tehdä – jopa vasta lavastusvaiheessa. Ennen aloittamista on suunniteltava mitkä tilat otetaan käyttöön, mitkä kohtaukset ja lavasteet niihin tulevat sekä kuinka paljon aikaa tämä

käytännössä veisi. Näyttelijöiden lisäksi tuottaja kutsuu lavastukseen muita vapaaehtoisia, jotta tilat saadaan viikon aikana esityskuntoon. (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018; Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018.)

Lavastusmateriaaleja on kerrytetty lisää vuosittain. Pääsiäisvaelluksessa käytetään erivärisiä kankaita, huonekaluja, pressua, muovia, koreja, pahvilaatikoita, kattoon kiinnitettävää hallaharsoa, puutavaraa ja kasveja – niin oikeita kuin tekokasveja (KUVA 1). Näytelmään on myös rakennettu korottavia lavoja ja tasoja sekä maalattu kankaita näyttämään kiviseinältä. Kaikkea seurakunnan omaisuutta mitä saadaan käyttää, käytetään ja suunnitteluvaiheessa tuottaja käy tekemässä vielä viime hetken hankintoja yhdessä seurakunnan työntekijän kanssa. (Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018.)

KUVA 2. Jumppasalissa käytettäviä lavastusmateriaaleja

Lavastus alkaa jumppasalista, johon on lavastettu Getsemanen puutarha, Golgata ja Jeesuksen hauta. Vuokratun rakennustelineen avulla salin ikkunat saadaan peitettyä mustalla muovilla, ja näin tilaan ei pääse luonnonvaloa, joka voisi haitata teatterivalojen käyttöä. Tilan kattoon kiinnitetään rakennustelineen ja naruksen avulla hallaharsoa, joka tekee tilan matalammaksi, ja lattia peitetään vihreällä pressulla. Luonnonomaisuutta tilaan saadaan tekokasveilla ja oikeilla kasveilla, joita tuodaan käyttöön eri seurakunnan tiloista, sekä huonekalu ja laatikko kasoilla, jotka peitetään viherellä kankaalla (KUVA 2). Käytettyä rakennustelinettä hyödynnetään myöhemmin itse näytelmässä, sillä sen ympärille rakennetaan vuorta ja paikka, johon enkeli ilmestyy. (Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018; Sofia Kangas henkilökohtainen tiedonanto 8.11.2018.)

Jumppasalin jälkeen lavastetaan tilat, jotka eivät ole seurakunnalla päivittäisessä käytössä. Tällaisia ovat seurakunnan varastot, krypta ja käytävät, jotka sijaitsevat maan alla ja johon rakennetaan Jerusalemin kadut ja kujat. Eri värisillä kankailla tutuista tiloista saadaan täysin erilainen ympäristö (KUVA 3), kuin myös jaettua tilat sekä piilotettua oviaukot josta näyttelijät kulkevat. (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018; Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018.)

KUVA 3. Krypta verhoiltuna

Viimeisenä lavastetaan ne seurakunnan tilat, jotka ovat päivittäisessä käytössä. Näihin tiloihin rakentuvat Jerusalemin temppeli (KUVA 4), majapaikka viimeiselle ehtoolliselle, neuvoston kokoontumispaikka sekä maaherra Pilatuksen palatsin edusta. Koska lavasteet ovat paikallaan viikon ajan, tulee lavastaessa ottaa huomioon materiaalien kestävyys ja paloturvallisuus. Seinille ripustettavien tekstiilien tulisi olla mahdollisimman vähän pölyäviä ja pölyä kerääviä. Kokoamisessa tulee olla virheettömät telineet, joiden kunto on tarkistettu säännöllisesti. Kokoamisen jälkeen lavasteet vielä viimeistellään turvallisiksi, niin että näyttelijät tai ohikulkijat eivät voi satuttaa itseään niihin osuessaan, niihin ei voi liukastua, ne eivät voi tippua päälle eivätkä vaatteet voi tarttua niihin. Turvallisuussyistä hätäpoistumisreitit ei ole peitetty ja lavasteet eivät ole esteenä seurakunnan toiminnalle aamuaikaan, kun esityksiä ei ole. (Työturvallisuuskeskus 2006, 28-31; Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018; Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018.)

KUVA 4. Seurakunnan käytävä valmiissa lavasteissa

Vaellusmuotoisuuden takia lavastettaessa on tiedostettava, että näytelmä on tyyliltään ympäristönomainen teatteri (environmental theatre), jossa yleisö sijoittuu näytelmän ympärille tai sen keskelle. Näyttämö ei ole vain yhdessä osassa tilaa vaan kaikkialla. Toisin kuin reformiteatterissa, jossa katsojat saavat itse valita paikkansa ja kuvakulman, josta näytelmää seurata, Pääsiäisvaelluksessa katsojille osoitetaan valoilla ja ohjeistamisella selkeät paikat mistä näytelmää seurata ja mihin liikkua seuraavaksi. Tällöin samassa tilassa voidaan toteuttaa useampi kohtaus, mutta näyttelijöiden on päästävä myös liikkumaan lavasteissa yleisön huomaamatta. Rekvisiitan lisäksi lavasteisiin laitetaan koreja, johon näyttelijät voivat piilottaa vaihtovaatteet ja rekvisiitan. (Blame 2015, 80-81; Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018; Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018.)

Pääsiäisvaelluksen tekniikka eli teatterivalot, mikrofonit ja äänentoistolaitteet tulevat monesta eri paikasta. Osa on seurakunnan omia, osa lainassa Helsingin tuomiokirkkoseurakunnan Agricola kirkolta ja osa on Broadway Finlandilta. Pimennettyjen ikkunoiden ansioista valoilla voidaan luoda tunnelmaa ja il-maista vuorokaudenaikaa (KUVA 5). Mikrofoneja hyödynnetään erityisesti ehtoolliskohtauksessa, joka tapahtuu eri tilassa, kuin missä yleisö kohtausta katsoo. Mikrofonit ja videokamerat auttavat myös teknikkaa seuraamaan esitystä etäältä sekä ajamaan eli vaihtamaan ääniä ja valoja. Äänitehosteet ovat korostamassa kohtausten tunnelmaa sekä tekemässä juoneen kuuluvia elementtejä, kukon laulua ja maanjäristystä. Valo- ja äänilaitteiden käyttäjien tulee tuntea niiden käyttöohjeet, sähkö- ja paloturvallisuus määräykset sekä turvallisuus ripustamisessa. Laitteita on tärkeää muistaa huoltaa säännöllisesti, eikä viallisia laitteita saa käyttää ollenkaan. (Työturvallisuuskeskus 2006, 35-36; Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018; Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018.)

KUVA 5. Valmiiksi lavastettu jumppasali kuvastamassa Golgataa ilta-aikaan

Kun lavastus on valmis palmusunnuntaita edeltävänä lauantaina, järjestetään kenraaliharjoitus, joka on kuin oikea esitys, mutta vielä harjoitus jossa esitys näytellään lavasteissa, rekvisiitan, valojen, äänten ja pukujen kanssa. Ennen kenraaliharjoitusta näytelmä käydään läpi tekniikkojen, ohjaajien ja näyttelijöiden kesken, niin että ääniä ja valoja voidaan vielä hienosäätää oikeaan sävyyn, suuntaan ja oikealla voimakkuudella. Vastuuryhmäläisten ollessa viimeisissä läpimenoissa yleisönä näyttelijät saavat harjoitella vaeltavan yleisön ohjeistamista kohtauksesta toiseen. Kenraalin jälkeen ohjaaja voi antaa näyttelijöille vielä viime hetken palautetta ja ohjeita. Tämän jälkeen näyttelijät lähetetään kotiin lepäämään ja vastuuryhmä jää varmistamaan, että kaikki on valmista seuraavan päivän esityksiä varten. (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018; Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018; Sofia Kangas henkilökohtainen tiedonanto 8.11.2018; Sinivuori & Sinivuori 2000, 44.)

7.6 Esitysviikko

Pääsiäisvaelluksen esitykset alkavat Palmusunnuntain messun jälkeen ja päättyvät kiirastorstaina ennen messua. Esitysten määrään vaikuttavat näyttelijöiden ja seurakunnan aikataulut: kuinka monta näyttelijää on tiettyyn aikaan koossa ja mihin asti esityksiä saadaan järjestää. Esityksiä halutaan järjestää mahdollisimman paljon, myös ilta-aikaan, jotta mahdollisimman moni pääsisi katsomaan. Koska esitykset järjestetään hiljaisella viikolla ennen pääsiäistä, tekijät ovat saaneet paljon hyvää palautetta siitä, kuinka näytelmän avulla katsojat pystyvät siirtymään pääsiäisen tunnelmaan ja kuinka siitä on tullut heille pääsiäisperinne. Näytelmää käyvät lisäksi katsomassa Lauttasaaren seurakunnan iltapäiväkerholaiset sekä rippikoululaisia, osana

riippikoulun seurakuntajaksoa. (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018.)

Esitykset alkavat päivisin heti, kun näyttelijät pääsevät paikan päälle eli noin kello kahdesta neljään. Ennen näyttelijöitä vastuuryhmäläiset tulevat paikalle laittamaan kaiken valmiiksi. Tämä tarkoittaa käytännössä tekniikan käynnistämistä ja toimivuuden testaamista, tarpeiston, puvustuksen sekä lavasteiden tarkistamista ja mahdollista korjaamista. Joskus ennakkovalmisteluja on niin paljon, että tehtävään tarvittaisiin erillinen henkilö, näyttämömestari. (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018.)

Ennen esityksiä ohjaajan tehtävä on huolehtia, että kaikki näyttelijät tulevat ajoissa paikalle, rekvisiitta on paikoillaan ja, että heidän esitysvaatteensa ovat kunnossa. Ohjaaja auttaa näyttelijöitä myös valmistautumaan esitykseen fyysisesti ja henkisesti järjestämällä lämmittelyä, jossa liikkumisen lisäksi avataan ääntä. Lämmittelyä pyritään myös järjestämään päivällisten ja välipalataukojen jälkeen. Hyvän tunnelman ylläpitäminen on ohjaajan tehtävä, jota hän toteuttaa käytännössä antamalla jatkuvasti hyvää palautetta. (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018.)

Tuottaja huolehtii esitysviikolla näytelmän mainostamisesta sosiaalisessa mediassa. Pääsiäisvaelluksen Facebook-tapahtumaan tuottaja jakaa päivittäin tietoa siitä, kuinka monta esitystä sinä päivänä on ja kuinka paljon katsojia on ollut. Tuottaja pyrkii myös aktiivisesti kutsumaan lisää katsojia esityksiin. Myös tuottaja ylläpitää hyvää tunnelmaa esitysviikolla, olemalla valmiina kuuntelemaan muita. Koska lavastus- ja esitysviikko ovat fyysisesti ja henkisesti rankkoja ja stressaavia, voivat omat voimavarat olla vähissä tai loppua kokonaan. Tällöin tuottaja yrittää keksiä ratkaisuja siihen miten vapaaehtoiset jaksaisivat paremmin ja tekeminen olisi mielekäästä kaikille. (Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018.)

Ennakovalmistelujen lisäksi vastuuryhmäläisten on reagoitava yllättäviin tilanteisiin. Mikäli joku näyttelijöistä sairastuu, myöhästyy tai on kykenemätön esiintymään jo esityksen alettua, tulee ohjaajan, apuohjaajan tai tuottajan paikata näyttelijää. Tämän takia ohjaajien tulee tuntea Pääsiäisvaelluksen käsikirjoitus hyvin sekä opettaa näyttelijät improvisoimaan niissä tilanteissa, mikäli vastaanäyttelijä ei osaa vuorosanoja sanatarkasti. Vastuuryhmäläiset voivat myös auttaa tai kokonaan vastata tekniikasta, mikäli erillistä tekniikkaa tai korvaajaa ei esityksen aikana voida käyttää. Jotta näyttelijät saisivat jatkuvaa palautetta tekemisestään ja näytelmän sujuvuudesta, tuotantotiimin pyrkimys on käydä välillä itse katsomassa esityksiä ja samalla esitystä voidaan dokumentoida valokuvaamalla ja videoimalla. (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018).

Pääsiäisvaellus alkaa Lauttasaaren seurakunnan kryptasta, johon on esitysten ajaksi tehty kahvila. Nuorisotyönohjaaja koordinoi kahvilaa ja hän vastuullaan on hankkia kahvilaan myytäviä tuotteita vapaaehtoisilta sekä etsiä kahvilaavustajia ylläpitoon. Itse Pääsiäisvaellus esityksestä ei peritä pääsymaksua, mutta kahvilan tuotto usein mennyt Suomen evankelis-luterilaisen kirkon Yhteisvastuukeräykselle, joka järjestetään yleensä samoihin aikoihin. Kahvila on myös se paikka, missä näyttelijät viettävät ruokataukoja, joihin nuorisotyönohjaaja valmistaa muonituksen. Tuotantotiimin tavoitteena on, että aina esitysten välissä joku olisi kahvilassa tervehtimässä sekä ottamassa vastaan suullista palautetta näytelmästä. Palautetta voi antaa myös kirjallisesti. Aina ennen uuden esityksen alkamista lasketaan, kuinka monta katsojaa esitykseen tulee ja kerrotaan alkuohjeistus siitä, miten näytelmä etenee. (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018; Varpu Koivunen 29.3.2018.)

7.7 Lavasteiden purkaminen

Viimeinen esitys järjestetään joko ennen tai osittain päällekkäin kiirastorstain messun kanssa. Koska kirkkosali on eri puolella seurakunnan tiloja kuin jumppasali, missä viimeiset kohtaukset tapahtuvat, eivät näytelmän äänet häiritse messun toimittamista. Messun keston takia vapaaehtoiset pitävät tauon, jolloin syödään yhdessä ja annetaan ohjeistus siitä, kuinka lavasteiden purkaminen toteutetaan. Purku alkaa illalla ja päättyy pitkäperjantaina aamuyöllä. Koska yhden yön aikana on tarkoitus purkaa seitsemän päivän aikana pystytetyt lavasteet, työmäärä on suuri ja mukaan kutsutaan mahdollisimman paljon vapaaehtoisia. (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018; Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018.)

Lavasteiden purkamisen suunnittelu on tuottajan vastuulla. Jo ennen esitysten loppumista tuottaja kutsuu näyttelijöiden lisäksi muita vapaaehtoisia mukaan, suunnittelee edellisvuosien pohjalta, miten purkaminen käytännössä toteutetaan ja missä aikataulussa se olisi mahdollista tehdä. Jotta purkamisen tapahtuisi tehokkaasti eri puolilla seurakunnan tiloja, alueet jaetaan tiettyjen vastuuhenkilöiden kesken ja he antavat paikallisesti vapaaehtoisille ohjeita purun edetessä. Kun tietty alue saadaan valmiiksi, voidaan aluetta vaihtaa. Suurimmat purettavat lavasteet ovat jumppasalissa, joka myös saadaan viimeisenä tyhjäksi. Samaan aikaan kun vapaaehtoiset purkavat lavasteita, on teknikon vastuulla kerätä kaikki vuokratekniikka ja huolehtia niiden palauttamisesta (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018; Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018.)

Purkamisessa on tärkeää huomioida turvallisuus. Kun käytetyt kankaat ja esineet nimikoidaan ja järjestellään, joko materiaalin, värin tai kohtauksen mukaisesti, on jokaisella esineellä oma paikkansa mihin ne palautetaan käytön jälkeen. Merkityt paikat ja laatikot mahdollistavat myös lavasteiden helpon käyttöönottamisen, silloin kun niitä tarvitaan uudelleen. Kaikkien lavastusmateriaalien tulisi olla helposti säilytettävissä olevia. (Työturvallisuuskeskus 2006, 28-31.) Tuottajan vastuulla on, että lavasteet

otetaan pois oikein ja että ne menevät varastoon siististi laatikoihin, omille paikoilleen ja että käytetyt vaatteet menevät pesuun (Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018).

Vaikka lavasteiden purkaminen voi kestää kuudesta seitsemään tuntia ja tekemistä on paljon, on tunnelma hyvä. Ilmapiiiri on hyvä hyvin menneiden esitysten ansiosta, musiikkia soitetaan ja lavastuksen lomassa oleilu on vapaamuotoista. Purkamista tehdään oman jaksaminen mukaisesti ja taukoja on mahdollista pitää, mutta niistä on muistettava ilmoittaa. Yön mittaan väsymys voi aiheuttaa stressiä, mutta reippaalla työskentelyllä työ saadaan nopeammin tehdyksi. Vapaaehtoisilla on purkamisen jälkeen mahdollisuus yöpyä seurakunnan tiloissa, mihin alaikäiset tarvitsevat huoltajan luvan. Liian väsyneiden tai sellaisten, jotka eivät halua lähteä yöaikaan, on mahdollista lähteä kotiin jo aikaisemmassa vaiheessa. (Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018.)

Aikaisempina vuosina purkamisen lomassa, jumppasalin lavasteiden ollessa vielä esillä, on järjestetty vapaamuotoinen hartaus tai messu, mutta tästä on luovuttu aikataulusyistä. Purkaminen halutaan saada yhden yön aikana loppuun, jotta produktio on saatettu kerralla kasaan ja vapaaehtoiset voivat viettää rauhassa pääsiäislomaa. Valmista on, kun kaikki lavasteet, tekniikka ja tarpeisto on kerätty kokoon ja talteen, vapaaehtoiset poistuvat kirkolta ja tilat jäävät sellaiseen kuntoon missä ne olivat ennen lavastamisen alkua. (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018; Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018.)

7.8 Muisteluilta ja projektin lopettaminen

Kun ryhmä lopettaa toimintansa, koittaa ryhmän lopettamisen vaihe. Ennalta määrätty tavoite on saavutettu ja ryhmän jäsenet ovat valmiita hyvästelemään

toisensa, mikä voi nostaa paljonkin tunteita pintaan. Tunteet voivat vaihdella surumielisyydestä ja tulevasta eroahdistuksesta helpotukseen, mikä johtuu siitä, että toiminnan päättyminen voi aktivoida aikaisempia luopumiskokemuksia. Kun yhteisestä jatkotapaamisesta ja yhteydenpidosta sovitaan, voivat mahdolliset eroahdistukset lieventyä. (Kopakkala 2011, 51; Kaukkila & Lehtonen 2007, 26.)

Pääsiäisen jälkeen järjestetään Pääsiäisvaelluksen muisteluilta. Yhteisesti sovittuna ajankohtana, kaikki produktiossa mukana olleet vapaaehtoiset kokoontuvat yhteen Lauttasaaren seurakunnan tiloihin viettämään iltaa. Tapaaminen sijoittuu yleensä loppukeväeseen tai alkukesään. Koska ryhmä on toiminut hyvin yhtenäisesti koko produktion ajan, ei muisteluillan tarvitse olla heti esitysten päättymisen jälkeen. Ilta myös korvaa sitä, että purkamisyönä ryhmäläiset eivät ehdi kokoontua viimeistä kertaa yhteen. (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018; Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018.)

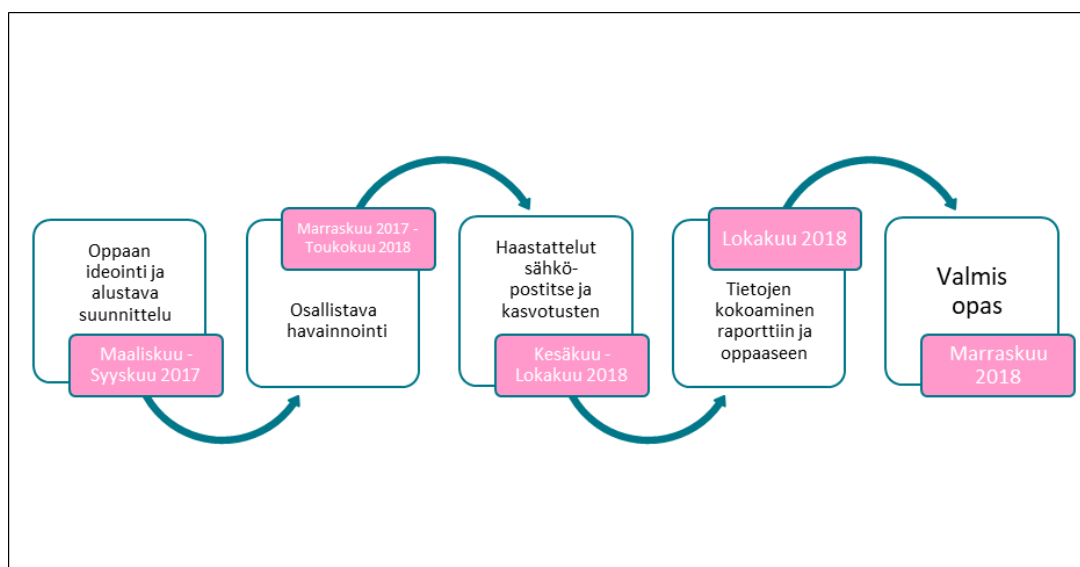
Muisteluissa katsellaan esityksestä otettuja valokuvia sekä mahdollista videomateriaalia, joka tehdään esityskuntoon ennen tapaamista. On tuottajan tehtävä varmistaa, että video tulee editoitua ja pyytää valokuvaajien kuvia käyttöön. Tapaaminen toimii myös vapaaehtoisten kiitosiltana. Valokuvien katsomisen lomassa syödään seurakunnan kustantamia herkuja ja iltaan kuuluu myös positiivisuuslappujen kirjoittaminen ryhmän kesken. Jokainen ryhmän jäsen saa oman positiivisuuslappunsa, paperin johon muut ryhmäläiset kirjoittavat positiivisia asioita tai muistoja hänestä produktion ajalta. (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018; Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018.)

Muisteluissa kysytään myös näyttelijöiltä ovatko he kiinnostuneet tulemaan mukaan tekemään ensi vuoden Pääsiäisvaellusta. Illan aikana voidaan tämän lisäksi lukea palautevihkosta yleisön kommentteja esityksistä, mutta illan ei ole

tarkoitus toimia kertauksena koko produktiosta. Kevään aikana vastuuryhmäläiset tapaavat ja käyvät pienimuotoisesti läpi, mikä meni hyvin ja mitä pitää muuttaa. Muutosehdotuksia ja onnistumisia kirjataan ylös jonkin verran myös koko produktion ajan. Loppukevään ja kesän ajan pidetään taukoa, kun taas syksyllä ryhdytään kokoamaan tekijöitä yhteen ja suunnittelemaan seuraavaa Pääsiäisvaellusta. (Saara Goldhorn henkilökohtainen tiedonanto 31.8.2018; Camilla Kari henkilökohtainen tiedonanto 4.9.2018.)

8 OPPAAN VALMISTAMINEN

Aloitin opinnäytetyöprosessin maaliskuussa 2017, kun vuoden 2017 Pääsiäisvaellus oli vielä ajankohtainen. Olin mukana vuoden 2017 Pääsiäisvaelluksessa näyttelijänä ja olin alustavasti tiedustellut Lauttasaaren seurakunnan vapaaehtoisilta heidän tarpeistaan ja toiveistaan Pääsiäisvaellukseen liittyvään dokumentointiin, josta voisin tehdä opinnäytetyön. Oppaan tekemiseen he antoivat minulle hyvin paljon vapauksia. Tärkeimpänä oli se, että opinnäytetyöni ja sen tuotos toisivat produktion tuotantoryhmäläisten vastuunjaon selkeästi esiin. Tärkeää oli myös luoda selkeä kuva siitä, mitä missäkin produktion vaiheessa tapahtuu. Näiden keskustelujen pohjalta aloin alustavasti suunnittelemaan opasta (KUVIO 3).

KUVIO 3. Pääsiäisvaellus pakettiin -oppaan valmistusprosessi

Mielikuvani oppaasta olivat, että sen pitäisi olla kattava ja yksinkertainen, mutta myös informatiivinen. Oppaan pitäisi antaa näytelmästä ja sen valmistamisesta selkeä kuva, myös sellaiselle, joka ei tiedä aiheesta mitään, minkä vuoksi kaikki aiheeseen liittyvät käsitteet ja termit tekstissä tulisi selittää lukijalle. Tahdoin, että opas olisi sen informatiivisuuden lisäksi myös

mahdollisimman miellyttävää ja selkeää luettavaa, jossa tekstiä tukisivat valokuvat.

Vuoden 2017 Pääsiäisvaelluksen alkaessa marraskuussa 2017 ryhdyin keräämään aineistoa osallistavan havainnoinnin keinoin. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että samalla, kun olin mukana vuoden 2018 Pääsiäisvaelluksessa näyttelijänä tein muistiinpanoja tekemistäni havainnoinneista. Tämän ohessa haastattelin lyhyesti vastuuryhmäläisiä näytelmänvalmistusprosessin vaiheista tai tehtävistä sekä pääsin mukaan vastuuryhmän keskinäisiin tapaamisiin seuraamaan heidän työskentelyään ja sisäistä viestintää Facebookin Messengerissä.

Otin valokuvat Lauttasaaren seurakunnan tiloista marraskuussa 2017, jotta niistä saataisiin oppaaseen vertailun kohdetta valmiisiin lavasteisiin, jotka valokuvasin ennen Pääsiäisvaelluksen esityksiä, maaliskuun 2018 lopussa. Koska näytelmässä oli mukana alaikäisiä vapaaehtoisia, en kuvannut lainkaan ihmisiä, koska olisin joutunut keräämään kaikkien alaikäisten huoltajilta kirjalliset luvat valokuvien julkaisemiseen. Valokuvasin kuitenkin lavasteiden purkamisprosessia, jotta erityisesti jumppasalin monet lavastamisen vaiheet tulisivat lukijalle selväksi. Sain myös tarkastella vastuuhenkilöiden omia muistiinpanoja ja suunnitelmia projektin edetessä.

Pääsiäisvaelluksen päättymisen jälkeen, järjestin avoimet ja puoliavoimet haastattelut vuoden 2018 kesä-lokakuuhun välisenä aikana. Haastattelujen tarkoitus oli saada tarkempaa tietoa prosessista tehtyjen havaintojen tueksi, lisätietoja Pääsiäisvaelluksen historiasta sekä eri vastuutehtävien osa-alueista ja tehtävänkuvauksesta. Haastattelin vuoden 2018 Pääsiäisvaelluksen ohjaajaa, apuohjaajaa, tuottajaa, vastaavaa työntekijää sekä vanhoja vastuuryhmän jäseniä. Toteutin haastattelut kasvotusten, nauhoittamista hyödyntäen, sekä sähköpostitse. Sähköpostihaastatteluihin tein valmiit

kysymykset, joita täydensin myöhemmin, kun taas kasvotusten tapahtuvat henkilöhaastattelut olivat avoimempia.

Kun haastattelut olivat ohitse, kirjoitin niiden ja omien havaintojeni pohjalta Pääsiäisvaelluksen näytelmänvalmistusprosessin kuvauksen, jonka jälkeen ryhdyin kokoamaan oppasta yhteen lokakuussa 2018. Pääsiäisen ajankohdan vaihtelevuuden takia en halunnut oppaan kertovan viikkojen tai kuukausien tarkkuudella, milloin mitäkin on tehty, vaan kertovan mitä enemmän mitä eri vaiheissa ja niiden jälkeen tapahtuu. Näin oppaasta olisi hyötyä myös silloin, jos Pääsiäisvaellusta ryhdyttäisiin tekemään paljon aikaisemmin kuin ennen. Työnimenä toiminut Pääsiäisvaellus pakettiin jäi varsinaiseksi nimeksi, sen alkusointuisuuden takia.

Marraskuussa 2018 oppaan ollessa lähes valmis pyysin haastatelluilta henkilöiltä kommentteja oppaasta, joiden perusteella täydensin oppaan valmiiksi.

9 POHDINTA

9.1 Pääsiäisvaelluksen tulevaisuus

Pääsiäisvaellus on ollut niin tekijöilleen, Lauttasaaren seurakunnalle, kuin sitä katsomaan tulleille ihmisille merkittävä. Kun tieto seurakunnan kiinteistön peruskorjauksesta tuli tietoon vuoden 2018 vapaaehtoisille, vastuuryhmässä nousi esiin huoli produktion jatkuvuudesta. Kun näytelmää ei voida esittää vaellusmuotoisena seurakunnan tiloissa vuonna 2019, tulee produktion tauko, joka voi kestää useamman vuoden ajan. Kuitenkin yksi jatkamisessa auttava tekijä on vapaaehtoisille tekemäni Pääsiäisvaellus pakettiin -opas.

Vaikka opas ei korvaa oikean ihmisen antamia ohjeita Pääsiäisvaelluksen tekemiseen, voi siitä olla apua uusien vastuuryhmäläisten perehdytyksessä. Lauttasaaren seurakunnan vapaaehtoiset kommentoivat oppaan olevan hyödyllinen ja selkeyttävän näytelmänvalmistusprosessia. Kun kokonaisuus on esitettyä selkeästi oppaan muodossa, on helpompaa keskittyä yksityiskohtiin, suunnitella prosessia etukäteen sekä ideoida uusia toimintatapoja. Vaikka opasta kommentoitiin kattavaksi ja sen eteen tekemästäni työmäärästä oltiin kiitollisia, oli oppaassa kuitenkin muutamia puutteellisuuksia.

Koska seurasin vuoden 2018 Pääsiäisvaelluksen valmistusprosessia suurimmaksi osaksi näyttelijöiden, ohjaajan ja apuohjaajan näkökulmasta, jäivät tuottajan ja teknikon vastuut sekä tehtävien kuvaukset pienempään osaan. Kaikkea jo olemassa olevaa materiaalia en myöskään ehtinyt kerätä, minkä vuoksi erityisesti lavastusprosessin kuvaus jäi suppeaksi, vaikka se on yksi projektin haastavimmista vaiheista, etenkin jos vastaavanlaista ei ole aiemmin tehnyt. Tuottajan tehtävien tueksi sain oppaan liitteeksi ohjaajana ja tuottajan toimineen Laura Sinivaaran tekemän tuottajan tehtävälisan (LIITE 3). Jotta koko projektin historia ja valmistusvaiheet saataisiin yksien kansien

väliin, olisin tarvinnut siihen useamman haastattelun, enemmän tiedonkeruuta sekä paljon enemmän aikaa kuin mitä minulla oli.

Oppaan ei ulkonäöstä ei myöskään tullut juuri sellaista, kuin olisin tahtonut. Aluksi ajattelin, että oppaasta tulee paljon visuaalisempi, sisältäen enemmän kuvia ja kuvaajia. Toteutusvaiheessa ymmärsin, kuinka minulla ei kuitenkaan ollut tarpeeksi resursseja siihen eikä osaamista esimerkiksi Adobe InDesignin käyttöön, jotta oppaan taittaminen olisi onnistunut toisella tavalla ja siitä olisi tullut miellyttävämmän näköistä luettavaa. Olen kuitenkin tyytyväinen lopulliseen oppaaseen, koska työelämäyhteistyökumppanini olivat tyytyväisiä lopputulokseen. Jos minkäänlaista kokoavaa dokumentointia Pääsiäisvaelluksesta ei olisi tehty juuri nyt ennen taukoa, sen jatkaminen tulevaisuudessa saattaisi olla haasteellisempaa.

Pelkkä dokumentointi ei kuitenkaan riitä, vaan jatkuakseen Pääsiäisvaelluksen pitää kasvaa ja kehittyä. Kun tarkastelin osallistavan teatterin piirteitä, huomasin, että näytelmän valmistusprosessi ei ole niin osallistavaa, kuin sen ensimmäisinä vuosina. Koska vastuuryhmäläiset suunnittelevat ja toteuttavat suurimman osan näytelmään liittyvistä isoista päätöksistä, jäävät muiden produktiossa mukana olevien vaikuttamismahdollisuudet pieneksi. Jos kaikkien mukana olevien nuorten ja nuorten aikuisten osallisuutta lisättäisiin produktiossa, heidän kokemuksensa omistajuudesta kasvaisi. Osallisuuden ja vaikuttamisen mukanaan tuomaan vallankäyttöön projektissa kuuluu osaksi vastuunkantaminen, mikä ei välttämättä tule nuorilta vapaaehtoisilta luonnostaan, mutta joka on vastuuryhmän tehtävä.

Osallisuuden lisäksi esittämällä tulkintaansa Uuden testamentin pääsiäiskertomusta vapaaehtoiset tukevat seurakunnille lähetyskäskyssä asetettua tehtävää Jumalan sanan julistamisesta eri ikäisille. Lapsia tulee katsomaan näytelmää niin yhdessä oman perheensä kanssa kuin päivänäytöksiin iltapäiväkerhoryhminä. Koska Pääsiäisvaellus kuuluu osaksi

Lauttasaaren seurakunnan rippikoulun seurakuntajaksoa, kertomus Jeesuksen viimeisistä päivistä tulee rippikoululaisille jo varhaisessa vaiheessa tutuksi. Kun rippikoululainen kokee kertomuksen näytelmän kautta esitettyä, siihen voidaan palata paremmin myöhemmin rippikoulussa.

Vapaaehtoisena toimiminen jatkaa nuorten ja nuorten aikuisten yhteyttä seurakuntaan isokoulutuksen ja nuortotoiminnan jälkeenkin. Koska näytelmässä käsiteltävä aihe on Raamatusta ja harjoituksissa hiljennytään hartauteen yhdessä, tukee Pääsiäisvaellus myös tekijöidensä hengellistä kasvua. Lauttasaaren Pääsiäisvaellus on hyvä tapa yhdistää nuoret, nuoret aikuiset, seurakunnan vapaaehtoistyö, paikallinen lähetystyö sekä kirkkodraama. Seurakuntaan kiinnittymisen lisäksi, Pääsiäisvaelluksen tekijät muodostavat oman yhteisönsä, joka jakaa yhdessä onnistumisen kokemukset, haasteet ja ilot, tukee nuorten kasvua ja kehitystä.

9.2 Ammatillisen kasvun pohdinta

Pääsiäisvaellus-produktion kaltaisia projekteja ja siitä syntyviä yhteisöjä tarvitaan. Onnistumisen ja vaikuttamisen kokemukset sekä kuulumisen johonkin ovat kaikki tärkeitä tekijöitä nuorten kasvun tukemisessa sekä syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Erityisesti nuorten syrjäytyminen on noussut niin isosti esille 2010-luvulla, että Suomen Nuorisoyhteistyö, Allianssi ry on kutsunut sitä Suomen suurimmaksi ongelmaksi (Allianssi. Ratkaistaan Suomen suurin ongelma). Tämän ongelman kanssa ja sen ratkaisemiseen eteen työskentelevät sosionomit, joiden kompetensseihin eli osaamisvaatimukseen kuuluu asettua yhteiskunnallisessa asemassa olevien heikompien puolelle.

Sosionomien työhön kuuluu vahvasti asiakaslähtöisyys. Seuratessani Pääsiäisvaelluksen näytelmänvalmistusprosessia, ymmärsin kuinka suuri

merkitys on sillä, että työntekijä antaa "asiakkailleen" eli seurakunnan vapaaehtoisille mahdollisuuksia. Lauttasaaren seurakunnan nuorisotyöntekijän toimiessa mahdollistajan roolissa ja seurakunnan ottaessa tuotanto huomioon vuosittaisessa talousarviossa, pystyi Pääsiäisvaellus kasvaa vuosien saatossa tähänhetkiseen muotoonsa. Kirkon nuorisotyönohjaajan ammattiosaamiseen kuuluu vapaaehtoisten kouluttaminen, opettaminen ja ohjaaminen, mikä vapaaehtoistyön suosion kasvaessa tulee luultavasti nousemaan yhä tärkeimmäksi taidoksi.

Nuorisotyönohjaajan ydinosaamiseen kuuluu myös oman työnstä suunnittelminen ja kehittäminen, jotka vahvistuivat Pääsiäisvaellus pakettiin –oppaan kokoamisessa. Kun omaa ja muiden työtä tarkastelee paremmin, erityisesti sitä dokumentoitaessa, erottuvat onnistuneet ja hyväksi koetut toimintamallit. Myös epäonnistuneista tai vähemmän toimivista käytänteistä on hyvä kerätä tietoa talteen, jotta niitä voidaan kehittää tarvittaessa ja myös ei toimivista käytänteistä välittyä tietoa. Hyviä käytänteitä kannattaa dokumentoida silloin, kun ne ovat vielä ajankohtaisia ja haastateltavat ihmiset muistavat vielä, kuinka asiat oikeasti menivät. Jos jotain ei dokumentoi, se on muutaman vuoden päästä sama, kuin sitä ei olisi ollut koskaan olemassa.

Kun vapaaehtoisille annetaan paljon mahdollisuuksia, voi työntekijä-vapaaehtoinen -asettelu pienentyä, mikä tukee yhdenvertaista ja tasa-arvoista ihmiskäsitystä, joka kuuluu myös kristilliseen ihmiskuvaa. Jokainen ihminen on arvokas Jumalan kuva ja kaikki kristityt muodostavat yhden ja yhtenäisen globaalin kirkon. Pääsiäisvaellus pakettiin –oppaan tekeminen opetti minulle myös, kuinka suuret mahdollisuudet aidosti moniammatillinen työ antaa. Koska Pääsiäisvaellusta tekevät vapaaehtoiset olivat monista eri lähtökohdista peräisin, heidän eri osaamisalueensa täydentivät toinen toisiaan ja tekivät lopputuloksesta parhaan mahdollisen.

Vaikka kirkollisella ja yhteiskunnallisella puolella on paljon nuorten ja nuorten aikuisten kanssa työskenteleviä ammattilaisia, kaikilla meillä on mahdollisuus toimia syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Nuorisotyön viikolla 2018 Suomen evankelis-luterilaisen kirkon arkkipiispa Tapio Luoma sanoi “Nuorten tukeminen on yhteinen tehtävämme, olkaamme siinä yhdessä mukana.” (Kirkkohallitus. Kasvatus 2018). Tukemalla nuoria ja nuoria aikuisia omista lähtökohdista käsin, jokainen voi olla mukana ratkaisemassa Suomen suurinta ongelmaa.

LÄHTEET

- Aalto, M. (2000). Ryppäästä ryhmäksi. Tampere: My Generation Oy.
- Allianssi. Ratkaistaan Suomen suurin ongelma. Saatavilla 3.11.2018
[https://www.alli.fi/vaikuttaminen/ratkaistaan-suurin-ongelma](https://www.alli.fi/vaikuttaminen/ratkaistaan-suomen-suurin-ongelma)
- Balme, C. (2015). Johdatus Teatteriin. Helsinki: Like.
- BBC (2009). Religions. Christianity: The Passion of Christ. Saatavilla 30.12.2017
http://www.bbc.co.uk/religion/religions/christianity/history/passion_ofchrist_1.shtml
- BBC. iWonder. The Passion: The perfect play? Saatavilla 30.12.2017
<http://www.bbc.co.uk/guides/zxwfkqt>
- Harju, U-M.; Niemelä, P.; Ripatti, J.; Siivonen, T. & Särkelä, R. (2001). Vapaaehtoistoiminta seurakunnassa ja järjestöissä. Helsinki: Edita.
- Historianet.fi. (2018). Pääsiäinen: Mikä on pääsiäisen ajankohta? Saatavilla 15.3.2018 <http://historianet.fi/yhteiskunta/uskontojen-historia/paasiainen-mika-on-paasiaisen-ajankohta>
- Hytti, J. (2005). Teatterituottajan opas. Helsinki: Like.
- Jyväskylän yliopiston Koppa (2015). Haastattelut. Saatavilla 25.11.2018
<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolu/aineistonhankintamenetelmat/haastattelut>
- Kaukkila, V. & Lehtonen, E. (2007). Ryhmästä enemmän. Käsikirja ryhmänohjaajan taitoja tarvitsevalle. Helsinki: Suomen Mielenterveysseura.
- Kinnunen-Riipinen, L. (2000). Kirkkoteatterin Kiirastuli: Draama Evankeliumin Palveluksessa Suomessa 1960-1990 -lukuilla. Helsinki: Suomen lähetysseura.
- Kirkkohallitus (2015). Jokainen on osallinen - vapaaehtoistoiminnan linjaukset 2015. Saatavilla

- [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/F772D7BC236419FAC2257E34002FE352/\\$FILE/Jokainen%20on%20osallinen%20-%20Vapaaehtoistoiminnan%20linjaukset%20lopulliset2015.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/F772D7BC236419FAC2257E34002FE352/$FILE/Jokainen%20on%20osallinen%20-%20Vapaaehtoistoiminnan%20linjaukset%20lopulliset2015.pdf)
- Kirkkohallitus (2016). Isoja ihmeitä. Isostoiminnan linjaus 2016. Saatavilla [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/3E41B03C248D8EB9C2257F96003C12CB/\\$FILE/Isoja_ihmeita_2016.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/3E41B03C248D8EB9C2257F96003C12CB/$FILE/Isoja_ihmeita_2016.pdf)
- Kirkkohallitus (2017). Suuri ihme. Rippikoulusuunnitelma 2017. Saatavilla [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/400865F07982E0ECC2257D5100209E1D/\\$FILE/Suurilhme-Rippikoulusuunnitelma2017.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/400865F07982E0ECC2257D5100209E1D/$FILE/Suurilhme-Rippikoulusuunnitelma2017.pdf)
- Kirkkohallitus (2018). Kasvatus Arkkipiispa Luoma Nuorisotyön viikon videolla: "Nuorten tukeminen on yhteinen tehtävämme". Saatavilla 3.11.2018 <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content231C4D>
- Kirkkohallitus. Vapaaehtoistoiminta. Vapaaehtoistoiminnan viestintä. Saatavilla 6.9.2018 <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp2?open&cid=Content4FE8E2>
- Kontu, M. (15.3.2016). Kärsimystie palaa Lahteen. Uusi Lahti. Saatavilla <https://www.uusilahti.fi/jutut/lahesta/2016/03/15/karsimystie-palaa-lahteen>
- Kopakkala, A. (2011). Porukka, jengi, tiimi - Ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. Helsinki: Edita.
- Kotimaisten kielten keskus (2018). Kielitoimiston sanakirja. Saatavilla 1.10.2018 <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi>
- Köykkä, A. (2014). Nuorisotyön alkeet ja jatko. Helsinki: Kirjapaja ja Nuorten Keskus.
- L 1045/1993. Kirkkolaki. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931054>
- L 1285/2016. Nuorisolaki. Saatavilla <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>
- L 714/1998. Vaalilaki. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980714>

- Leppäkoski, R. (2001). Ohjaaminen - mystiikan ja matematiikan välissä?
Teoksessa P. Korhonen & A-L. Østern (toim.), Katarsis: draama, teatteri ja kasvatusta (s. 151–161). Jyväskylä: Atena kustannus oy
- Luoma, T. (2011). Vapaaehtoistyön neuvottelupäivät - Seinäjoki 18.11.2011.
Saatavilla
[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/375816AE18B70F7CC225771A002252CA/\\$FILE/SEURAKUNTALAISUUDEN%20JA%20VAPAAEHTOISUUDEN%20TEOLOGIAA.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/375816AE18B70F7CC225771A002252CA/$FILE/SEURAKUNTALAISUUDEN%20JA%20VAPAAEHTOISUUDEN%20TEOLOGIAA.pdf)
- Nurmi, J-E., Ahonen, T., Lyytinen, H., Lyytinen, P., Pulkkinen, L. & Ruoppila, I. (2014). Ihmisen psykologinen kehitys. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Paananen, T. (2008) Ihana, kipeä nuoruus - naamion takana ahdistus ja elämänilo. Teoksessa H. Pruuki (toim.), Nuorten sielunhoidon käsikirja (s. 21-37). (LV-Kirjat).
- Pätsi, M. (2014). Pyhimykset teatterissa, näyttelijät kirkossa – osa 1. Helsinki: Books on Demand.
- Räty, M. (2017). ”Lapsikin aistii dramaattisuuden” – Pääsiäiskuvaelma koskettaa vuodesta toiseen. Kirkko ja kaupunki. Saatavilla 17.3.2018 <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/laaksolahden-paasiaiskuvaelma-vie-keskelle-paasiaisen-tapahtumia>
- Serkkola, E. (2015). Getsemanesta Golgatalle. Kirkko ja kaupunki. Saatavilla 30.12.2017 <https://www.kirkkojakaupunki.fi/-/getsemanesta-golgatal-1>
- Seurakuntalainen toimitus. (2017). Suomessa rippikouluun osallistuu suurin osa ikäluokasta - toisin kuin muissa Euroopan maissa. Seurakuntalainen. Saatavilla 06.04.2017
<https://www.seurakuntalainen.fi/uutiset/suomessa-rippikouluun-osallistuu-suurin-osa-ikaluokasta-toisin-kuin-muissa-euroopan-maissa/>
- Seurakuntalainen toimitus. (2018). Via Crucis -pääsiäisvaelluksella aikaisempaa enemmän musiikkia. Seurakuntalainen. Saatavilla

- 29.3.2018 <https://www.seurakuntalainen.fi/uutiset/via-crucis-paasiaisvaelluksella-aikaisempaa-enemman-musiikkia/>
- Silde, M. (2011). Modernin murrosta ruumiillistamassa. Teoksessa Teatterikorkeakoulu, Nykynäyttelijän taide: horjutuksia ja siirtymiä (s. 153-171). Helsinki: Maahenki.
- Sinivuori, P & Sinivuori, T (2000). Esiripusta aplodeihin – opas harrastajateatteriohjaajille ja ilmaisukasvattajille. Jyväskylä: Atena.
- Sinivuori, P & Sinivuori, T (2007). Esiripusta arvoihin – toiminnallinen draamakasvatuskirja. Jyväskylä: Atena.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko. Kiirastorstai. Saatavilla 18.8.2018 <https://evl.fi/kirkossa/pyhapaivat/paasiaisen-pyhat/kiirastorstai>
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko. Pääsiäinen - kristittyjen suurin juhla. Saatavilla 18.8.2018 <https://evl.fi/kirkossa/pyhapaivat/paasiaisen-pyhat>
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko. Pääsiäispäivä. Saatavilla 18.8.2018 <https://evl.fi/kirkossa/pyhapaivat/paasiaisen-pyhat/1.-ja-2.-paasiaispaiva>
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko. Tilastotietoa. Saatavilla 13.4.2018 <https://evl.fi/tietoa-kirkosta/tilastotietoa>
- Suomen Teatterit ry. (2017). Teatterialan työehtosopimus 2018–2020. Saatavilla <http://www.suomenteatterit.fi/wp-content/uploads/2018/05/TEATES-2018%E2%80%932020-.pdf>
- Taloustutkimus Oy. (2018). Vapaaehtoistyön tekeminen Suomessa. Tutkimus-raportti. Saatavilla http://www.kansalaisareena.fi/ka2016/wp-content/uploads/2018/05/Vapaaehtoistyo_tutkimusraportti-2018.pdf
- Teerijoki, P. & Lintunen, J. (2001). Kohtaamisia eri tiloissa - Osallistavan teatterin näyttämöt. Teoksessa Kohonen P. & Østern A-L.

- (toim.), Katarsis: draama, teatteri ja kasvatus (s. 131-150).
Jyväskylä: Atena kustannus oy.
- Terveyden ja hyvinvoinnilaitos. Hyvinvointi- ja terveyserot. Osallisuus.
Saatavilla 9.7.2018 <https://thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>
- Tuominen, H. (2005). Elän ja hengitän – nuoren spiritualiteetti. Teoksessa T. Paananen & H. Tuominen (toim.), Nuorisotyön käsikirja (s. 35-51). (Kirjapaja)
- Työturvallisuuskeskus (2006). Turvallisesti teatterissa: teatterin ja monitoimitalojen työympäristön kehittäminen. Helsinki: Työturvallisuuskeskus.
- Vapaaehtoistyö.fi. Miksi auttaa meidän kauttamme? Saatavilla 31.10.2018
<https://vapaaehtoistyö.fi/miksi-auttaa-meidan-kauttamme/>
- Ventola, M-R. (2013). Osallistava teatteri - Laadukas aikalaiskonsepti. Teatterikorkeakoulu. Licensiaattityö. Saatavilla
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/42344/Ventola_Marjo-Riitta_2013.pdf?sequence=2&isAllowed=y
- Vilkkä, H. (2006). Tutki ja havainnoi. Helsinki: Tammi.
- Vilkkä, H. (2015). Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus.

LIITE 1. Pääsiäisvaellus pakettiin -opas

Pääsiäisvaellus pakettiin

Opas Lauttasaaren seurakunnan vapaaehtoisten nuorten ja nuorten aikuisten Pääsiäisvaellus-näytelmän tekemiseen

Alma Laukkanen - 2018

Sisällys

<u>Johdanto</u>	72
<u>Historia</u>	73
<u>Ennen aloittamista</u>	75
<u>Mitä vastuuryhmä tekee?</u>	75
<u>Mitä on ohjaajan ja apuohjaajan vastuulla?</u>	77
<u>Mitä tuottaja tekee?</u>	77
<u>Mitä seurakunta ja sen työntekijät tekevät?</u>	78
<u>Aloittaminen</u>	79
<u>Kutsuminen mukaan</u>	79
<u>Käsikirjoituksen kokoaminen</u>	79
<u>Näytelmäryhmän muodostaminen</u>	81
<u>Säännölliset harjoitukset</u>	82
<u>Harjoituksilla näytelmäksi</u>	84
<u>Roolijako</u>	84
<u>Roolihahmoihin tutustuminen</u>	86
<u>Kohtaukset</u>	86
<u>Viikonloppuharjoitukset</u>	87
<u>Läpimenot</u>	88
<u>Näytelmästä esitykseksi</u>	90
<u>Tiedottaminen</u>	90
<u>Puvustaminen</u>	90
<u>Lavastaminen</u>	91
<u>Suunnittelu</u>	91
<u>Lavastusviikko</u>	93
<u>Teatteritekniikka</u>	97
<u>Valmiit lavasteet</u>	99
<u>Esitysviikko</u>	110
<u>Esitykset</u>	110
<u>Kahvila</u>	111
<u>Dokumentointi</u>	112
<u>Lavasteiden purkaminen</u>	113
<u>Lopettaminen</u>	116
<u>Muistelut</u>	116
<u>Arviointi</u>	116
<u>Ja vielä sinulle</u>	118

Johdanto

Lauttasaaren seurakunnan nuoret ja nuoret aikuiset ovat esittäneet Pääsiäisvaellus-nimistä näytelmää vuodesta 2007 lähtien. Näytelmä kertoo Raamatun Uuden testamentin pääsiäisen tapahtumista ja Jeesuksen viimeisistä päivistä.

Tarinan edetessä näyttelijät johdattavat yleisöä Lauttasaaren seurakunnan tiloihin rakennetuissa lavasteissa, jotka kuvaavat ajanlaskun alun aikaista Jerusalemiä. Pääsiäisvaellus on kokonaan vapaaehtoisten voimin toteutettu ja siitä on tullut osa tärkeä osa paikallisten ihmisten pääsiäisperinnettä, keräten vuosittain satoja katsojia.

Syksyllä 2018 Lauttasaaren seurakunnan kiinteistön peruskorjauksen valmistelujen alkaessa tuli näytelmäproduktioon dilemma. Remontin takia näytelmää ei voitu toteuttaa täysin samanlaisena, minkä vuoksi produktion tulisi väistämättä taukoa. Näytelmässä ja sen tekemisessä mukana olleiden vastuuhenkilöiden huoli projektin jatkuvuudesta nousi esiin, kuin myös tarve jatkavien vastuuhenkilöiden perehdyttämiseen.

Tämän oppaan on tarkoitus kertoa, kuinka kyseinen Lauttasaaren Pääsiäisvaellus käytännössä tehdään. Vaikka kaikkia tarkkoja yksityiskohtia ei ole mahdollista saada yksien kansien väliin, opas antaa rakennetta sille, millainen prosessi on useamman kuukauden mittainen näytelmäprojekti ja kuinka sen voi itse toteuttaa vapaaehtoisten kanssa.

Erityisasiantuntemustaan tähän oppaaseen ovat antaneet Saara Goldhorn, Sofia Kangas ja Camilla Kari, jotka tekivät vuoden 2018 Pääsiäisvaellusta; Leea Kautto ja Laura Sinivaara, jotka ovat olleet mukana Pääsiäisvaelluksesta sen alusta lähtien sekä Varpu Koivunen, Lauttasaaren seurakunnan nuorisotyönohjaaja.

Historia

Ennen nykyistä Pääsiäisvaellus-näytelmää esitettiin Lauttasaassa samannimistä vaellusmuotoista pääsiäisnäytelmää, jonka ohjasi Mikko Lammi. Näytelmää esitettiin vuosina 2000, 2002 sekä 2003 ja sitä tekemässä oli vapaaehtoisia aikuisia, vanhuksia ja nuoria, kuin myös kirkon työntekijöitä.

Kun Lammin näytelmästä luovuttiin, mukana projektissa olleet nuoret ja nuoret aikuiset halusivat tehdä oman pääsiäisnäytelmän vuodeksi 2007. Tätä varten he kävivät katsomassa muita pääsiäisnäytelmiä saadakseen ideoita. Referensseinä toimivat muun muassa Helsingin Kallion kirkon ja Espoon Tapiolan seurakunnan pääsiäisvaellusnäytelmät sekä Via Crucis -näytelmä, joka on ekumeeninen vapaaehtoisten ja ammattilaisten toteuttama ulkona esitettävä pääsiäisvaellus.

Merkittävässä asemassa oli myös ruotsinkielisen Andreaskyrkanin vuoden 2004 pääsiäismusikaali "Ljust när det är som mörkrast" ("Valoa kun on kaikkein pimeintä"). Tätä yksinäyttämöistä musikaalia lauttasaarelaiset olivat mukana tekemässä, valmistaen lavasteita ja hankkien rekvisiittaa. Mukana oleminen antoi vapaaehtoisille lisää kokemusta näytelmän tekemisestä ja myöhemmin näytelmän lavasteista, puvuista ja tarpeistosta tuli pysyvästi osa Pääsiäisvaellusta.

Suurimpana syynä Pääsiäisvaelluksen tekemiselle oli se, että Lauttasaaren vapaaehtoiset olivat kokeneet näytelmien tekemisen mielekkäänä. Vapaaehtoisten kesken haluttiin säilyttää hyvä yhteishenki, joka vallitsi seurakunnan aktiivisten nuorten ja nuorten aikuisten kesken. Budjetin kokoaminen ja tekniikan, lavasteiden ja puvuston löytäminen sen sijaan aiheuttivat haasteita, mutta kuitenkin riittävästi tarpeistoa saatiin kerättyä ensimmäistä Pääsiäisvaellus-näytelmää varten.

Vuosi vuodelta Lauttasaaren Pääsiäisvaellus on kasvanut yhä suuremmaksi. Vuoden 2007 jälkeen pukuja, rekvisiittaa, lavasteita, valoja, tehosteita ja katsojia on tullut joka vuosi enemmän - budjetin myös kasvaessa. Lauttasaaren seurakunta otti näytelmän huomioon talousarviossaan, eikä vapaaehtoisten näin ollen tarvinnut itse hakea rahoitusta. Nuorisotyöntekijä Varpu Koivunen otti vastuun projektista, ollen kuitenkin mahdollistajan eikä toteuttajan roolissa.

Uusia tekijöitä perehdytettiin ja koulutettiin vuosien mittaan niin, että vanhojen tekijöiden eläköityessä eli jättäytyessä pois, näytelmä pystyi

jatkumaan. Vuonna 2018, kun oli Pääsiäisvaelluksen 11. vuosi, katsojia oli melkein 600 eli kaksinkertainen määrä ensimmäiseen Pääsiäisvaellukseen verrattuna.

Ennen aloittamista

Pääsiäisvaelluksen aikataulu riippuu siitä, milloin pääsiäinen on. Ensimmäinen pääsiäispäivä on ensimmäinen sunnuntai kevätpäiväntasauksen jälkeisen ensimmäisen täysikuun jälkeen. Tämä tarkoittaa sitä, että pääsiäisen ajankohta vaihtelee vuosittain ja pääsiäinen sijoittuu vuosittain aikavälille 22. maaliskuuta – 25. huhtikuuta.

Pääsiäisvaellus -näytelmää esitetään palmusunnuntaista kiiratorstaihin eli hiljaisella viikolla, joka on viikko ennen pääsiäistä, jolloin katsojat voivat laskeutua näytelmän avulla pääsiäisen viettoon.

Ennen kuin esityksiin asti päästään, pitää miettiä muutamia käytännönasioita, kuten:

- Mistä saan projektiin tekijöitä?
- Mikä seurakunta tai muu taho voisi olla mukana yhteistyössä?
- Onko vaellusnäytelmään sopivat tilat olemassa?
- Missä harjoitellaan ja milloin?
- Onko rahoitusta ja jos ei, mistä sitä voisi hakea?
- Onko tuotantoon käytettävissä jo valmista tarpeistoa, tekniikkaa, lavasteita tai pukuja?
- Onko tällaiseen projektiin varattu työaika tai onko siihen tarpeeksi omaa aikaa?

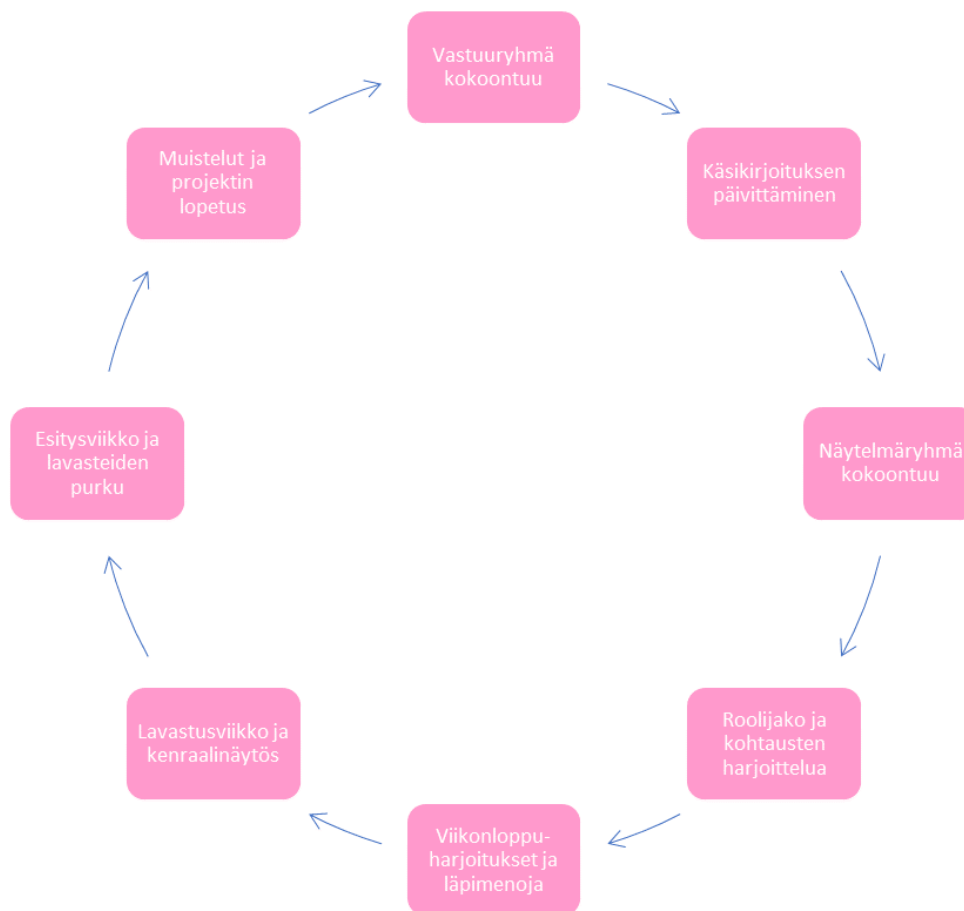
Jotta yhden ihmisen ei tarvitse miettiä vaikeita kysymyksiä yksin eikä vastuu koko Pääsiäisvaelluksesta lepää vain pelkästään yhden ihmisen tai seurakunnan työntekijöiden harteilla, kootaan vapaaehtoisten eli vastuuryhmä.

MITÄ VASTUURYHMÄ TEKEE?

Pääsiäisvaellus -produktion vastuuryhmään kuuluvat ohjaaja, tuottaja, mahdollinen apuohjaaja sekä seurakunnan vastaava työntekijä. Näytelmään kuuluvasta teatteritekniikasta, sen kokoamisesta ja ohjaamisesta vastaa erillinen vapaaehtoinen teknikko. Työryhmän sisäinen vastuunjako tehdään harrastuneisuuden ja omien mielenkiintojen mukaan.

Jokainen näytelmänvalmistusprosessi on erilainen, mutta toistuvuutensa takia Pääsiäisvaelluksen valmistamisessa on vaiheita, jotka toistuvat vuosittain samanlaisina. Vastuuryhmän tehtävä on koordinoita yhdessä

Pääsiäisvaelluksen näytelmänvalmistumisprosessia ja pitää huolta, että kaikki eri vaiheet saadaan toteutettua, minkä tuloksena on valmiit esitykset palmusunnuntain ja kiirastoristain väliä aikan. Pääsiäisvaelluksen eri vaihteita voi tarkastella Pääsiäisvaelluksen vuosikellosta:

Pääsiäisvaelluksen vuosikello

Pääsiäisen aikataulun vaihtelemisen takia vastuuryhmän tulisi miettiä projektin aikataulu joka vuosi uusiksi ensimmäisessä yhteisessä kokoontumisessa. Projektin edetessä on tärkeää, että vastuuryhmäläiset ovat jatkuvasti vuorovaikutuksessa keskenään ja yhteydessä toisiinsa valitsemallaan tavalla. Tällöin kaikki vastuuryhmäläiset tietävät toistensa vastuutehtävien edistymisestä ja vastuuta voidaan tarvittaessa vaihtaa tai uudelleenjaakaa.

MITÄ ON OHJAAJAN JA APUOHJAAJAN VASTUULLA?

Ohjaaja vastaa näytelmän taiteellisesta puolesta sekä näytelmäryhmän ohjeistamisesta. Hänen tehtävänsä on vastata näytelmästä kokonaisuutena, johon kuuluvat mm.:

- Käsikirjoituksen kokoaminen ja sisäistäminen
- Roolijaon tekeminen
- Näytelmäharjoitusten suunnittelu ja ohjaaminen
- Ryhmähengen ylläpitäminen
- Esitysten valvominen

Ohjaajalla on visio siitä, millaiselta hän haluaa näytelmän muodostuvan ja hän antaa näyttelijöille, ohjeita ja palautetta jotta tämä visio toteutuisi.

Vapaaehtoisten muodostaman ryhmän ryhmäytyminen keskenään ja hyvän yhteishengen luominen on osa ohjaajan tehtäviä. Vaikka ohjaaja voi antaa näyttelijöille negatiivisesti vastaanotettavaa rakentavaa palautetta, hän on silti ryhmää ohjaava turvallinen aikuinen.

Yhden ohjaajan työtaakan helpottamiseksi projektiin voi kuulua myös yksi tai useampi apuohjaaja, mikäli kiinnostuneita vapaaehtoisia on. Kun ohjaajia on kaksi, näytelmään saadaan useampi näkökulma, mikä tekee näytelmästä eheämmän kokonaisuuden. Toinen ohjaaja mahdollistaa myös yhtäaikaisen erillisen ohjaamisen, mikä tekee näytelmäharjoituksista tehokkaat. Ohjaajat voivat jakaa vastuuta produktion edetessä, korvata toisiaan ja näyttelijöitä estymisten tullessa eteen.

MITÄ TUOTTAJA TEKEE?

Ohjaajien huolehtiessa näytelmän taiteellisesta puolesta, hoitaa tuottaja kaikki käytännön järjestelyt. Kun ohjaajien työ on painottunut näytelmäryhmään, tekee tuottaja paljon itsenäistä työtä, ollen kuitenkin jatkuvasti vuorovaikutuksessa muun vastuuryhmän kanssa.

Tuottajan roolin suurus riippuu teatteriyhteisön muodosta. Lauttasaaren Pääsiäisvaelluksen kaltaisessa kokonaan vapaaehtoisten tekemässä näytelmässä tuottajan tehtävänä ovat "kaikki juoksevat asiat". Tuottaja mm.:

- Aikatauluttaa produktiota
- Suunnittelee aikatauluja

- Suunnittelee lavastamisen
- Tiedottaa
- Valmistaa
- Varaa tilat yhdessä seurakunnan työntekijän kanssa
- Vaihtaa ajatuksia teknikon kanssa
- Tekee hankintoja
- Suunnittelee mainontaa ja markkinointia
- Ylläpitää näyttelijäiden ja vastuuryhmän välistä ryhmähenkeä

Kaiken tämän lisäksi tuottaja voi olla viime hetkellä näyttelijöiden korvaajana ja tekniikan käyttäjänä. Tuottajan tärkeimmät ominaisuudet ovat kyky ottaa vastuuta ja

MITÄ SEURAKUNTA JA SEN TYÖNTEKIJÄT TEKEVÄT?

Vapaaehtoisten ja seurakunnan hallinnon välisestä yhteistyöstä, huolehtii seurakunnan Pääsiäisvaelluksesta vastaava työntekijä.

Työntekijä vastaa yhdessä tuottajan kanssa kaikista Pääsiäisvaelluksen raha-asioista: budjetista, laskujen maksamisesta ja hankintojen tekemisestä. Budjetin suutuus riippuu siitä, mitä kaikkea on jo valmiiksi olemassa ja minkälaista halutaan, niin tiedetään mitä pitää hankkia. Hän myös huolehtii vapaaehtoisten muonituksesta ja esitysviikolla järjestettävän kahvilan ylläpitämisestä.

Vastuuryhmän ja seurakunnan hallinnon välisestä sisäisestä viestinnästä vastaa myös vastuutyöntekijä. Hänen tehtäviinsä kuuluu varata tarvittavat seurakunnan tilat harjoittelu-, lavastus- ja esityskäyttöön sekä tiedottaa aikatauluista muille seurakunnan työntekijöille ja henkilökunnalle.

Koska kyseessä on vapaaehtoisten Pääsiäisvaellus, työntekijän tärkein tehtävä on olla mahdollistajan roolissa, tarjoten vapaaehtoisille mahdollisuuksia. Koska seurakunnan muodostavat sen työntekijät ja vapaaehtoiset

Aloittaminen

KUTSUMINEN MUKAAN

Ihmisiä saa vapaaehtoistyöhön parhaiten henkilökohtaisella kutsulla. Pyydetessä kutsuttavalla on mahdollisuus kysyä tarkentavia kysymyksiä projektista tai pyytäjällä on mahdollisuus kertoa itse lisää aiheesta. Pääsiäisvaellukseen kutsuttaessa uusia näyttelijöitä, edellisvuosein näyttelijät voivat kokemusasiantuntijoina kertoa kiinnostuneille asioista, jotka ovat kokeneet näytelmän tekemisessä mielekkääksi, kuten kehittyminen näyttelijänä tai vahvan ryhmähengen muodostuminen tekijöiden välillä.

Hyviä tilaisuuksia kutsumiselle ovat seurakunnan toiminnan yhteydessä nuortenillat, nuortenleirit ja jumalanpalveluksen jälkeen kirkkokahveilla. Isoskoulutuksessa voi käydä kertomassa alkavasta projektista ja koulutukseen sisäisessä viestinnässä, kuten WhatsApp-ryhmässä voi laittaa aiheesta viestiä ja esimerkkikuvia vanhoista näytelmäproduktioista. Kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa.

Sisäisten WhatsApp- ja Facebook-ryhmien lisäksi seurakunnan ulkoisessa viestinnässä, kuten nettisivuilla ja sosiaalisen median kanavissa voi julkaista ilmoituksen siitä, milloin näytelmän tekeminen alkaa ja näyttelemisestä tai teatterista muuten kiinnostuneet ovat tervetulleita sitä tekemään. Julkaisuissa on tärkeää mainita, kuka tai ketkä projektista antavat lisätietoja ja hänen yhteystietonsa. Myös muiden seurakuntien nuorisotyöntekijöille kannattaa kertoa produktiosta, koska vaikka vastaavanlaista produktiota ei ole muissa seurakunnissa, kiinnostuneita tekijöitä voi kuitenkin olla.

KÄSIKIRJOITUKSEN KOKOAMINEN

Ennen näytelmäryhmän kokoontumista kootaan Pääsiäisvaelluksen käsikirjoitus. Mukaan käsikirjoituksen ideoimiseen voi kutsua niin edellisten vuosien vapaaehtoisia kuin uusia kiinnostuneita.

Kristittyjen pääsiäiskertomus löytyy Raamatun Uudesta testamentista evankeliumikirjoista. Jokainen evankeliumi, Matteus, Markus, Luukas, Johannes, kertovat saman tarinan, mutta hieman eri näkökulmista. Vanhasta testamentista voi lukea Messias-ennustuksesta, jotka käyvät toteen evankeliumien teksteissä.

Eri tekstien lukeminen ja vertailu keskenään, tuo käsikirjoitukseen erilaisia näkökulmia, joita voi kerätä myös Jeesuksen viimeisistä päivistä ja kärsimyksestä tehtyjä taideteoksia, elokuvia ja musiikkia tarkastelemalla.

Pääsiäisvaelluksessa näkökulmana on toiminut Jeesusta seuranneiden tavallisten ihmisten ajatukset, mutta tekstiä voidaan lähteä tarkastelemaan vapaaehtoisten kanssa myös heidän ajatustensa kautta. Lähdemateriaalien tarkastelun jälkeen voidaan keskustella esimerkiksi seuraavien kysymysten pohjalta:

- Mikä pääsiäiskertomuksessa on niin erikoista?
- Mikä on kertomuksissa olennaista ja mikä epäolennaista?
- Mitkä elementit ja tapahtumat toistuvat eri lähteissä?
- Millainen historiallinen konteksti kertomuksella on?
- Ketkä ovat kertomuksen ”hyviksi” ja ketkä ”pahiksi”?
- Mitä henkilöt ajattelivat tapahtumien aikana?
- Mikä merkitys tekstillä on sinulle itsellesi?
- Kenen näkökulmaa haluaisit korostaa?
- Mistä haluaisit kertoa eteenpäin?

Keskustelussa on tärkeää muistuttaa, että jokaisella on oikeus tulkita tai olla tulkitsematta Raamatun tekstiä. Keskustelijoiden on tärkeää kunnioittaa toistensa mielipidettä, varsinkin jos he ajattelevat kertomuksesta eri tavoin. Myös se, että teksti on vanhaa ja monesta eri lähteestä koottua ja käännettyä, on hyvä tuoda ilmi.

Käydyn keskustelun ja nousseiden ajatusten pohjalta voidaan valita Pääsiäisvaelluksen näkökulma tai teema, jota kaikki muu näytelmässä oleva tukee. Lähteissä toistuvien elementtien pohjalta voidaan kirjoittaa Pääsiäisvaelluksen kohtaukset, jotka vuonna 2018 olivat:

1. Tori: Ihmiset puhuvat torilla Jeesuksen saapumisesta Jerusalemiin
2. Kuja: Jeesus ratsastaa Jerusalemiin ja häntä tervehditään palmunlehvillä
3. Juudas ja Barabbas: Luodaan pohjaa Jeesuksen kavaltamiselle
4. Temppele: Jeesus tuhoaa temppeleissä toimivien kauppiaiden pöydät
5. Ehtoollinen: Viimeinen aterian ja ehtoollisen asettaminen
6. Juudas ja Kaifas: Juudas neuvottelee ylipapin kanssa ja saa 30 hopearahaa
7. Getsemani: Jeesus rukoilee puutarhassa, hänet kavalletaan ja vangitaan
8. Neuvosto: Jeesusta kuulustellaan ja todistajia kuullaan

9. Nuotio: Pietari kieltää Jeesuksen kolmesti
10. Pilatus: Jeesus tuomitaan kuolemaan ja Pilatus pesee kätensä päätöksestä
11. Golgata: Jeesus on ristiinnaulittu, johon paikalla olevat reagoivat eri tavoin
12. Hauta: Naisten saapuminen Jeesuksen haudalle ja enkelin ilmestyminen heille

Käsikirjoitus ja siihen tulevat kohtaukset muodostuvat vuorosanoista eli repliikeistä sekä näyttämöohjeista, jotka kertovat näyttelijöille, kuinka repliikit esitetään ja miten roolihahmot toimivat. Jos näytelmään halutaan laulua tai musiikkikohtauksia, niistä ja niiden toteuttamisesta kannattaa keskustella tässä vaiheessa. Käsikirjoituksen kokoamisesta vastaa ohjaaja ja jo käsikirjoitusvaiheessa kannattaa suunnitella, miten näytelmä liikkuu ja vaellus syntyy.

NÄYTELMÄRYHMÄN MUODOSTAMINEN

Ensimmäisessä järjestetyssä yhteisessä kokoontumisessa näyttelemisestä kiinnostuneet vapaaehtoiset ja vastuuryhmäläiset tapaavat ensimmäisen kerran toisensa. Tällöin Pääsiäisvaelluksen näytelmäryhmä muodostuu, jonka ohjaamisesta vastaavat ohjaaja ja apuohjaaja. Myös muiden vastuuryhmäläisten on suositeltavaa olla ensimmäisessä tapaamisessa paikan päällä, jotta kaikki mukana produktiossa olevat henkilöt tulevat tutuiksi toisilleen.

Ennen kuin ryhmän muodostuminen kunnolla alkaa, ryhmän yhteiset käytännöt on hyvä sopia. Ohjaaja sopii yhdessä näyttelijöiden kanssa, milloin harjoitukset pidetään, kuinka usein niitä pidetään, millaisissa varusteissa niihin saavutaan ja miten poissaolojen suhteen toimitaan. Ryhmä sopii myös yhdessä millä tavalla he pitävät toisiinsa yhteyttä ja miten vastuuryhmä tiedottaa tärkeistä asioista. Tällainen sisäisen viestinnän kanava voi olla esimerkiksi WhatsApp - tai Facebook -ryhmä. Projektin haastavuudesta, siihen sitoutumisesta pitkäksi aikaa sekä intensiivisistä lavastus- ja esitysviikoista kerrotaan vapaaehtoisille heti alkuun.

Alkuvaiheessa, kun näytelmäryhmä on vasta muodostumassa, ovat toisilleen tuntemattomat ryhmäläiset riippuvaisia ohjaajasta, joka luo turvallisuutta. Ohjaajan on luotava heti alussa hyvät keskusteluyhteydet ryhmäläisiin, koska

se kannustaa avoimeen keskinäiseen vuorovaikutukseen, erityisesti uusien näyttelijöiden kanssa sekä antaa hyvän pohjan rakentavan palautteen antamiseen, mikä on olennaista draamatyöskentelyssä.

Ryhmäläisten viettäessä yhtä enemmän aikaa keskenään ryhmä alkaa muodostua ja sen sisällä esiintyy kuohuntaa, kun ryhmäläiset haluavat erottua toisistaan. Tätä erottumista haetaan mielipiteenilmaisulla sekä joskus myös ohjaajan vastustamisella, jonka jälkeen ryhmäläiset alkavat löytää oman paikkansa ja tarkoituksensa ryhmässä. Tällöin syntyy myös porukan välinen ryhmähenki.

SÄÄNNÖLLISET HARJOITUKSET

Näytelmäryhmä tapaa toisiaan viikoittain. Sovittuun tapaamisen ajankohtaan vaikuttavat vapaaehtoisten omat aikataulut, ja suurimman osan ollessa koululaisia tai opiskelijoita, järjestetään harjoitukset iltapäivisin tai iltaisin arkipäivinä.

Jos harjoitukseen ei pääse osallistumaan, siitä pitää ilmoittaa etukäteen ohjaajalle tai apuohjaajalle, jotta he ehtivät suunnitella sisältöä harjoitukseen tarpeeksi ajoissa. Kun näyttelijät ilmoittavat päivää ennen harjoitusta mahdollisista esteistä tietävät ohjaajat, mitä kohtauksia voidaan harjoitella ja mitä tällöin tapaamiseen pitää suunnitella.

Näytelmäharjoitusten runko on monesti seuraavanlainen:

- Saavutaan paikalle
- Kokoonnutaan yhteen ja käydään kuulumiskierros
 - Kuulumiset voi kertoa jonkin teeman mukaan. Esim. ”Jos olit keitto, mikä keitto olisit tänään?”, ”Jos olisit juhlapyhä, mikä juhlapyhä olisit tänään?”
- Lämmitellään
 - Kehoa
 - Ääntä
- Kerrotaan päivän teema
 - Harjoitusten teemat liittyvät näyttelijäntyön perusteisiin, kuten:
 - Äänenkäyttö ja artikulaatio
 - Kuinka lavalla ollaan
 - Statukset eli hahmojen väliset sosiaalisuhteet
 - Improvisointi

- Harjoitus 1 päivän teemasta
- Harjoitus 2 päivän teemasta
- Voidaan käydä käsikirjoitusta läpi lukemalla tai näytelmällä
- Kokoonnutaan yhteen
 - Tässä vaiheessa kerrotaan tiedotettavat asiat sekä voidaan jakaa asioita:
 - Vanhemmille vietäviä lupalappuja
 - Tarroja, joita näyttelijät saavat itsensä ylittämisestä
- Hiljennytään yhdessä
 - Ohjaaja, apuohjaaja tai joku muu vetää
 - Lopuksi rukous
- Lähdetään kotiin

Harjoituksilla näytelmäksi

ROOLIJAKO

Roolitusta tehdessä on tärkeää huomioida 2 asiaa:

- 1) Kaikille näyttelijöille pitäisi saada sellainen rooli, jota he haluavat näytellä.
- 2) Mihinkään rooliin ei pidä laittaa sellaista näyttelijää, joka ei halua sitä.

Näyttelijöiden suosikki- ja inhokkiroolihaamot saadaan selville roolitoivelomakkeella. Paperisessa tai sähköisessä lomakkeessa on lueteltuna kaikkien hahmojen nimet sekä numerot 1-5, joilla näyttelijä ilmaisee, haluaako hän roolin todella kovasti (5), eikö todellakaan (1) tai jotain siitä väliltä (4-2).

Tahdon *					
☐	pienen roolin				
☐	keskikokoisen roolin				
☐	suuren roolin				
Näyttelen *					
☐	jokaisena esityspäivänä				
☐	vain osana esityspäivistä				
Roolihahmot *					
1 = En todellakaan tahdo tätä roolia. 5 = Tahdon tämän roolin todella kovasti.					
	1	2	3	4	5
Jeesus	☐	☐	☐	☐	☐
Pietari	☐	☐	☐	☐	☐
Juudas	☐	☐	☐	☐	☐
Jaakob	☐	☐	☐	☐	☐

Esimerkki Google Formsin avulla tehdystä sähköisestä roolitoivelomakkeesta

Näytelmän henkilöitä voivat olla:

- Jeesus
- Pietari
- Juudas
- Johannes
- Jaakob
- Maria

- Magdalan Maria
- Salome
- Kaifas
- Sadanpäällikkö
- Barabbas
- Rikas
- Pilatus
- Simon
- Enkeli
- Kameli (asuun menee kaksi, kamelin etupää ja kamelin takapää)
- Kauppiaat
- Kätyrit
- Väkijoukko

Lomakkeessa voi myös kysyä tarkempia tietoja näyttelijöistä, mutta tällöin lomakkeessa on syytä mainita, ketkä näitä tietoja käsittelevät ja kuinka pitkään kyseistä tietoa aiotaan säilyttää. Näyttelijöistä voidaan kysyä mm.

- Minkä kokoisen roolin hän haluaa?
- Onko hänellä ruoka-aineallergioita?
- Millaista ohjaamista hän kaipaa?
- Onko sairauksia tai terveydentilassa, jotain mitä pitäisi huomioida?
- Pääseekö hän kaikkiin harjoituksiin?
- Pääseekö hän kaikkina esityspäivinä hiljaisella viikolla?
- Saako hänestä ottaa valokuvia ja saako niitä käyttää Pääsiäisvaelluksen mainonnassa ja julisteissa?

Roolijakoa tehdessä on hyvä miettiä, voiko yksi henkilö esittää useampaa roolihahmoa. Erityisesti kohtauksissa, joissa on väkijoukkoa reagoimassa tapahtumiin, tarvitaan mahdollisimman moni näyttelijä, joka ei ole kohtauksessa muuten tai jonka ei seuraavassa kohtauksessa tarvitse täysin eri roolissa, osaksi väkijoukkoa. Näyttelijät voivat vaihtaa roolivaatteensa kohtausten välissä.

Jos roolijaon yhteydessä alkaa näyttämään siltä, että vapaaehtoisia on liian vähän, kannattaa heitä pyytää lisää mukaan, kun roolit on jaettu näytelmäryhmäläisille. Tällöin voidaan pyytää mukaan edellisten vuosien näyttelijöitä tekemään tiettyjä rooleja, joista heillä on jo valmiiksi käsitys.

Ehdoton vähimmäismäärä näyttelijöissä on ollut 13 henkilöä ja jos näyttelijöitä on paljon, voidaan käyttää tuplamiehitystä eli samoissa rooleissa ovat vuorotellen eri näyttelijät.

ROOLIAHMOIHIN TUTUSTUMINEN

Näyttelijöiden saadessa selville omat roolihahmonsensa, tulee heidän opetella omat vuorosanansa. Niiden ulkoa opettelu jo varhaisessa vaiheessa on tärkeää, jotta näytelmää voidaan harjoitella kunnolla, eikä niin, että näyttelijöillä on käsikirjoitus esillä. Vuorosanoja voi opetella eri tavoin, mutta yksi tapa on niiden lukeminen uudelleen ja uudelleen yhdessä muiden kanssa.

Roolihahmoa lähdetään rakentamaan eläväksi näyttelijäntyön perusteiden kautta. Harjoituksissa näyttelijät voivat harjoitellessa miettiä roolihahmosta muun muassa:

- Kuinka hän kävelee?
- Millaisella äänellä hän puhuu?
- Mikä on hänen asemansa yhteiskunnassa?
- Ketkä roolihahmosta ovat häntä ylempiarvoisia?
- Ketkä ovat häntä huonommassa asemassa?
- Mitä hän ajattelee kohtausten aikana?
- Kuinka hän suhtautuu Jeesukseen ja hänen ympärillä toimiviin ihmisiin?

Miettiessään roolihahmoja eri näkökulmista, saadaan roolihahmojen toimintatyylit erilaisiksi. Näin roolihahmoista saadaan moninaisia ja toisistaan erottuvia. Henkilöahmojen välisiin kemioihin on myös kiinnitettävä huomiota, koska näytelmän tapahtumapaikka ja -aika ovat historiallisella alueella, jossa eriarvoisuus on suurempaa kuin tänä päivänä.

KOHTAUKSET

Vuorosanojen osaamisen jälkeen, lähdetään harjoittelemaan yksitellen näytelmän kohtauksia. Ohjaajalla tulee olla visio siitä, miten hän haluaa näytelmän etenevän ja kohtausten toimivan, ja tätä visiota hän ryhtyy toteuttamaan näyttelijöiden kanssa. Ohjaaja antaa näyttelijöille erilaisia

toimintaohjeita ja vinkkejä, jotta heidän roolihahmojensa olemuksesta, toiminnasta ja puheesta saataisiin mahdollisimman luontevaa.

Koska Pääsiäisvaellus on ympäristönomainen teatteri eli yleisö ja näyttelijät ovat samassa tilassa, näytelmä on ikään kuin jatkuvasti käynnissä. Tätä voi kuvailla käsitteellä ”elävä Jerusalem”, joka tarkoittaa sitä, että näyttelijän on pidettävä roolihahmoa koko ajan elossa. Vaikka roolihahmo olisi kohtauksessa vain taustalla tai väkijoukossa, hänen pitää toimia luontevasti ja reagoida tapahtumiin uskottavasti. Harjoitusta tähän saa improvisaatioharjoituksilla sekä pohtimalla, kuinka oma hahmo reagoisi tai toimisi tällaisissa tilanteissa.

Mitä enemmän aikaa on käytettävissä yksittäisten kohtausten kanssa, sitä yksityiskohtaisemmin niitä voidaan käydä läpi ja sitä sujuvammaksi näytelmä voidaan tehdä. Ohjaajat suunnittelevat etukäteen aikataulun siitä, koska mitään kohtausta pitää harjoitella, jotta kaikki kohtaukset ehditään käydä läpi.

Kun näyttelijät ilmoittavat tarpeeksi ajoissa mahdollisista esteistä harjoitusten suhteen, voidaan aikataulua muuttaa. Jos ohjaajia on useampi, voidaan yksissä harjoituksissa harjoitella yhtäaikaaisesti useampaa kohtausta, niin että näyttelijät jaetaan harjoittelemaan kohtausten mukaan eri tiloihin. Tällöin on mahdollista antaa samassa ajassa tehokkaampaa palautetta ja enemmän kommentteja useammasta asiasta useammalle näyttelijälle.

Kun yksittäisiä kohtauksia on ohjaajan mielestä harjoiteltu tarpeeksi, voidaan alkaa harjoitella useampaa kohtausta peräkkäin ja siirtymiä niiden välillä.

VIIKONLOPPUHARJOITUKSET

Kerran viikossa järjestettävien näytelmäharjoitusten lisäksi produktion kuuluvat ainakin yhdet viikonloppuharjoitukset. Harjoitusten tarkoituksena on päästä harjoittelemaan kohtauksia niissä seurakunnan tiloissa, jossa on näytelmäharjoitusten aikaan muuta toimintaa.

Tuottaja organisoii viikonloppuharjoitukset, aloittaen siitä, että hän kyselemällä selvittää sopivan ajankohdan. Ajankohdan tulisi olla sellainen, että mahdollisimman moni pääsisi paikalle ja että mahdollisimman moni seurakunnan tiloista olisi käytettävissä harjoitteluun. Tällöin kohtauksia voidaan harjoitella niissä tiloissa, missä niitä on ajateltu esitettävän, jotta tilat ja niissä liikkuminen tulisivat tutuksi.

Kun sopiva ajankohta on löytynyt tuottaja varaa tilat yhdessä seurakunnan työntekijän kanssa sekä valmistelee viikonlopun aikataulua yhdessä muun vastuuryhmän kanssa. Jotta harjoitusaikaa olisi mahdollisimman paljon, vapaaehtoisten on mahdollista yöpyä viikonloppuna seurakunnan tiloissa.

Yöpymistä varten vastuuryhmän tulee sopia, kuka täysi-ikäinen vastuuryhmäläinen on viikonlopun. Alaikäisten vapaaehtoisten tulee myös pyytää huoltajien suostumus yöpymiseen ja ilmoittaa vastuuhenkilön yhteystiedot mahdollisia yhteydenottoja varten. Luvat voi kerätä joko allekirjoitettavalla lupalapulla tai huoltajan vastuuhenkilölle lähettämällä viestillä.

Harjoitusten sisällön ja vastuunjaon lisäksi tulee sopia, kuka käy ilta- ja aamupaloja varten kaupassa ja missä tilassa yöpyminen tapahtuu. Ruokaa varten allergiatiedot tulee kerätä hyvissä ajoin ennen viikonloppua ja aikatauluun pitää sopia myös taukoja, jonka aikana voi syödä eväitä tai mahdollisesti käydä kaupassa.

LÄPIMENOT

Yksi viikonloppuharjoitusten tavoitteista on järjestää läpimeno-harjoitukset eli ”läpärit” ovat harjoituksia, jossa näytelmän kaikki kohtaukset esitetään järjestyksessä yhtenä kokonaisuutena. Läpimeno auttavat tarkastelemaan näytelmän tempoa ja sujuvuutta kokonaisuudessaan. Kun läpimenoissa on vastuuryhmäläisiä tai muita vapaaehtoisia tarkkailijoina, näyttelijät pääsevät harjoittelemaan yleisön ohjeistamista kohtauksesta toiseen sekä oikeille paikalle menemistä.

Ohjeistamisen harjoittelu on tärkeää, jotta näyttelijät ovat valmiita ohjeistamaan itse esityksessä erilaisia tilanteita. Kuten jos katsojat menevät paikoille, missä näkyvyys on huono, he ovat toistensa edessä tai lähtevät väärään suuntaan. Koska Pääsiäisvaellusta tulevat katsomaan eri ikäiset ihmiset, voi koeyleisö antaa näyttelijöille harjoitusta olemalla erityisen nopea yleisön jäsen, joka saattaa kävellä ohi ohjeistetun paikan, tai syytä tai toisesta hitaammin liikkuva katsoja, jolloin näyttelijöiden pitää improvisoida odottaessa ennen kuin varsinainen kohtaaminen voidaan aloittaa. Ohjeistaminen pitää tehdä selkeästi, mutta myös roolihahmolle siinä tilanteessa luontevalla tavalla.

Läpimeno­harjoitusten avulla voidaan myös mitata näytelmän kokonaiskesto. Tämä tapahtuu niin, että tuottaja laskee sekuntikellon avulla, kauanko menee aikaa näytelmän alkuohjeistuksesta siihen, kun viimeinenkin katsoja on saapunut aloituspaikalle. Kun yhden esityksen kokonaiskesto on selvillä, tuottaja voi alkaa tekemään esitysaikataulua, johon hän tarvitsee näyttelijöiltä tiedon heidän esitysviikon menoistaan.

Kun tuottaja tietää, mihin aikaan lähes kaikki näyttelijät ja mahdolliset korvaajat pääsevät paikalle, hän voi laskea, kuinka monta esitystä yhtenä päivänä voidaan esittää, milloin ne alkavat ja mihin kellonaikaan järjestetään vapaaehtoisten päivällinen ja välipala esitysten välissä. Aikataulujen varmistuttua tuottaja jakaa tiedon muille vapaaehtoisille ja seurakunnan työntekijälle, joka kertoo esitysaikataulun muille seurakunnan työntekijöille ja tiedotukselle.

Näytelmästä esitykseksi

TIEDOTTAMINEN

Pääsiäisvaellusta mainostetaan seurakunnan omilla verkkosivuilla sekä Kirkko ja kaupunki -lehdessä, joka tiedottaa kootusti kaikkien Helsingin seurakuntien tapahtumista. Paikalliseen Lauttasaari-lehteen, voi myös ottaa lähettää juttuvinkin, artikkelin tai valmiin mainoksen.

Seurakunnan tiloihin tulee julisteita, jotka tuottaja tekee. Niissä kerrotaan, minä päivinä esityksiä järjestetään, mihin kellonaikaan esitykset alkavat sekä missä osoitteessa Lauttasaaren seurakunta sijaitsee. Julisteita voi myös viedä lähialueen kauppojen, koulujen ja kirjastojen ilmoitustauluille, sekä näyttelijöiden kouluihin tai työpaikoille. Julistekuvia voidaan levittää myös sähköisesti sosiaalisessa mediassa, kuten Lauttasaaren seurakunnan Facebook-sivulla tai instagramissa. Ennen mainoskuvien tekemistä on tärkeää varmistaa kuvissa esiintyvien tunnistettavien henkilöiden ja valokuvaajan suostumus siihen, että kuvia saa käyttää markkinoinnissa.

Markkinoinnin lisäämiseksi tuottaja tekee Pääsiäisvaelluksesta Facebook-tapahtuman. Tapahtumaan vapaaehtoiset voivat yksityishenkilönä kutsua tuttuja katsojaksi sekä jakaa tapahtumaa eteenpäin omissa verkostoissa. Tuottaja huolehtii myös esitysviikolla näytelmän mainostamisesta sosiaalisessa mediassa. Facebook-tapahtumaan tuottaja jakaa päivittäin tietoa siitä, kuinka monta esitystä sinä päivänä on ja kuinka paljon katsojia on ollut. Tuottaja pyrkii myös aktiivisesti kutsumaan lisää katsojia esityksiin. Myös tuottaja ylläpitää hyvää tunnelmaa esitysviikolla, olemalla valmiina kuuntelemaan muita.

Koska Pääsiäisvaellus kuuluu osaksi Lauttasaaren seurakunnan rippikoulujen etukäteistapaamisia, tulee näytelmään osallistumisesta, esitysaikatauluista ja mahdollisista korvaavista tehtävistä tiedottaa rippikoululaisille mahdollisten nuorille ja vanhemmille lähetettävien tiedotuskirjeiden yhteydessä.

PUVUSTAMINEN

Uuden testamentin kertomukset sijoittuvat Rooman valtakuntaan ajanlaskun alkuun. Jos historiallinen konteksti ja sen aikaiset puvut eivät ole entuudestaan tuttuja, kannattaa tutkia Roomasta kertovia elokuvia, taideteoksia ja muualla tehtyjä pääsiäisnäytelmiä inspiraation saamiseksi.

Koska Roomassa yhteiskuntaluokat ja sosiaaliset statukset olivat merkittävämpiä kuin nykyään, näkyy Pääsiäisvaelluksen roolihahmojen pukeutumisessa heidän asemansa. Yksinkertaisuudessaan tämä tarkoittaa sitä, että mitä rikkaampi roolihenkilö on, sitä hienommat vaatteet hänellä voi olla. Korkeammassa asemassa olevilla voi olla värikkäitä huiveja ja koristeltuja kaapuja, kun taas köyhimmillä roolihahmoilla on yksinkertaisemmat vaatteet.

Puvustuksen tehtävä on auttaa muodostaa se kulttuuri, mihin tarina sijoittuu. Vakiintuneisiin puvustuskäytänteisiin Pääsiäisvaelluksessa kuuluvat naihahmojen pään peittäminen; punaisen tunikan ja sotilaan varusteiden pukeminen Sadanpäämiehelle ja Jeesuksen pukeminen valkeaan. Samalla tavoin ajattelevia henkilöitä voidaan pukea samoihin sävyihin, mutta eri variaatioita puvustukseen on kannattaa suunnitella yhdessä näyttelijöiden kanssa tai pelkästään vastuuryhmän kesken. Kun puvustusta varten hankitaan paljon erilaisia asuja, voidaan luoda eri tyyli- ja väriyhdistelmiä, jotka saavat roolihahmot erottumaan toisistaan.

Jotta pukuja voivat käyttää mahdollisimman monet näyttelijät useamman vuoden ajan, tulee niiden tekemisessä ottaa huomioon koot, monikäyttöisyys ja valmistusmateriaalit. Toisen näyttelijän kaapu, voi olla toisen tunika, minkä vuoksi pukujen hankintavaiheessa kannattaa valmistaa tai ostaa useampaa eri kokoa. Myös kenkiä eli sandaaleja kannattaa kerätä useaa eri kokoa tai pyytää näyttelijöitä tuomaan omat kengät esityksiin. Kestonsa pidentämiseksi rikkoutuneet vaatteet korjataan ja laitetaan käytön siististi henkariin. Esitysviikon jälkeen kaikki vaatteet pestään.

Varmuuden vuoksi esitysviikolla kannatta taukotilassa olla ompelutarvikkeita tai varavaatteita. Tärkeää on juuri ennen esityksiä tarkistaa, ettei näyttelijöillä ole silmälaseja, kelloa tai koruja päällä, koska näitä ei ole vielä keksitty Rooman valtakunnan aikaan. Jos Jeesus kerran paransi sokeita, miksi hänen seurassaan olisi ollut likinäköinen opetuslapsi?

LAVASTAMINEN

Suunnittelu

Pääsiäisvaelluksen lavasteet muodostavat Uuden testamentin aikaisen Jerusalemin sisä- ja ulkotilat Lauttasaaren seurakunnan sisätiloihin nykypäivän Suomeen. Tämän toteuttamiseksi ennen varsinaisen lavastamisen aloittamista on suunniteltava seuraavia asioita:

- Mitkä tilat aiotaan ottaa käyttöön?
- Mikä kohtaaminen sopisi mihinkin tilaan?
- Mitkä lavasteet voisivat sopia kyseiseen kohtaukseen?
- Mitä lavasteita on jo valmiina?
- Mitä lavasteita pitää ostaa, vuokrata tai lainata, ja mistä?
- Kuinka paljon aikaa tämä kaikki vie käytännössä?

Vaikka muutoksia lavastukseen voidaan tehdä vielä lavastusvaiheessa, on jonkinlaisen lavastussuunnitelman kokoaminen tarpeellista. Suunnitelma on kirjallinen ohjeistus siitä, kuinka Pääsiäisvaellus halutaan käytännössä lavastaa tänä vuonna ja sen tueksi voi tarkastella kuvia ja videoita production vanhoista lavasteista.

Inspiraatiota lavastukseen voi myös hakea elokuvista, taideteoksista ja muiden seurakuntien pääsiäisvaelluksia tarkastelemalla, pitäen kuitenkin mielessä mitä eri materiaaleja on omaa näytelmää varten jo olemassa.

Pääsiäisvaelluksessa lavastuksessa on käytetty mm.

- Erivärisiä kankaita
- Kangasta, joka on maalattu näyttämään kiviseinältä
- Huonekaluja
- Vihreää pressua
- Banaanilaatikoita
- Hallaharsoa, joka kiinnitetään kattoon
- Tummaa paksua muovia, jolla peitetään ikkunoita.
- Puutavaraa
- Rakennettuja lavoja
- Kasveja – niin oikeita kuin tekokasveja
- Koreja, johon näyttelijät voivat piilottaa vaihtovaatteet
- Hakaneuloja
- Verhopidikkeitä
- Narua
- Lankaa
- Tiiliä
- Tekohedelmiä
- Muovimattoa, joka näyttää kivilattialta
- Tekonuotio

Kannattaa ottaa selvää, mitä kaikkea seurakunnan omaisuutta saadaan käyttää lavastuksessa ja käyttää sitä. Suunnitteluvaiheessa tuottaja käy tekemässä vielä

viime hetken hankintoja ja täydennystä vanhoihin tarvikkeisiin yhdessä seurakunnan työntekijän kanssa.

Lavastusviikko

Jo projektissa mukana olevien näyttelijöiden ja vastuuryhmäläisten lisäksi tuottaja kutsuu lavastukseen muita vapaaehtoisia, jotta tilat saadaan viikon aikana lavastettua esityskuntoon.

Lavastus alkaa jumppasalista, johon on lavastettu Getsemanen puutarha, Golgata ja Jeesuksen hauta. Vuokratun rakennustelineen avulla salin ikkunat saadaan peitettyä mustalla muovilla, ja näin tilaan ei pääse luonnonvaloa, joka voisi haitata teatterivalojen käyttöä. Tilan kattoon kiinnitetään rakennustelineen ja narujen avulla hallaharsoa, joka tekee tilan matalammaksi, ja lattia peitetään vihreällä pressulla. Luonnonomaisuutta tilaan saadaan tekokasveilla ja oikeilla kasveilla, joita tuodaan käyttöön eri seurakunnan tiloista, sekä huonekalu ja laatikko kasoilla, jotka peitetään viherellä kankaalla. Käytettyä rakennustelinettä hyödynnetään myöhemmin itse näytelmässä, sillä sen ympärille rakennetaan vuorta ja paikka, johon enkeli ilmestyy.

Jumppasalin jälkeen lavastetaan tilat, jotka eivät ole seurakunnalla päivittäisessä käytössä. Tällaisia ovat seurakunnan varastot, krypta ja käytävät, jotka sijaitsevat maan alla ja johon rakennetaan Jerusalemin kadut ja kujat. Eri värisillä kankailla tutuista tiloista saadaan täysin erilainen ympäristö, kuin myös jaettua tilat sekä piilotettua oviaukot josta näyttelijät kulkevat.

Viimeisenä lavastetaan ne seurakunnan tilat, jotka ovat päivittäisessä käytössä. Näihin tiloihin rakentuvat Jerusalemin temppeli, majapaikka viimeiselle ehtoolliselle, neuvoston kokoontumispaikka sekä maaherra Pilatuksen palatsin edusta. Koska lavasteet ovat paikallaan viikon ajan, tulee lavastaessa ottaa huomioon materiaalien kestävyys ja paloturvallisuus. Seinille ripustettavien tekstiilein tulisi olla mahdollisimman vähän pölyäviä ja pölyä kerääviä.

Kokoamisessa tulee olla virheettömät telineet, joiden kunto on tarkistettu säännöllisesti. Kokoamisen jälkeen lavasteet vielä viimeistellään turvallisiksi, niin että näyttelijät tai ohikulkijat eivät voi satuttaa itseään niihin osuessaan, niihin ei voi liukastua, ne eivät voi tippua päälle eivätkä vaatteet voi tarttua niihin. Turvallisuussyistä hätäpoistumisreitit ei ole peitetty ja lavasteet eivät ole esteenä seurakunnan toiminnalle aamuaikaan, kun esityksiä ei ole.

Lauttasaaren seurakunnan kirkon jumppasali, jonka ikkunat peitetään mustalla muovilla lavastuksen aluksi

Rakennustelineen avulla jumppasalin kattoon kiinnitetään hallaharsoa, jolla madalletaan tilla sekä peitetään katto ja seinät

Hallaharso kiinnitetään rakennustelineen avulla, joka jätetään lopuksi paikalleen ja sen ympärille lavastetaan vuori. Huonekaluja ja laatikoita kootaan yhteen ja peitetään kankailla.

Teatteritekniikka

Teatteritekniikkana Pääsiäisvaelluksessa käytetään teatterivaloja, mikrofoneja, äänentoistolaitteita ja videokameroita. Tekniikan on tarkoitus ylläpitää juonta, olla mukana luomassa näytelmän tunnelmaa sekä auttaa näyttelijöitä ja yleisöä liikkumaan lavasteissa.

Kun lavastusvaiheessa seurakunnan tilojen ikkunat peitetään mustalla muovilla, luonnonvalo ei pääse sisälle vaan valoilla voidaan luoda tunnelmaa ja ilmaista vuorokaudenaikaa, kuten iltaa hämärällä valoilla ja päivää kirkkaalla valolla. Valoilla saadaan myös näytettyä, mitä kautta yleisö kulkee seuraavaan kohtaukseen, kuinka kirkkaasti enkeli ilmestyy Jeesuksen haudalle tai kuinka jännittävä, jokin kohtaaminen voi olla silloin kun valot ovat tietyn väriset.

Jännitystä voidaan tuoda myös taustamusiikilla ja -äänillä. Pääsiäisvaelluksen äänigalleriaan kuuluvat ehtoolliskohtauksen taustamusiikki, useaa eri jännittävään iltatilanteeseen sopivaa musiikkia, kukonlaulu, vaimea rummutus sekä maanjäristyksen tärinä, jota tukee myös vaihtuvat valot. Kohtauksissa, jossa ääniä käytetään, näyttelijöiden tulee osata puhua tarpeeksi kuuluvasti ja selkeästi, mutta myös mikrofoneja voidaan hyödyntää.

Tekniikkaa ohjataan Kirkkokahvilasta, johon myös kaikkien teknisten laitteiden säilytyslaatikot kootaan talteen esitysten ajaksi. Mikrofonit ja lavasteisiin laitetut videokamerat auttavat tekniikkaa seuraamaan esitystä etäältä sekä ajamaan eli vaihtamaan ääniä ja valoja näytelmän edetessä.

Tekniikkaa kootessa tulee huomioida laitteiden määräykset sähkö- ja paloturvallisuus sekä turvallisuus ripustamisessa. Laitteita on tärkeää muistaa huoltaa säännöllisesti, eikä viallisia laitteita saa käyttää ollenkaan. Käyttöohjeiden lukemisen lisäksi tekniikkaa käyttävän henkilön kannattaa pyytää teknikolta apua.

Jos tekniikkaa ei ole valmiiksi koottuna, sitä voi lainata myös muualta. Osa Pääsiäisvaelluksen tekniikasta on Lauttasaaren seurakunnan omia, osa lainassa Helsingin tuomiokirkkoseurakunnan Agricola kirkolta ja osa on Broadway Finlandilta.

Kirkkokahvilasta rakentuu Pääsiäisvaelluksen tekniikkahuone

Valmiit lavasteet

Krypta ennen ja jälkeen verhoilun

Kryptan toinen puoli muuttuu toriksi, jossa on tekstiili- ja ruokakojuja

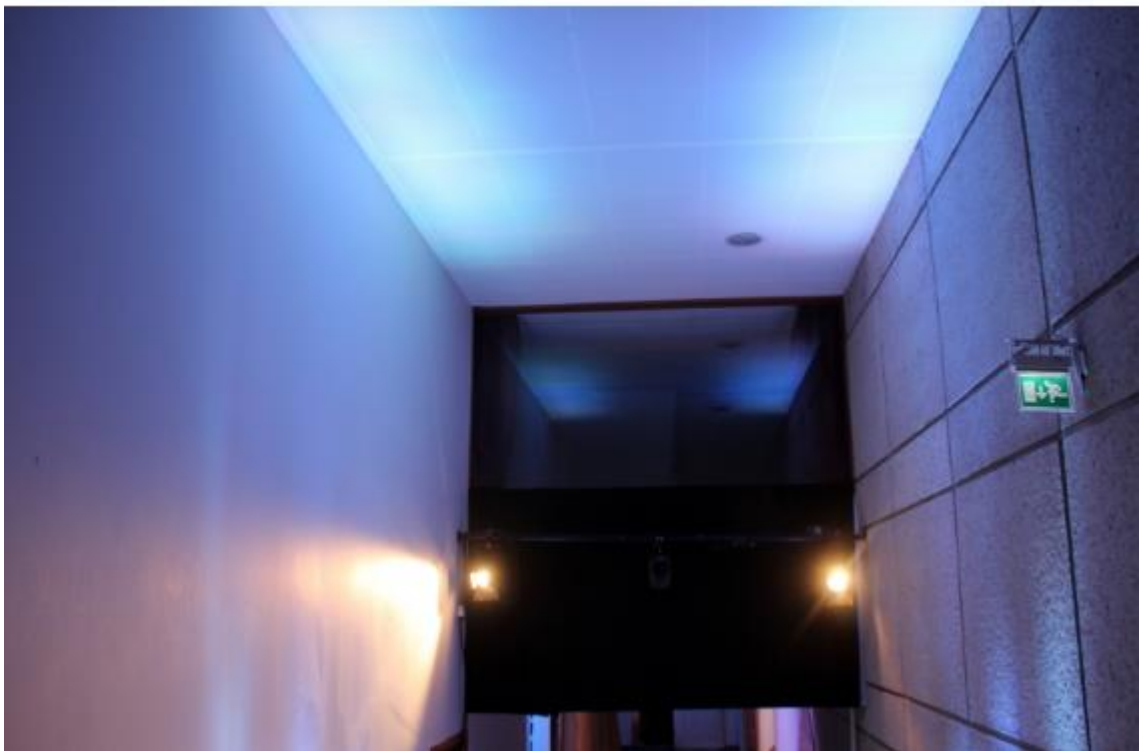
Häkkivarasto verhoillaan kujaksi, josta ihmiset katsovat Jeesuksen saapumista Jerusalemiin

Kujalta siirrytään tempelin juurelle

Temppelissä on muuta myyntikoju, jotka peitetään kankailla kohtauksen päätteeksi

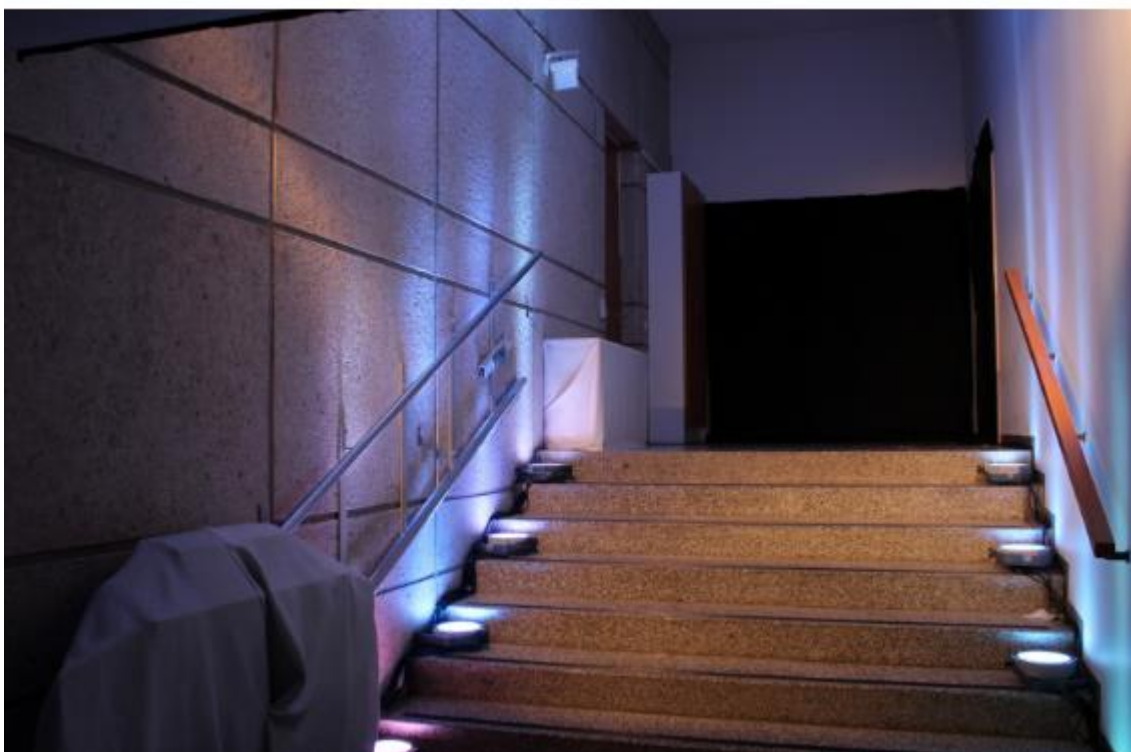
Ehtoolliskohtaus tapahtuu eri tilassa, kuin missä katsojat ovat, minkä vuoksi tilaan laitetaan mikrofoneja

Tilan muotoa voidaan muuttaa esimerkiksi maalatuilla kankailla, jotka esittävät tiliseinää

Leikkinurkasta tehdään nuotiopaikka

Samoissa portaissa, mistä yleisö seurasi ehtoolliskohtausta, seurataan myöhemmin Jeesuksen tuomiota Pilatuksen palatsin juurella

Jumppasalin toinen puoli on toimii Golgatana ja Getsemanen puutathana, kohtauksesta ja yleisön kuvakulmasta riippuen

Jumppasalin toinen puoli on Jeesuksen hauta

Esitysviikko

ESITYKSET

Pääsiäisvaelluksen esitykset alkavat Palmusunnuntain messun jälkeen ja päättyvät kiirastorstaina ennen messua. Järjestetään näyttelijöiden ja seurakunnan aikatauluista riippuen mahdollisimman paljon, myös ilta-aikaan, jotta mahdollisimman moni pääsisi katsomaan. Koska esitykset järjestetään hiljaisella viikolla ennen pääsiäistä, tekijät ovat saaneet paljon hyvää palautetta siitä, kuinka näytelmän avulla katsojat pystyvät siirtymään pääsiäisen tunnelmaan ja kuinka siitä on tullut heille pääsiäisperinne.

Ennen esityksiä tehdään vielä muutama alkuvalmistelu:

- Vatstuuryhmäläiset saapuvat paikalle
- Tarkistetaan, että lavasteet ovat ehjät ja paikoillaan
 - Tämän voi tarvitteassa suorittaa erillinen näyttämömestari
- Laitetaan tekniikka päälle ja varmistetaan, että se toimii
- Näyttelijät saapivat paikalle
 - Ohjaaja varmistaa, että kaikki ovat tulleet ja ottaa tarvittaessa yhteyttä myöhästyneisiin
- Näyttelijät vaihtavat roolivaatteet päälle
 - Tarkistetaan pitääkö roolivaatteita korjata
- Näyttelijät vievät rekvisiitan paikoilleen
- Ohjaaja pitää ennen ensimmäistä esitystä lämmittelyt näyttelijöille
 - Pieni fyysinen lämmittely
 - Kehon ja äänen lämmittelyä
 - Tunnelman nostattamista
- Ensimmäinen esitys alkaessa:
 - Katsojille annetaan alkuohjeistus
 - Tekniikkaa ajetaan
 - Ajetaan tekniikkaa
 - Dokumentoidaan esitystä
 - Ollaan valmiina vastaanottamaan seuraavia katsojia
- Esitys päättyy:
 - Yleisö poistuu
 - Annetaan palautetta
 - Rekvisiitta viedään aloitus paikoilleen
- Seuraava esitys alkaa

Ennakkovalmistelujen lisäksi vastuuryhmäläisten on reagoitava yllättäviin tilanteisiin. Mikäli joku näyttelijöistä sairastuu, myöhästyy tai on kykenemätön esiintymään jo esityksen alettua, tulee ohjaajan, apuohjaajan tai tuottajan paikata näyttelijää. Tämän takia ohjaajien tulee tuntea Pääsiäisvaelluksen käsikirjoitus hyvin sekä opettaa näyttelijät improvisoimaan niissä tilanteissa, mikäli vastaanäyttelijä ei osaa vuorosanoja sanatarkasti. Vastuuryhmäläiset voivat myös auttaa tai kokonaan vastata tekniikasta, mikäli erillistä teknikkaa tai korvaajaa ei esityksen aikana voida käyttää.

Pääsiäisvaellus-näytelmä alkaa alkuohjeistuksella, joka kerrotaan yleisölle vastuuryhmäläisten tai kahvilanpitäjien toimesta. Ohjeistuksessa kerrotaan, kuinka näyttelijät opastavat yleisöä kohtauksissa eteenpäin ja oikeisiin katsomapaikkoihin, minkä vuoksi katsojien tarvitsee vain seurata ohjeita. Myös jos katsojat rikkovat jonkin lavasteen, heidän ei tarvitse sitä itse korjata vaan näyttelijät hoitavat sen sopivan tilaisuuden koittaessa. Jos yleisössä halutaan ottaa valokuva, ne tulee ottaa ilman salamaa ja puhelime pyydetään laittamaan lentokonetilaan tai äänettömällä. Kun ohjeistus on kerrottu, näytelmän ensimmäinen kohta voi alkaa.

Koska lavastus- ja esitysviikko ovat fyysisesti- ja henkisesti rankkoja ja stressaavia, voivat vapaaehtoisten omat voimavarat olla vähissä tai loppua kokonaan. Tällöin vastuuryhmäläiset yrittävät keksiä ratkaisuja siihen, miten vapaaehtoiset jaksaisivat paremmin ja tekeminen olisi mielekästä kaikille.

KAHVILA

Esitysviikolla seurakunnan kryptaan, josta esitys alkaa, on tehty kahvila. Kahvilassa myydään juotavaa ja syötävää, joiden hankkimisesta huolehtii seurakunnan nuorisotyönohjaaja, jonka vastuulla kahvilan ylläpito on. Hän kerää kahvila-avustajia ylläpitoon sekä pyytää vapaaehtoilta leivonnaisia. Kahvilan tuotto menee jollenkin valitulle hyväntekeväisyyskohteelle, joka on yleensä ollut Yhteisvastuukeräys, joka on käynnissä yhtäaikaaisesti Pääsiäisvaelluksen kanssa. Itse näytelmästä ei peritä pääsymaksua.

Kahvilassa katsojat voivat esityksen jälkeen antaa kirjallista palautetta ja tuotantotiimin tavoitteena on, että aina esitysten välissä joku olisi ottamassa vastaan suullista palautetta. Vapaaehtoiset kahvila-avustajat tervehtivät paikalle saapuvia katsojia, laskevat kuinka monta esitykseen tulee sekä kertovat alkuohjeistuksen siitä, miten näytelmä etenee.

Seurakunnan rippikoululaiset, joiden ennakkotapaamisiin kuuluu Pääsiäisvaelluksen katsominen, ilmoittautuvat kahvilassa nuorisotyönohjaajalle. Kahvila on myös se paikka, jossa vapaaehtoiset syövät päivällisen ja välipalan esitysten lomassa, mistä vastaa nuorisotyönohjaaja.

DOKUMENTOINTI

Pääsiäisvaelluksen jatkuvuuden kannalta esitysten dokumentointi valo- ja videokuvauksen avulla on erityisen tärkeää. Kun valmiista esityksestä on olemassa materiaalia, niihin voidaan palata tulevina vuosina tarkistamaan yksityiskohtia ja hakemaan inspiraatiota. Valokuvat ja videot auttavat myös näyttelijöitä näkemään esityksen katsojan perspektiivistä ja niitä voidaan katsella yhdessä esitysten jälkeen järjestettävässä vapaaehtoisten muistelu- ja kiitosillassa.

Tuottajan tehtäviin kuuluu varmistaa, että dokumentointia tehdään niin esityksistä kuin lavastusvaiheessa. Dokumentoinnin voi toteuttaa joko täysin erillinen valokuvauksesta kiinnostunut vapaaehtoinen tai vastuuryhmäläinen, joka ei ole näyttelemässä tai ajamassa tekniikkaa esitysten aikana ja on tutustunut Pääsiäisvaelluksen käsikirjoitukseen ja kohtausten rakenteisiin. Jotta materiaalia saataisiin mahdollisimman eri kuvakulmista ja oikein kohdistetuissa valoissa, kuvaaminen voidaan tehdä kenraalinäytöksessä tai esityksessä, jossa on vähän katsojia. Tällöin kuvaaja voi liikkua katsojia häiritsemättä ja saada niin laajakuvia kuin lähikuvia kohtauksista

Kuvaamisessa tulee ottaa huomioon se, että monessa näytelmän kohtauksessa valaistus tehdään hämäräksi, minkä vuoksi kuvien laatuun ja tarkkuuteen kannattaa kiinnittää erityisesti huomiota. Koska kameran tarkistamisesta ja sulkijasta voi syntyä ääniä, valokuvaaminen kannattaa tehdä eri näytöksessä kuin videokuvaaminen. Jos videokuvaa kootaan ja yhdistetään useammasta eri näytöksestä, kuvaajan tulee varmistaa, että näkyvät näyttelijät ovat kaikki "varsinaisia näyttelijöitä" eivät korvaajia.

Hyvälaatuisten materiaalien saamiseksi, dokumentointiin kannattaa paneutua kunnolla ja käyttää muokkaamiseen ja editointiin aikaa. Dokumentoinnin pääasiallinen tarkoitus olla olemassa näytelmän tekijöitä varten ja heidän omaan käyttöönsä. Jos materiaalia halutaan jakaa, esim. sosiaalisessa mediassa tai markkinoinnissa tulee kuvaajan antaa ennen jakamista ohjeistus siitä, kuinka haluaa tekijänoikeuksien huomioitava. Julkaistavissa materiaaleissa

olevien tunnistettavien henkilöiden suostumus tulee saada ennen julkaisemista ja kuvaajan nimi on mainittava kuvan yhteydessä.

LAVASTEIDEN PURKAMINEN

Lavasteiden purkamisen suunnittelu on tuottajan vastuulla, joka ennen esitysten loppumista kutsuu näyttelijöiden lisäksi muita vapaaehtoisia mukaan, suunnittelee edellisvuosien pohjalta, miten purkaminen käytännössä toteutetaan ja missä aikataulussa se olisi mahdollista tehdä. Lavasteet on tarkoitus purkaa kiirastorstain illan ja pitkäperjantain aamuyön välisenä aikana.

Kun viimeinen esitys on ohi, pidetään tauko, jonka aikana syödään yhdessä, odotetaan kiirastorstain messun päättymistä sekä annetaan ohjeet siitä, kuinka lavasteiden purkaminen toteutetaan. Koska yhden yön aikana puretaan seitsemän päivän aikana pystytetyt lavasteet, työmäärä on suuri.

Työmäärän takia vastuut eri alueiden purkamisen valvomisesta jaetaan, jotta työtä voidaan tehdä tehokkaasti ja yhtä aikaisesti eri puolilla seurakunnan tiloja. Radiopuhelimien avulla alueista vastaavat pitävät yhteyttä toisiinsa, esittävät kysymyksiä ja pyytävät tarvittaessa lisäapua. Kun yksi alue saadaan valmiiksi, siirrytään purkamaan seuraavaa.

Jotta purkaminen tapahtuisi turvallisesti, tuottaja valvoo työn etenemistä ja sitä että, lavasteet puretaan oikein. Tuottajan vastuulla on, että lavasteet menevät varastoon siististi, rekvisiitta laitetaan laatikoihin omille paikoilleen ja että käytetyt vaatteet menevät pesuun.

”Joulupukkihuone” jossa osa Pääsiäisvaelluksen tarpeistosta säilytetään

Käytetyt kankaat ja esineet nimikoidaan ja järjestellään, joko materiaalin, värin tai kohtauksen mukaisesti. Kun kaikki lajitellaan tarkasti on jokaisella esineellä oma paikkansa, mihin ne palautetaan käytön jälkeen. Merkityt paikat ja laatikot mahdollistavat myös lavasteiden helpon käyttöönottamisen, silloin kun niitä tarvitaan uudelleen. Kaikkien lavastusmateriaalien tulisi olla helposti säilytettävissä olevia.

Koska lavasteiden purkaminen voi kestää kuudesta seitsemään tuntia ja tekemistä on paljon, on tärkeää ylläpitää hyvää tunnelmaa. Purkamisen aikana saa pitää taukoja, kunhan muistaa ilmoittaa tauolle menemisestä tilasta vastaavalle henkilölle. Välillä pidetään myös yhteisiä ruokataukoja.

Yön mittaan väsymys voi aiheuttaa stressiä, mutta reippaalla työskentelyllä työ saadaan nopeammin tehdyksi. Vapaaehtoisilla on purkamisen jälkeen mahdollisuus yöpyä seurakunnan tiloissa, mihin alaikäiset tarvitsevat huoltajan luvan. Liian väsyneiden tai sellaisten, jotka eivät halua lähteä yöaikaan, on mahdollista lähteä kotiin jo aikaisemmassa vaiheessa.

Valmista on, kun kaikki lavasteet, tekniikka ja tarpeisto on kerätty kokoon ja talteen, vapaaehtoiset poistuvat kirkolta ja tilat jäävät sellaiseen kuntoon missä ne olivat ennen lavastamisen alkua.

Lopettaminen

MUISTELUT

Kun pääsiäisestä on selvitty, pidetään Pääsiäisvaelluksen muisteluilta. Yhteisesti sovittuna ajankohtana järjestettävä ilta on tapa kiittää vapaaehtoisia kaikesta siitä, mitä he ovat Pääsiäisvaelluksen eteen tehneet yhteisen illanvieton merkeissä. Loppukeväästä tai alkukesästä järjestettävä tapaamisen ajankohta riippuu illassa katsottavien kuva- ja videomateriaalin muokkaamis- ja valmistumisaikataulusta sekä vapaaehtoisten menoista. Kaikille sopivaa yhteistä ajankohtaa tuottaja etsii Doodle-kyselyn avulla.

Muisteluihin kannattaa varata hyvin aikaa, vaikka kyseessä on vapaamuotoisempaa illanviettoa. Kuvien ja videoiden katselua varten tilassa on suositeltavaa olla valkokangas tai tasainen vaalea seinä, johon videotykillä saa heijastettua kuvaa. Kuva- ja äänentoistolaitteiden lisäksi paikkaan kannattaa varata hyvät istuinpaikat, kyniä, papereita sekä paljon herkkuja, joita vastuuryhmäläiset käyvät hankkimassa.

Herkkujen syömisen ja kuvien katsomisen lisäksi illan aikana on luettu annettua palautetta sekä tehty Positiivisuuslappu. Jokainen vapaaehtoinen kirjoittaa A4-paperille oman nimensä ja roolinsa tai tehtävänsä Pääsiäisvaelluksessa. Paperit laitetaan kiertämään niin, että jokainen voi kirjoittaa toisten lappuun positiivisia asioita ja muistoja projektin ajalta. Kun kaikki ovat kirjoittaneet, jokainen saa pitää oman positiivisuuslappunsa.

Sään ja ajan salliessa iltaa voidaan jatkaa kuvien katsomisen jälkeen ulkona tai muualla kuin varatussa tilassa. Tapaamisessa voidaan myös alustavasti kysyä vapaaehtoisten mielenkiinnosta ensi vuoden Pääsiäisvaelluksen suhteen.

Uuden Pääsiäisvaelluksen työstäminen aloitetaan taas syksyllä.

ARVIOINTI

Koko näytelmäprosessin ollessa ohi vastuuryhmän kannattaa kokoontua vielä yhteen arvioida ja yhdessä sitä, kuinka prosessi meni. Mikä toimi, mikä ei toiminut ja miksi? Jokaisen henkilökohtaisen mielipiteen lisäksi voidaan käydä läpi saatua palautetta sekä tutkia laskelmia siitä, kuinka paljon katsojia oli missäkin esityksessä.

Kun prosessia tarkastellaan jälkikäteen, voidaan toimivia käytänteitä jatkaa seuraavassa produktiossa ja epäonnistumisista voidaan oppia ja niihin osataan

jatkossa varautua. Oli palaute minkäläistä tahansa, Pääsiäisvaellus voidaan arvioida onnistuneeksi silloin, kun se on herättänyt katsojissa ajatuksia ja se on tuottanut tekijöilleen enemmän iloa ja onnistumisen kokemuksia, kuin murhetta.

Ja vielä sinulle

Tämä opas on koottu Lauttasaaren vuoden 2018 Pääsiäisvaelluksen valmistumista tarkastelle ja vastuuhenkilöitä haastatellen. Kaikkea näytelmänvalmistumiseen tarvittavaa tietotaitoa ja osaamista ei ole oppaaseen saatu, mutta se tarkoittaa myös sitä, että SINUN ideoillesi on jätetty hyvin tilaa.

Jos haluat alkaa itse toteuttamaan vastaavanlaista näytelmäprojektia, muistathan hankkia ensin tarpeeksi materiaaleja, rahoitusta, tiloja, intoa, taustatietoa ja inspiraatiota tämän oppaan lisäksi. Kirjastot ovat täynnä teatteriin, näyttelemiseen, lavastamiseen, historiaan, Jeesuksen elämään ja moniin muihin Pääsiäisvaellukseen liittyvien aihealueiden lähdekirjallisuutta hyödynnettäväksi – internetistä puhumattakaan.

Tärkeintä on kuitenkin se, että saat oikeat henkilöt toteuttamaan näytelmää kanssasi. Kun onnistumisen ja epäonnistumisen kokemukset voidaan jakaa todenmukaisesti ja luottamuksellisesti muiden kanssa ihmisten kanssa, ei mikään taakka ole liian raskas ja näytelmän valmistuminen onnistuu.

Onnea matkaan, tulet tekemään paljon hyvää työtä!

Alma Laukkanen

Marraskuu 2018

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Helsinki

LIITE 2. Pääsiäisvaellus 2018 -käsikirjoitus

Pääsiäisvaellus 2018 -käsikirjoitus

Näytelmän henkilöt:

Jeesus

Pietari

Juudas

Johannes

Jaakob

Maria

Magdalan Maria

Salome

Enkeli

Kamelin etupää

Kamelin takapää

Kaifas

Sadanpäällikkö

Barabbas

Rikas

Kauppias

Kauppias 2

Pilatus

Simon

Kätyri 1

Kätyri 2

Kahvilassa toimiva vapaaehtoinen kerää kokoon kierrokselle lähtevän yleisön ja kertoo heille seuraavan ohjeistuksen:

Tervetuloa katsomaan Lauttasaaren seurakunnan nuorten ja nuorten aikuisten valmistamaa Pääsiäisvaellus-näytelmää, joka vie teidät kahden vuosituhannen takaiseen Jerusalemiin katsomaan, mitä silloin pääsiäisenä todella tapahtui.

Matkalla teitä johdattavat paikalliset oppaat, jotka vaihtuvat, joten seuratkaa sitä, kuka milloinkin pyytää teitä seuraamaan. Liikkukaa vasta, kun teitä pyydetään liikkumaan ja asettautukaa siihen, mihin opas kehottaa teitä jäämään, ettette olisi näyttelijöiden, valojen tai toistenne tiellä.

Jerusalemissa on pimeää, portaita sekä kovia ääniä ja välkkyviä valoja, joten älkää säikähtäkö. Lasten kannattaa pitää äidistä kiinni, ettei äitiä pelota. Lavasteisiin, valoihin tai näyttelijöihin ei saa missään nimessä koskea. Jos kuitenkin vahingossa kaadat jotain, anna sen olla ja keskity rauhassa näytelmään. Mikäli haluatte ottaa valokuvia, otattehan ne ilman salamaa.

Toivotan teille oikein hyvää matkaa Jerusalemiin. Odottakaa tässä.

Ohjeistaja poistuu.

Kohtaus 1: Tori

Hahmot: Kauppias, Salome, Maria, Magdalan Maria, Rikas, Barabbas, Sadanpäällikkö, Kaifas, Johannes, Kameli, Kauppias 2

KAUPPIAS: *(tulee yleisön takaa kamelia taluttaen)* Tietä, tietä! Antakaa tilaa! Minun on saatava tämä kameli torille myytäväksi! *(mutisee)* Pääsiäisjuhlat alkavat aivan pian, eikä sen jälkeen yksikään kunniallinen Jerusalemlainen voi kuvitella voivansa tehdä töitä kunnolla...

Kauppias jatkaa mutinaa kulkiessaan yleisön ohi. Salome, Maria ja Magdalan Maria tulevan kamelin jäljessä.

MAGDALAN MARIA: Oi, Jeesus tulee Jerusalemiin tänään! Kaupunkilaisetkin vaikuttavat olevan innoissaan!

MARIA: Maria Magdalena, hillitse itsesi! Tuollaista intoa ei kannata näyttää avoimesti. Varsinkaan nyt, kun juhlimme entisten sortajien vallasta pääsyä. Nämä nykyiset sortajamme ovat tarpeeksi kireinä jo valmiiksi.

SALOME: Roomalaisten kanssa on kyllä vaikea tulla toimeen. Ei voi edes tehdä töitä rauhassa, kun joku jatkuvasti vahtii. Puhumattakaan että voisi vapaasti tunnustaa kannattavansa Jeesusta.

MARIA: Niin, Salome. *(pysähtyvät)* Jeesuksen seuraaminen ei ole yksinkertaista, vaan se vaatii uhrauksia ja luopumista. Poikanikin jättivät kaiken, omaisuutensa, kotinsa ja perheensä. Minäkin lähdin sitten heidän peräänsä, kun eivät he yksin pärjää.

SALOME: Rohkeuttakin tarvitaan. Minä en osaisi lähteä, sillä tavalla, kun minulla on täällä koti ja työpaikka. Haluaisin seurata Jeesusta, mutta en tiedä, pystyisinkö siihen.

MAGDALAN MARIA: Älkää nyt murehtiko tuollaisista. Tänään sinun ei tarvitse lähteä minnekään, Jeesus on tulossa tänne!

SALOME: Mutta minun on silti mentävä töihin.

MAGDALAN MARIA: Me tulemme sitten sinun mukaasi! *(yleisölle)* Tulkaa tekin!

Magdalan Maria asettelee yleisön paikoilleen. Kauppias laittaa myyntipöytää valmiiksi ja Kauppias 2 kaupustelee tuotteitaan naisille ja yleisölle. Rikas ja Barabbas tulevat kujan suunnalta. Rikas tulee katsomaan kamelia, jolloin Kauppias rientää palvelemaan häntä.

KAUPPIAS: Salome! Töihin siitä nyt äkkiä!

SALOME: Kyllä herra.

Salome järjestelee kojua samalla kun Kauppias esittelee rikkaalle kamelia. Maria ja Magdalan Maria supattelevat hiljaa keskenään Jeesuksesta (esim. Miten Hän puhuukaan Jumalan armosta! Murheelliset saavat lohdutuksen ja kärsivälliset perivät maan. Hän on varmasti profettojen ennustama Messias.) Barabbas kuuntelee naisia hieman kauempaa. Sadanpäällikkö astuu esiin verhon takaa, Kaifas kannoillaan, asettuu keskelle toria ja avaa kääronsä lukeakseen tiedotteen, jotka kaikki muut kuuntelevat kiinnostuneena:

SADANPÄÄLLIKKÖ: Tervetuloa te kaikki juutalaiset laajan provinssimme eri kolkista tänne Jerusalemin pääsiäisjuhille, jotka hallitsijanne Pontius Pilatus on teille suuressa armossaan suvainnut järjestettävän. Kokoontukaatten myöhemmin seuraamaan pääsiäisvangin vapautusta hänen palatsinsa pihalle. Hänen armonsä maaherra Pilatus toivottaa teille rauhallista pääsiäisjuhlaa.

Sadanpäällikkö poistuu verhoihin. Kaifas lähtee seuraamaan Sadanpäällikköä, mutta Barabbas puhuttelee häntä, ennen kuin tämä ehtii lähteä. Maria, Magalan Maria ja heidän luokseen palannut Salome seuraavat tilannetta, samalla kun Kauppias myy hiljaisesti Rikkaalle kamelia ja Kauppias 2 tutkii myyntipöytää.

BARABBAS: *(ivallisesti)* Arvoisa Ylipappi Kaifas, *(pilkallinen kumarrus)* kuinka mahtavat ovat langenneet! Onpas surullinen näky, kun kansamme hengellinen ja moraalinen johtaja nöyristelee pakanoille.

KAIFAS: Kuinka julkeat, kuka olet?

BARABBAS: Nimeni on Barabbas ja solvaan kaikkia juutalaisuutensa unohtaneita säätyyn katsomatta. Me olemme valittu kansa, emme orjia! Jotkut meistä muistavat sen paremmin kuin toiset.

KAIFAS: Barabbas...Sinä kuulut niihin kiihkoilijoihin, joiden kerrotaan tehneen väkivaltaa roomalaismielisiä ja roomalaisia kohtaan.

BARABBAS: *(selvästi valehdellen)* Siitä en tiedä mitään...*(vakavissaan)* mutta en vuodata kyyneliä pakanoiden ja verenpetturien tähden. Eikä sinunkaan pitäisi.

KAIFAS: Luuletko olevasi uusi Mooses tai ennustettu Messias? Missä ovat sinun ihmeesi tai mahdin näytöksesi? Ei sellaista henkilöä ole luvassa. Jos Jumala olisi lähettänyt hänet, tietäisin kyllä. Ja minulla on ihan tarpeeksi ongelmia tästä uusimmasta teeskentelijästä, Jeesus Nasaretilaisesta, ilman että sinun kiihkoilijasi aiheuttavat lisäongelmia. Pidä joukkosi kurissa tai teidän käy huonosti. *(poistuu)*

Rikas on saanut ostettua kamelinsa ja poistuu yleisön läpi vaatien tietä. Kauppias laskee tyytyväisenä saamiaan rahoja, joita Kauppias 2 ihastelee. Barabbas siirtyy lähemmäs naisia.

BARABBAS: Tämä ”Messias” josta puhutte, tämä Jeesus Nasaretilainen, hänkö haluaa muutosta aikaan?

SALOME: Voi kyllä! Kuulisitte, kuinka hän puhuu lähimmäisen huolenpidosta

MARIA: Ja lapsista, jotka kuulemma ovat suurimpia taivasten valtakunnassa. Onkohan yksikään mies ennen tätä oikein ymmärtänyt lasten arvoa?

MAGDALAN MARIA: Ylipäätään hän on selvästi vähäosaisten puolella, kutsuu meitä autuaiksi.

BARABBAS: Mutta entä roomalaiset? Mitä hän aikoo tehdä näiden valloittajien suhteen?

JOHANNES: *(juoksee paikalle kujalta)* Hän on täällä! Messias ratsastaa kaupunkiin! Tulkaa!

Salome, Maria, Barabbas ja kauppiaat seuraavat Johannesta kujalle, Magdalan Maria ottaa yleisön mukaansa.

Kohtaus 2: Kuja

Hahmot: Pietari, Johannes, Jaakob, Maria, Magdalan Maria, Salome, Barabbas, Jeesus

Opetuslapset, naiset ja muu väkijoukko seisovat osa kujan päässä, osa heitä vastapäätä "tien" toisella puolella, jota yleisö ei näe kokonaan. Magdalan Maria ja Barabbas ovat lähimpänä yleisöä. Kaikki heiluttelevat palmunlehviä ja huutavat riemuissaan hoosianna tai variaatioita repliikeistään, jo ennen kuin yleisö ehtii kokonaan saapua paikalle, siihen asti, kunnes Barabbaksen ja Magdalan Marian dialogi alkaa.

PIETARI: Hoosianna Daavidin poika!

SALOME: Siunattu olkoon hän, joka tulee Herran nimessä!

JOHANNES: Hoosianna korkeuksissa!

MARIA: Messias, Jumalan voideltu, pelasta meidät!

Jeesus "ratsastaa", eli kävelee heilahdelleen -kuin ratsastaisi, seuraavan repliikin aikana "tien" halki, samalla kun väkijoukko heiluttaa palmunlehviä ja hurraa.

JAAKOB: Siunattu isämme Daavidin valtakunta, joka nyt tulee!

MAGDALAN MARIA: Taivaassa rauha, kunnia korkeuksissa!

Väkijoukko jatkaa palmunlehvien heiluttelua ja hurraamista, mutta hiljaisemmalla äänellä taustalla

BARABBAS: Oliko tuo muka se kuningas? Ratsastaa aasilla, työläisen kaapu yllään, likaisen ja köyhän näköisenä. Pidättekö minua pilkkananne? Missä on voima? Missä on valta? Missä Daavidin suvun jalot piirteet?

MAGDALAN MARIA: Ei rikkaudella, tämän maailman väkevyydellä tai sukujuurilla ole väliä. Todellinen jalous kumpuaa sielusta.

BARABBAS: Olisi pitänyt arvata, ettei sinunlaisesi ymmärrä tällaisia asioita...

JOHANNES: Tulkaa! Seurataan häntä!

Muut juoksevat Jeesuksen perään paitsi Barabbas, joka jää puhumaan yleisölle.

BARABBAS: ...mutta tuo kansanjoukkojen suosio on kyllä vaikuttavaa. Olen kuullut tuhansien ihmisten kokoontuneen kuulemaan hänen opetuksiaan. Tulkaa, haluan pitää häntä silmällä.

Barabbas pyytää yleisön mukaansa.

Kohtaus 3: Juudas ja Barabbas

Hahmot: Barabbas, Juudas

BARABBAS: *(Puhuu yleisölle)* Odottakaa tässä hetki. Tuolla on eräs tuttuni ja hän näyttää tyytymättömältä. *(Menee Juudaksen luokse)* Juudas! Miksi näytät noin murheelliselta? Mikset ole Jeesuksen luona? Sinähän olet hänen opetuslapsensa.

JUUDAS: Ai, Barabbas, hei. Totta puhuen mietin juuri, mitä Rabbi oikein aikoo.

BARABBAS: Miten niin? Eikö hän aio vapauttaa meidät roomalaisten sarron alta?

JUUDAS: En usko hänen suunnittelevan taistelua.

BARABBAS: Mutta hänhän voisi johtaa vallankumousta!

JUUDAS: Niin minäkin luulin, mutta enää en usko, että se on hänen tarkoituksensa.

BARABBAS: Sinun pitäisi hänen seuraajanaan yrittää jotenkin vaikuttaa häneen. Muuten Israelin kansa ei koskaan enää saa päättää omista asioistaan!

JUUDAS: Mutta mitä minä voin tehdä? Ei kukaan osaa ennakoida Rabbin tekemisiä.

BARABBAS: Kyllä sinä jotain keksit. Missä hän on nyt?

JUUDAS: Hän sanoi menevänsä temppelille.

BARABBAS: Sinun on sitten parasta lähteä sinne. (*yleisölle*) Minä en halua kohdata sitä pöyhkeilevää ylipappia, mutta menkää te Juudaksen mukaan!

Juudas pyytää yleisön mukaansa.

Kohtaus 4: Temppeli

Hahmot: Jeesus, Juudas, Pietari, Jaakob, Johannes, Kauppias, Rikas, Kaifas, Sadanpäällikkö, Salome, Kauppias 2

Juudas asettelee yleisön paikoilleen. Jeesus on keskiössä katsomassa kauppiaita, jotka yrittävät hieroa kauppoja Rikkaan kanssa. Opetuslapset seisovat takalalla, kun taas Kaifas pitää tilannetta silmällä etualalla sivummalla. Salome häärää matalana etualalla ja vilkuilee välillä Jeesuksen suuntaan.

KAUPPIAS: (*Juudakselle, kun tämä on saanut yleisön paikoilleen*) Saisiko herralle olla kyyhkynen uhrattavaksi? Tai lammas? Rahanvaihto onnistuu myös!

PIETARI: Juudas! (*Noutaa Juudaksen muiden opetuslasten luokse*) Missä sinä olet ollut? Rabbi näyttää hyvin tyytymättömältä. Eikä ihme, temppeli on täynnä rahanvaihtajia ja kauppiaita.

Jeesus katselee myyntipöytää vihaisen näköisenä, kunnes kauppias tulee esittelemään hänelle tuotteitaan.

KAUPPIAS: *(Jeesukselle)* Haluaisiko herra ostaa uhrilahjoja? Vakuutan, että minulla on parhaat... *(Lause jää kesken, koska Jeesus kaataa pöydän.)* Mitä sinä teet?! Lopeta!

JEEBUS: *(Vihaisena)* Minun huoneeni on oleva rukouksen huone, mutta te teette siitä rosvojen luolan! *(opetuslapsille)* Mennään!

Jeesus ja opetuslapset lähtevät. Kaifas katsoo heidän peräänsä.

KAUPPIAS: ...noin vain kaataa toisten pöydät... ja rahat! Minun rahani! *(Keräilee kolikoita maasta. Ärähtää Salomelle)* Äläkä sinäkin vain toljota siinä! Paikat kuntoon ja heti!

RIKAS: Mitä nuo radikaalit oikein kuvittelevat saavansa aikaan tuollaisella häiriköinnillä? Mitä roskasakkia!

SALOME: *(Kerää rohkeutensa ja nousee maasta)* Hän ON Messias! Kuningas, joka on tullut vapauttamaan meidät! Ja hän on oikeassa!

KAUPPIAS: *(läimäyttää Salomea)* Hiljaa siinä! Että kehtaat puhua paremmillesi tuohon sävyyn! *(Rikkaalle, joka on lähdössä)* Olen kamalan pahoillani! *(Yrittää vielä sopia Rikkaan kanssa kauppoja samalla, kun molemmat kävelevät pois)*

SADANPÄÄLLIKKÖ: *(Saapuu paikalle. Kaifakselle)* Mitäs täällä tapahtuu?

KAIFAS: *(Vältellen, vähätellen)* Ei mitään, pieni paikallinen häiriö... Nuoriso innostuu niin helposti juhlien aikaan.

SADANPÄÄLLIKKÖ: Sinuna pitäisin sen ”nuorison” kurissa. Vai kutsunko legioonat paikalle rauhoittamaan tilanteen?

SALOME: *(yleisölle)* Tilanne alkaa kärjistyä. Parasta pysytellä rabbin lähetytyillä. Pietari ja muut ovat valmistaneet pääsiäisaterian turvalliseen paikkaan tässä lähistöllä. Tulkaa.

Salome johdattaa yleisön takana oleviin portaisiin katsomaan seuraavaa kohtausta

Kohtaus 5: Ehtoollinen

Hahmot: Jeesus, Juudas, Pietari, Jaakob, Johannes, Salome, Maria, Magdalan Maria

Opetuslapset ja naiset istuvat pöydän ääressä jutellen niitä näitä aterialta ja välikohtauksesta temppeleillä. Salome johdattaa yleisön portaisiin katsomaan kohtausta ja jää itse portaille istumaan. Jeesuksen ensimmäinen repliikki alkaa, kun yleisö alkaa nousta portaita. Kaikki kuuntelevat.

JEESUS: Hartaasti olen halunnut syödä tämän pääsiäisaterian teidän kanssanne ennen kärsimystäni. Sillä minä sanon teille: enää en syö pääsiäisateriaa, ennen kuin se saa täyttymyksensä Jumalan valtakunnassa. Tästedes en maista viiniköynnöksen antia ennen kuin Jumalan valtakunta on tullut.

Opetuslapset ja naiset kuuntelevat keskittyneesti Jeesusta

JEESUS: *(Nostaa leipää)* Ottakaa ja syökää, tämä on minun ruumiini.

Hämmentyneitä katseita opetuslapsilta ja naisilta. Jeesus antaa leivän Pietarille, joka nappaa leivästä palasen, ojentaa sen seuraavalle, niin että kaikki pöydässä olevat saavat leivästä palan.

JEESUS: *(Nostaa viinipikaria)* Juokaa tästä, te kaikki. Tämä on minun vereni, liiton veri, joka kaikkien puolesta vuodatetaan syntien anteeksiantamiseksi.

Lisää hämmentyneitä katseita, supinaa. Jeesus antaa pikarin Pietarille, joka ojentaa sen seuraavalle, jne.

PIETARI: Mestari, taas vertauksia ja arvoituksia. Puhut kärsimyksestä ja verenvuodatuksesta – miksi? Onko jotakin tapahtunut? Toki sanasi saavat meidät huolestumaan, mutta hädän tullen puolustamme sinua, me kaikki. Emme jätä sinua.

JEESUS: Ei. Tänä yönä te kaikki luovutte minusta.

PIETARI: Mitä?!

Kauhistanutta keskustelua: Mekö jättäisimme Mestarin? Emme ikinä! En minä ainakaan, Enkä minä. Miksi Hän sanoo noin? Mitä tämä on? Emme me voisi

jättää Häntä! Mitä tapahtuu? Tietääkö Hän jotain, mitä me emme? Salaako hän meiltä jotain? Miksi?

PIETARI: (*Nousee ylös*) Mestari, kuinka voit sanoa noin?! Emme me... ja vaikka kaikki muut luopuisivatkin sinusta, minä en koskaan luovu!

JEEBUS: (*Nousee, laskee kätensä Pietarin olalle.*) Totisesti, Pietari: tänä yönä, ennen kuin kukko laulaa, sinä kolmesti kiellät minut.

PIETARI: (*Tarttuu Jeesukseen*) Mestari, ei! Vaikka minun pitäisi kuolla kanssasi, minä en ikinä sinua kiellä!

JEEBUS: Pietari, tiedät, että se on totta.

Jeesus ja Pietari istuutuvat. Maria lohduttaa Pietaria esim. laskemalla käden tämän olalle. Jeesus näyttää ahdistuneelta.

JAAKOB: Rabbi. Tässä ei ollut kaikki, eihän? Pyydän, kerro meille. Kerro, mikä sinua painaa.

JEEBUS: Totisesti, yksi teistä kavaltaa minut, yksi joka syö kanssani.

PIETARI: En minä!

JAAKOB: Enkä minä!

JOHANNES: En se minäkään ole!

MAGDALAN MARIA: Enkä taatusti minä!

JUUDAS: En kai se ole minä?

JEEBUS: Totisesti, Juudas: Itsepä sen sanoit. (*kumartuu Juudaksen puoleen, ja kuiskaa*) Se, mitä aiot...tee se pian.

Jeesus katsoo Juudasta silmiin. Juudas nousee epäröiden, katse Jeesuksessa, ja juoksee sitten pois. Muut katsovat hänen jälkeensä ja ihmettelevät ääneen tämän lähtöä ja Jeesuksen sanoja.

JEEBUS: Lähdetään nyt, sillä ilta pimenee ja tahdon puhua Isäni kanssa.

SALOME: (*nousee seisomaan*) Tulkaa, seurataan rabbia.

Salome johdattaa yleisön takaisin temppelikäytävään.

Kohtaus 6: Juudas ja Kaifas

Hahmot: Juudas, Kaifas, Salome

Juudas saapuu portaiden alapäähän, missä Kaifas odottaa

JUUDAS: *(varovasti)* Arvoisa ylipappi Kaifas. Tiedän, mistä löydätte Jeesus Nasaretilaisen. Paljonko maksatte minulle, jos toimitan hänet teidän käsiinne?

KAIFAS: 30 hopearahaa. *(Ottaa rahapussin esille ja heittää sen Juudaksen jalkoihin.)* Miksi teet tämän? Etkö ole hänen opetuslapsensa?

JUUDAS: *(kerää rahapussin ja nousee hitaasti seisomaan)* Olen pettynyt häneen. Hän ei ole sitä, mitä luulin.

KAIFAS: Mistä tiedämme vangita oikean miehen?

JUUDAS: Se on se mies, jota minä suutelen.

Poistuvat Kaifaksen tulosuuntaan.

SALOME: Tulkaa, äkkiä.

Salome johdattaa yleisön käytävän läpi Getsemaneen

Kohtaus 7: Getsemane

Hahmot: Jeesus, Juudas, Pietari, Jaakob, Johannes, Salome, Sadanpäällikkö, Kätyri 1, Kätyri 2, Barabbas

Jeesus ja opetuslapset ovat saapuneet Getsemaneen vain hieman ennen yleisöä ja ovat vasta asettumassa. Opetuslapset juttelevat juuri saamastaan hyvästä ateristiasta, siitä että nyt väsyttää ja kenties rabbin oudosta käytöksestä. Jeesus

näyttää hermostuneelta eikä osallistu keskusteluun ennen kuin yleisö on asettautunut paikoilleen.

JEESUS: Jääkää tähän siksi aikaa, kun minä käyn tuolla rukoilemassa. Olen tuskan vallassa, kuoleman tuskan. Odottakaa tässä ja valvokaa minun kanssani.

Jeesuksen siirtyessä etualalle opetuslapset käyvät taustalle istumaan. Jeesuksen rukoillessa he pikku hiljaa nukahtavat.

JEESUS: *(heittäytyy maahan)* Isä, jos se on mahdollista, niin menköön tämä malja minun ohitseni. Mutta ei niin kuin minä tahdon, vaan niin kuin sinä. Ellei tämä malja voi mennä ohitseni minun siitä juomatta, niin toteutukoon sinun tahtosi.

Jeesus nousee ja palaa opetuslasten luo. Hänen puhuessaan he heräävät ja kavahtavat jalkeille ja kerääntyvät Jeesuksen oikealle puolelle.

JEESUS: Yhäkö te nukutte ja lepäätte? Hetki on tullut. Ihmisen Poika annetaan syntisten käsiin. Minun kavaltajani on jo lähellä.

Juudas käytyreineen saapuu paikalle ja asettuvat Jeesuksen vasemmalle puolelle ja taakse.

JUUDAS: Terve, rabbi. *(Suutelee Jeesusta poskelle.)*

JEESUS: Ystäväni, tätä varten sinä olet tullut.

Juudas astuu sivummalle katsoen yhä Jeesusta silmiin.

SADANPÄÄLLIKKÖ: Ottakaa hänet kiinni!

Kätyrit tarttuvat Jeesukseen. Opetuslapset kavahtavat ensin kauhistuneina, mutta astuvat sitten eteenpäin puolustamaan Jeesusta. Jeesus pysäyttää heidät.

JEESUS: Ei! Antakaa tämän tapahtua.

Opetuslapset pakenevat. Jeesus sidotaan ja viedään pois. Sadanpäällikkö kääntyy tarkistamaan, onko kaikki mukana, huomaa Barabbaksen ja vie tämän mukanaan. Juudas jää epäröimään, seuraako Jeesusta ja tämän kiinniottajia, mutta Pietari tulee esiin "kiven" takaa.

PIETARI: Mitä sinä olet tehnyt?! Luopio! Petturi! Me luotimme sinuun!

JUUDAS: Barabbas vakuutti minulle, että kansa nousisi Rabbin mukana...

PIETARI: *(keskeyttää Juudaksen)* Barabbas? Barabbas? Sinäkö kavalsit Mestariumme maantierosvon ja murhamiehen neuvosta? Senkö saman Barabbaksen joka juuri pidätettiin ja joka luultavasti teloitetaan huomenna? *(Juudas pakenee paikalta)* Nyt sinun takiasi Mestari ehkä kuolee hänen kanssaan! *(yleisölle)* Tulkaa! Minä lupasin, etten jätä Rabbia!

Pietari ottaa yleisön mukaansa.

Kohtaus 8: Neuvosto

Hahmot: Kaifas, Jeesus, Rikas, Kauppias, Sadanpäällikkö, Pietari, Kätyri 1, Kätyri 2, Maria, Magdalan Maria, Salome

Kaifas seisoo korokkeella, Jeesus lattialla hänen edessään. Kaifas alkaa puhua kuullessaan Pietarin repliikin. Muut näyttelijät yleisön joukossa.

PIETARI: *(tultuaan ulos tilasta)* Tulkaa.

KAIFAS: Kansamme keskuudesta on ennenkin noussut harhaopettajia ja Jumalan pilkkaajia johtamaan meitä harhaan ja aina on Herra Sebaot rankaissut meitä kuten eksyneitä kuuluu. Meidät on viety Babyloniaan kahleissa ja miehitetty useasti kuten nytkin. Nyt Suuri Neuvosto on kutsuttu koolle tutkimaan Jeesus Nasaretilaisen tapausta. Tämä jumalanpilkkaaja on kohta tuomassa herjauksellaan Herra Sebaotin vihan yllemme! Hänen on väitetty olevan Jumalan Poika, Messias, Juutalaisten kuningas! Kuule Israel: Herra on meidän Jumalamme, Herra yksin! Jumalanpilkka ei voi jäädä rankaisematta! Todistajat astukoot esiin.

RIKAS: Kerran, kun olin temppelissä hurskaasti rukoilemassa, kuten kunnan juutalaisen kuuluu, hän harjoitti harhaoppiaan ja villitsi väkijoukkoa. Silloin hän sanoi: ”Minä voin hajottaa Jumalan temppelin ja rakentaa sen uudelleen kolmessa päivässä.”

KÄTYRI 2: Niin, minäkin kuulin sen!

KAIFAS: *(Jeesukselle)* Etkö lainkaan vastaa näihin syytöksiin? Minä vannotan sinua elävän Jumalan nimessä: sano meille, oletko sinä Messias, Jumalan Poika.

JEEBUS: Jos sen teille sanon, te ette usko. Ja jos jotakin kysyn, te ette vastaa. Mutta silti minä sanon teille: vastedes te saatte nähdä Ihmisen Pojan istuvan Voiman oikealla puolella ja tulevan taivaan pilvien päällä.

KAIFAS: Hän herjaa Jumalaa! Mitä me enää todistajia tarvitsemme! Kuulittehan, miten hän herjasi. Mitä sanotte?

RIKAS: Hän on ansainnut kuoleman.

KÄTYRI 2: Kuolema jumalanpilkkajalle!

Kansa huutaa kuolemaa. Kaifas antaa pienen merkin Sadanpäällikölle, joka köyttää Jeesuksen. Kaikki paitsi Pietari lähtevät.

PIETARI: Lähdetään kiireesti ulos täältä, ennen kuin joku tunnistaa meidät hänen seuraajikseen. (*johdattaa yleisön ”ulos”*)

Kohtaus 9: Nuotio

Hahmot: Pietari, Kätyri, Kätyri2

PIETARI: Jäädään hetkeksi tähän nuotiolle. Ehkä kuulemme jotain Jeesuksesta.

KÄTYRI1: Oletko kuullut sen galilealaisen Jeesuksen opetuksia, joka ’tuolla äsken tuomittiin?

KÄTYRI2: Viimeiset tulevat ensimmäisiksi ja ensimmäiset viimeisiksi? Eipä se ole meitä vielä auttanut, eikä taida auttaa häntäkään.

KÄTYRI1: Tämä tietää kyllä huonoa kaikille, jotka hänet tunsivat. (*Pietarille*) Et kai sinäkin ole hänen opetuslapsiaan?

PIETARI: Minäkö? Enhän edes tunne häntä.

KÄTYRI2: Kyllä minä näin sinut hänen seurassaan.

PIETARI: En käsitä, mistä puhut.

KÄTYRI₁: Sinä olet varmasti samaa joukkoa. Senhän kuulee jo puheestasi, galilealainen.

PIETARI: Minä en tunne sitä miestä!

Kukko kiekuu, Pietari kokee kauhistuttavan oivalluksen hetken ja pakenee paikalta. Samalla Pilatuksen palatsin suunnalta alkaa kuulua puhetta.

KÄTYRI₂: Väkijoukko kerääntyy Pilatuksen palatsille.

KÄTYRI₁: Onko jo aika vapauttaa pääsiäisvanki? (*yleisölle*) Tulkaa tekin, mennään katsomaan!

Kohtaus 10: Pilatus

Hahmot: Pilatus, Kaifas, Jeesus, Barabbas, Maria, Magdalan Maria, Salome, Sadanpäällikkö, Simon, Kätyri₁, (kansaa: Kätyri₂, Johannes, Juudas, Pietari)

PILATUS: Kaifas! Keskeytit juhiani! Mitä nyt taas? Ettekö te juutalaiset voisi kerrankin hoitaa omat sotkunne?

KAIFAS: Sinä tiedät, ettei meillä ole lupa omin toimin tuomita ketään kuolemaan.

PILATUS: Jaahas, ja sekö olisi nyt ohjelmassa?

KAIFAS: (*viittaa Jeesukseen*) Tämä mies johtaa kansaamme harhaan. Hän kieltää maksamasta veroa keisarille ja väittää olevansa Messias, kuningas. Hän villitsee kansaa! Kulkee opettamassa joka puolella Juudeaa, aina Galileasta tänne asti!

PILATUS: Että ihan puolen hehtaarin alueella. No, kerropa meille: oletko sinä juutalaisten kuningas?

JEEBUS: Sinä sen sanoit.

KAIFAS: Kuuletko tuota uhmaa? Näetkö kunnioituksen puutteen sinua ja sitä kautta Roomaa kohtaan? Jos päästät hänet menemään se kasvattaa hänen suosiotaan edelleen, ja viestii että Roomaa vastaan voi rikkoa rangaistuksetta.

Tätä miestä kuuntelemaan on kokoontunut jo useamman tuhatta!
Kansansuosion kasvaessa hänen valtansa kasvaa ja kansan tuella hän voi aloittaa vaikka kapinan! Verisiä yhteenottoja, itkua ja parkua! Jerusalemin kadut ja koko Juudea värjäytyy verenpunaiseksi!

PILATUS: Kuuletko, kuinka raskaita syytöksiä he esittävät sinua vastaan? Syytöksiä, joista tuomiona on kuolema. Minulla on valta armahtaa sinut. *(Viittaa yleisön edessä kyyristeleviin naisiin.)* Etkö luule, että seuraajasi ilahtuisivat, jos kävelisit täältä vapaana miehenä? Sano siis, oletko sinä syytön?

Jeesus on hiljaa. Pilatus vinkkaa Sadanpäällikölle, joka tuo portaiden alapäähän vasemmalle köytetyn Barabbaksen.

SALOME: *(Magdalan Marialle)* Katso! He ovat vanginneet Barabbaksen!

MAGDALAN MARIA: Hyvä niin. Kansa haluaa varmasti hänet ristille, ennemmin kuin Mestarin.

PILATUS: Kumman haluatte? Vapautanko Barabbaksen, kapinallisten johtajan vai Jeesuksen, jota sanotaan Kristukseksi?

KANSA: Barabbaksen!

MAGDALAN MARIA: Ei!

PILATUS: Mitä minä sitten teen tälle Jeesukselle, jota sanotaan juutalaisten kuninkaaksi?

KANSA: Ristiinnaulittakoon!

PILATUS: Mutta mitä pahaa hän on tehnyt?

KANSA: Ristiinnaulittakoon!

Pilatus vinkkaa Sadanpäällikölle, joka tuo vesimaljan ja pyyhkeen. Pilatus pesee ja kuivaa kätensä.

PILATUS: Minä olen syytön tämän miehen vereen. Tämä on teidän asianne.

Pilatus poistuu. Sadanpäällikkö vie maljan pois, tuo orjantappurakruunun ja viitan ja pukee Jeesuksen niihin, ja avaa Barabbaksen köydet.

KAIFAS: Ole tervehditty, juutalaisten kuningas! *(poistuu Pilatuksen perään)*

BARABBAS: Katso, kuinka kansamme hylkää sinut. Taas nähdään, että on parempi olla pelätty kuin rakastettu. Sinua rakastettiin, mutta kun kyseessä on

kansamme vapaus, he tietävät, että vain voima ratkaisee. Siksi minä jatkan taistelua ja sinä kuolet. *(poistuu yleisön taakse)* Tehkää tilaa!

Sadanpäällikkö tönäisee Jeesuksen portailta alas (Jeesus horjahtaa) ja nostaa ristinpuun tämän selkään (Jeesus kaatuu).

SADANPÄÄLLIKKÖ: *(katselee yleisöön)* Sinä siellä! Mikä on nimesi?

SIMON: *(yleisön takana)* Simon Kyreneläinen.

SADANPÄÄLLIKKÖ: Tule tänne. *(Simon raivaa tiensä yleisön läpi.)* Ota tuosta ja kannan. Tuomittu ei muuten pääse kohtaamaan Jumalaansa tämän päivän aikana.

Sadanpäällikkö ottaa ristin Jeesukselta ja antaa sen Simonelle. Naiset rientävät tukemaan Jeesusta. Näyttelijät lähtevät kulkueena yleisön läpi kohti Golgataa, Sadanpäällikkö pyytää yleisöä seuraamaan.

Kohtaus 11: Golgata

Hahmot: Jeesus, Pietari, Johannes, Jaakob, Juudas, Magdalan Maria, Salome, Maria, Barabbas, Sadanpäällikkö, Kätyri1, Kätyri2, Simon

Kohtaus alkaa yleisön vasta saapuessa tilaan. Sadanpäällikkö huolehtii yleisön paikalleen. Aluksi Jeesuksen seuraajat vasemmalla, ilkkujat oikealla, kaksi keskustelua päällekkäin. Maria istuu kalliokiveyksen päällä, Johannes ja Jaakob hänen helmoissaan. Pietari ja Salome kiertelevät heitä, Magdalan Maria jumittaa kauempana. Jeesuksen näyttelijä on piilossa, mutta tilassa niin, että hänen huutonsa kuuluu.

JOHANNES: Miten näin voi käydä sen jälkeen, kun olemme niin kauan seuranneet Rabbia?

MARIA: Kun rakastaa jotakuta, se päättyy joka tapauksessa joskus. Ei ketään voi pitää ikuisesti.

Barabbas tulee paikalle yleisön perässä. Ilkkujat osoittavat hänelle suosiotaan. Juudas yrittää livahtaa Barabbaksen ulottumattomiin.

KÄTYRI₁: Barabbas! Tämä mies närkästyttää niin ylipapit kuin maaherrat, ja tulee silti teloituspaikalle voittajana.

SALOME: Tämä ei voi päättyä näin. Pietari, mitä me voimme tehdä?

Pietari yrittää poistua, mutta törmääkin Juudakseen. He katsovat hetken toisiaan. Juudas on valmiina ottamaan vastaan Pietarin haukut, mutta Pietari, häveten yhä sitä, että kielsi Jeesuksen, poistuukin tilanteesta. Juudas romahtaa maahan. Samalla Salome yrittää kontaktin muihin seuraajiin, mutta nämä välttelevät hänen katsettaan.

KÄTYRI₂: Barabbas on meidän miehemme. Nyt meillä alkaa uudet, paremmat ajat. Eivät tuollaiset (*seuraajat*) tätä kansaa voi pelastaa.

JAAKOB: Onko tämä viimeinen kerta, kun olemme koolla?

MAGDALAN MARIA: En voi uskoa sitä! Jeesus muutti elämäni. Onko minun nyt luovuttava tästä kaikesta ja palattava kurjuuteen?

(Tässä vaiheessa kaksi keskustelemaa ryhmää alkaa kiinnittää huomiota toistensa puheisiin, ja keskustelut alkavat sulautua yhteen.)

BARABBAS: Muita hän kyllä on auttanut, mutta itseään hän ei pysty auttamaan. Onhan hän Israelin kuningas, tulkoon nyt ristiltä alas! Silloin me uskomme häneen.

SIMON: Hän on pannut luottamuksensa Jumalaan – pelastakoon Jumala nyt hänet, jos on häneen mieltynyt! Onhan hän sanonut olevansa Jumalan Poika.

JOHANNES: Voiko tulla toista hänen vertaistaan loistossa ja kunnioitettavuudessa?

KÄTYRI₂: Hänhän pystyy hajottamaan temppelin ja rakentamaan sen uudelleen kolmessa päivässä. Pelastakoon nyt itsensä, jos kerran on Jumalan Poika. Tulkoon alas ristiltä!

JEEBUS: Eeli, Eeli, lama sabaktani?

SALOME: Hän huutaa Eliaa.

BARABBAS: Katsotaanpa nyt, tuleeko Elia hänen avukseen.

MAGDALAN MARIA: Te vähämielet! Hän huusi: "Jumalani, Jumalani, miksi hylkäsit minut?!" Kuinka vielä voitte pilkata häntä?!

JEESUS: *(huutaen)* Isä! Sinun käsiisi minä annan henkeni! *(huutaa)*

Maanjäristys: valot välkkyvät ja soitetaan järistysääniä. Ihmiset yrittävät pysyä pystyssä ja kaatuilevat maahan. Maanjäristys loppuu. Ihmiset alkavat nousta varovaisesti jaloilleen.

SADANPÄÄLLIKKÖ: Tämä mies oli todella Jumalan Poika.

JUUDAS: Mitä olen tehnyt?! Kavalsin viattoman veren. Hänen piti olla kuningas! ...ja nyt hän on kuollut. Voi Herra, minkä tein! Tahdoin vain saada sinut näyttämään voimasi kansalle... että kaikki ymmärtäisivät. Meidän piti yhdessä vapauttaa kansamme! Sinä ja opetuslapsesi! Olen pettänyt kaikki: Herrani, ystäväni, itseni! Herra, sinun käsiisi annan nyt itseni.

SALOME: *(yleisölle)* Tulkaa.

Kohtaus 12: Hauta

Hahmot: Salome, Maria, Magdalan Maria, Enkeli, Pietari

SALOME: *(katsoo ensin hautaa varovaisesti)* Tulkaa vain! Ketään ei näy. Se sotilaskin, joka laitettiin hautaa vartioimaan, on poissa.

MARIA: Meidän ei silti olisi pitänyt tulla. Kaikki muut ovat piilossa ja viisaasti tekevät! Ristiinnaulitsevat seuraavaksi meidät!

SALOME: Älä puhu tuollaisia! Herra ansaitsee viimeisen voitelson, sen olemme Hänelle velkaa. Me, jos kukaan muu ei uskalla.

MARIA: Kuinka me muka saamme kiven pois haudan suulta? Se on aivan liian painava.

MAGDALAN MARIA: *(viimeisenä ja murheisena)* Tämä on toivotonta. Herra on kuollut, lampaat hajallaan. Kaikki, mihin uskoimme ja minkä puolesta kamppailimme, on poissa. *(kävelee kohti hautaa katsoen samalla kohti muita kahta.)* Miksi me koskaan uskoimme, että Hän...

Magdalan Marian lause jää kesken, kun hän huomaa avoimen haudan ja juoksee sen sisään. Katselee ympärilleen haudassa. Tulee ulos muiden luo.

MAGDALAN MARIA: Hauta on tyhjä! Herran ruumis on poissa.

Muut kaksi ryntäävät haudalle. Ihmettelevät tilannetta ääneen: ”Hän ei ole enää täällä! Miten voi olla? Onko joku varastanut herran ruumiin? Kuka hänet olisi vienyt?”

Valot vaihtuvat: kaikki muut valot himmenevät, mutta haudan yläpuolelle, enkelin kohdalle syttyy valokeila. Naiset horjahtavat maahan ja perääntyvät säikähtyneinä.

ENKELI: Älkää pelätkö. Minä tiedän, että te etsitte ristiinnaulittua Jeesusta. Ei hän ole täällä, hän on noussut kuolleista, niin kuin itse sanoi.

Enkelin valo sammuu ja päivävalot palautuvat takaisin. Naiset nousevat varovasti ylös.

SALOME: Hän on elossa?

MAGDALAN MARIA: Rabbi täytti lupauksensa! Kolmessa päivässä hän rakentaa uudelleen Jumalan temppelin! Herralle kiitos!

MARIA: Mennään kiireesti kertomaan muille. Kaikkien on saatava tietää, että hän elää!

Naiset juoksevat iloisena pois minkä jälkeen Pietari juoksee esiin. Hän kurkistaa hautaan ja havaitsee sen tyhjäksi.

PIETARI: *(riemuissaan)* Se on totta! Jeesus on noussut kuolleista! Hän elää! Hän elää!!! *(huuto jatkuu Pietarin juostessa pois)*

Kohtaus 13: Loppulaulu

Laulu alkaa Pietarin huudon loputtua ja kaikki näyttelijät tulevat yleisön eteen. Näyttelijät kumartavat yleisölle laulun aikana, jonka jälkeen he poistuvat tilasta, laulaen. Näyttelijöistä viimeinen kutsuu yleisön mukaansa ja johdattaa heidät lähtöpaikkaan, samalla muiden yhä jatkaessa laulua käytävässä. Kun viimeinenkin katsoja on poistunut, laulu loppuu.

Loppulaulu 2018: Lopusta alku

© Sofia Kangas

F#m D F#m D
 Nouseva aamu, varoen saavun,
 A E F#m
 sillä luonnoton on hiljaisuus.
 D F#m D
 Lopusta alku, aukaistu polku,
 A E F#m E7 E
 tänään syrjään vieritetty kivi on sydämeltä.

A D A F#m
 Minä tunnen kuinka maa herää, kaikki elää, hengittää.
 D Hm E E7 E
 Luottaa vihdoon voin myös huomiseen.
 A D A F#m
 Näen kuinka meidät yhdistää, voin melkein käsittää,
 D Hm E A
 kuoleman voittanut.

F#m D F#m D
 Totuus ja pelko, anteeksianto,
 A E F#m
 sillä minä olen myös vain ihminen.
 D F#m D
 Lopusta alku, ikuinen kaiku,
 A E F#m E7 E
 täällä pimeys on niin totta, mutta niin on valokin.

Minä tunnen...

D A D A
 Kiitos kun tulit tätä näytelmää katsomaan.
 D A Hm E E7 E
 Minä tahdon sulle valoisaa pääsiäistä toivottaa.

Minä tunnen...

Roolihahmokuvaukset

Jeesus Jumalan Poika, jolla on tärkeä tehtävä maan päällä. Hän tuntee Jumalan suunnitelman suurin piirtein, mutta ei voi olla pelkäämättä vaikean tehtävänsä edessä. Hän tuntee suurta myötätuntoa niin seuraajiaan kuin vihamiehiään kohtaan niiden tehtävien tähden, joita heillä on Jumalan suunnitelmissa. Jeesuksen virheettömyys tekee häneen samastumisen vaikeaksi muille ihmisille, mutta hänen karismansa, viisautensa ja lempeytensä tekevät lähtemättömän vaikutuksen moniin ihmisiin. Hänessä on myös sanatonta voimaa, jota kukaan ei kunnolla ymmärrä mutta jonka kaikki huomaavat.

Pietari Jeesuksen kiihkeimpiä seuraajia, jolla on korkeat vaatimukset niin itselleen kuin muille opetuslapsille. Hän pitää itseään erittäin uskollisena opetuslapsena ja hänelle on tärkeää kasvattaa Jeesuksen seuraajien joukkoa. Pietarilla on kova taistelutahto, ja hän uskoo olevansa valmis menemään vaikka, kuinka pitkälle suojellakseen omiaan, mutta hänestä puuttuu tiettyä lempeyttä. Jälkikäteen hän ei voi kyllin hävetä sitä, että kielsi Jeesuksen, ja hän joutuu kohtaamaan omat virheensä. Sen jälkeen hän on aulis antamaan muillekin heidän virheensä anteeksi.

Juudas Jeesuksen opetuslapsi, jonka odotuksia Jeesus ei ole täyttänyt. Hän toivoisi Jeesukselta jyrkempiä otteita roomalaisten karkottamiseksi, eikä oikein ymmärrä Jeesusta. Juudas epäröi seuratessaan Jeesusta, ja on siksi muiden helposti ohjailtavissa. Hän ihailee Barabbasta tämän radikaaliuden ja menestyksen tähden. Juudas suhtautuu Kaifakseen pelonsekaisella kunnioituksella vaikka ei pidäkään tätä todellisessa arvossa, vaan käyttää tätä hyväkseen suunnitelmassaan.

Johannes veljeksistä nuorempi Johannes on tunteellisempi kuin veljensä. Hän seuraa Jeesusta innokkaasti, ja haluaa kutsua muitakin mukaan. Hän on haaveilija ja romantikko, ja unohtuu välillä omiin mietteisiinsä. Mammanpoika.

Jaakob vanhempi veli Jaakob on vakavampi kuin veljensä. Hän on nopeaälyinen ja tarkkasilmäinen, ja huomaa usein ensimmäisten joukossa, jos Jeesusta painaa jokin. Hänkin on mietiskelijä, mutta hänen ajatuksensa ovat vakavampia kuin Johanneksen.

Maria on suunnilleen keski-ikäinen nainen, jonka kaksi poikaa ovat Jeesuksen opetuslapsia. Hän on ikänsä elänyt roomalaisten sorron alla, ja on jossain määrin tottunut siihen, mutta on yhä surullinen sen vuoksi. Hän on Jeesuksen seuraajien joukossa eräänlainen äitihahmo, vakaa ja turvallinen, eikä sen tähden voi näyttää heikkouttaan vapaasti. Jeesus on hänelle seuraamisen ja omistautumisen arvoinen hahmo ja johtaja. Hän on tunteellinen omalla hillityllä tavallaan, ei elätä nuoruuden räiskyviä tunteita vaan iän myötä tasoittunutta tunteen liekkiä.

Magdalan Maria on nuori nainen, jonka Jeesus on nostanut huonoista oloista. Jeesus on ensimmäinen ihminen, joka on kertonut Magdalan Marialle, että tämä on arvokas sellaisenaan. Siksi hän suhtautuu Jeesukseen riemullisella kiintymyksellä. Kun Jeesus vangitaan ja tuomitaan, hän ei voi hyväksyä tapahtunutta. Epätoivoisen surun sijaan hän suhtautuu asiaan raivokkaasti. Kun Jeesus kuolee ja hän menettää elämänsä kulmakiven, hän pelkää joutuvansa takaisin sellaiseen elämään, josta Jeesus nosti hänet. Jäljelle jää turta epäusko, jonka enkelin tuoma ilosanoma poistaa.

Salome on aivan tavallinen ihminen, joka elää arkeaan ja tekee työtä. Hän ihailee kyllä Jeesusta ja tämän puheita, mutta hänen uskoaan ei ole vielä koeteltu. Hän suhtautuu Jeesukseen uteliaasti ja on huolissaan hänestä, kun hänet vangitaan. Hänen uskonsa Jeesukseen vahvistuu tämän kärsimyksien myötä, mutta lopullinen varmuus löytyy vasta Jeesuksen kuoltua.

Enkeli on eteerinen ja vaikeasti lähestyttävä, lähes epäinhimillinen hahmo. Hän toimii Jumalan sanansaattajana, eikä sen tähden tarvitse omaa "persoonaa".

Kaifas on juutalaisten uskonnollinen johtaja, joka on huolissaan kansastaan roomalaisten vallan alla. Hän yrittää myös olla kunnollinen juutalainen, eikä suvaitse virheitä itseltään eikä kansaltaan, ovathan he sentään Jumalan valittu kansa. Hänkin odottaa Messiasta, mutta Jeesus on liian poikkeuksellinen ja radikaali. Kaifas on Jeesuksen takia entistä enemmän huolissaan roomalaisista, koska nämä eivät katso hyvällä juutalaisten itsenäisyyspyrkimyksiä. Roomalasiin hän suhtautuu varauksella, ja yrittää miellyttää heitä vain suojellakseen kansaansa. Pilatusta ja sadanpäällikköä kohtaan hänellä ei ole minkäänlaisia lämpimiä tunteita.

Sadanpäällikkö on roomalainen sotapäällikkö, joka on useamman vuoden komennuksella Israelissa. Hänellä on korkea työmoraali, mutta komennuksen loppupuolella motivaatio on vähentynyt. Kaifakseen hän suhtautuu kuin jonkin sortin alkuasukkaaseen ja Jeesusta hän pitää riskinä Rooman vallalle. Pilatuksen edessä hän tahtoo tehdä parhaansa, että saisi mahdollisimman hyvän eläkkeen. Samasta syystä hän ei myöskään aio sallia juutalaisilta minkäänlaista kapinointia.

Barabbas, nuori juutalainen radikaali, joka johtaa kapinaa roomalaisia vastaan. Hän haluaisi uskoa Messiaan saapumiseen, mutta on kyllästynyt odottamaan ja ottanut ohjat omiin käsiinsä. Hänen mielestään Jeesus on liian rauhallinen ja keskittyy epäolennaisiin asioihin. Barabbas on nuoruutensa voimain tunnossa ylpeä ja vahvatahtoinen.

Rikas, Jerusalemin parhaimmistoa edustava henkilö. Hänellä on varsin suuret luulot itsestään ja hän pitää itseään muita parempana kansalaisena ja hurskaampana juutalaisena. Hän pitää Jeesusta harmillisena rettelöitsijänä ja ryysyläisenä. Rikkaan maalliseen mieleen ei mahdu ajatusta siitä, että nöyryys ja hiljaisuus olisivat tavoittelemisen arvoisia ominaisuuksia johtajassa. Kaifakselle ja kansalle hän haluaa näyttäytyä mahdollisimman edullisessa valossa, ja roomalaisille (joita hän pitää barbaareina) hän haluaa näyttää, millainen on kunnollinen, sivistynyt ihminen.

Kauppias, Bisnes on päällimmäisenä hänen mielessään. Hän on valmis tekemään mitä tahansa rahan eteen, ja on myynyt kunniansa ajat sitten. Hän on hieman kieron ja epäilyttävän oloinen, ja käy jokaisen mahdollisen asiakkaan kimppuun tarkoituksenaan saada tämä ostamaan jotain, mielellään hyvään hintaan. Hän mielistelee ylempiään häpeämättömästi, mutta kokee Jeesuksen uhkana elinkeinolle. Hän pelkää roomalaisia, mutta peittää sen ylenkatseella. Hän kannattaa Barabbasta, koska uskoo hänen avullaan voivansa tehdä parempaa bisnestä vapaana roomalaisten terävistä katseista. Hän ei ole itse keksinyt kannattaa Barabbasta, vaan oppii sen muilta Jeesusta vastustavilta. Kauppias ei ole mikään vahva persoona, mutta hän peittelee heikkouttaan ja pelkuruuttaan sortamalla alempiaan, erityisesti Salomea.

Pilatus. Maaherra Pilatus edustaa Rooman valtaa Juudeassa. Koska hän on alueen arvovaltais in ihminen, hänestä on tullut jossain määrin mielivaltainen. Vaikka hän pitää komeasta tittelistään, Pilatus haluaisi mielellään päästä taas nauttimaan roomalaisista ylellisyyksistä. Se on saanut hänet pitämään israelilaisia vastenmielisinä ja pitkästyttävinä, ja erityisesti Kaifas edustaa hänen silmissään kaikkea vastenmielistä. Hän ei oikein tiedä, mitä ajatella Jeesuksesta. Aluksi hän on sitä mieltä, että juutalaiset saisivat hoitaa omat asiansa, mutta kun hänet pakotetaan hoitamaan asiaa, hän yrittää härnätä Kaifasta vapauttamalla Jeesuksen. Kuitenkin hänen on loppujen lopuksi tehtävä päätös tavalla, joka parhaiten turvaa hänen asemansa.

Simon on kyreneläinen mies, joka on tullut Jerusalemiin pääsiäisjuhille. Satunnaisesti valituksi auttajaksi joutuminen on hänelle yllätys. Hän on hyvä ja totinen ihminen, mutta ei oikein ymmärrä, mistä Jeesuksen kanssa on kyse. Hän suhtautuu hieman skeptisesti Jeesukseen, mutta säälii häntä. Katsoessaan ristiinnaulittua Jeesusta hän on totinen, ei varsinaisesti ilku häntä, vaan ennemminkin toteaa tarvitsevänsä jonkun todistuksen siitä, että Jeesus todella on Jumalan Poika.

Kätyri 1: Pitää ihmisten nöyryyttämistä ja julkisista teloituksista, halveksii Jeesusta. Hänellä ei ole juurikaan omia ajatuksia, vaan hän myötäilee kaikessa muita. Komppaa Kätyri 2:a kaikessa tämän ilkeydessä.

Kätyri 2/Kauppias 2: Ylimielinen ja pahantahtoinen, kääntää aina kaiken pahoin päin. Haluaa ohjailia muita, erityisesti muiden kiusaamisessa. Hän on älykkäämpi kuin Kätyrii, jota pitää käteväenä pönkkänä itsetunnolleen. Heidän välillään ei ole mitään todellista kiintymystä, vaan he ovat yhdessä, koska heistä on hyötyä toisilleen

LIITE 3. Pääsiäisvaelluksen tuottajan tehtävälista

PÄÄSIÄISVAELLUKSEN TUOTTAJAN TEHTÄVÄT © Laura Sinivaara

MILLOIN	MITÄ	
Kesällä	Varmista avainhenkilöiden mukana olo, hanki uusia vastuullisia jos tarpeen.	Vaikka sulla onkin päävastuu, älä tee oikeestaan mitään yksin. Keskustele sun vastuullisten kanssa joka välissä. Ota aika palaveeraukseen ja soittele niiden kanssa paljon. Tiedotus myös alaikäisten vanhemmille on syytä olla ajantasaista.
Syyskuu	Proggiksen suunnittelu pääpiirteissään	mitä muutoksia, mihin pitää rahallisesti panostaa, keskustele kaikkien vastuullisten kanssa, ideoikaa
Lokakuu	Palaveri kirkkisen kanssa	mitkä tilat saadaan käyttöön, mikä on budjetti srk:n puolelta, millon saa alkaa lavastaa, mitä saa tehdä millekin huonekaluille ja tiloille, tilavaraukset primeen
Marraskuu	Rahoitus	Jos srk:n budjetti ei riitä, mistä muualta rahoitusta? Hakemukset vetämään.
	Väen värväminen	Viidakkorumpu soimaan niin näyttelijöiden kuin muidenkin tekijöiden haalimiseksi.
	Palaveri vastuullisten kanssa	Päivitetään kaikki ajan tasalle proggiksesta ja kehitellään suunnitelmia.
Joulukuu	Shoppailu	Mahdolliset hankinnat vielä tämän vuoden budjetista, jos mahdollista.

	Näyttelijöiden värväminen	Mainostusta vapaykköseen ja nuiskuun ja muille mahdollisille ryhmille, ehkä myös johonkin toiseen seurakuntaan
	fb-ryhmän perustaminen	Ryhmässä tärkeää ajantasainen tiedotus ja jatkuva motivointi, esim. kuvien postaus
Tammikuu	Treenien aloitus ja porukan innostaminen (ei sillä että se loppuis hetkekskään)	tarvittaessa vielä näyttelijöiden ja tuplamiehityksen värväminen, uudet käsikset jakoon noin tokissa treeneissä
	Palaveri vastuullisten kanssa	lavastuksen ja tekniikan suunnittelu, ohjaajat palaveeraa ennen ja jälkeen treenien niistä jutuista jotka ei muita niin paljon koske
	palaveri Marjukan + vaksien kanssa	keskustelu siitä, mitä kirkolla milloinkin tapahtuu, jonka jälkeen voidaan päättää esitysajat tyyliin su klo 12.30-17.00
	Kuun loppuun mennessä roolijako ja esitysajat näyttelijöille	sijaisnäyttelijöiden värväys
	Rakennustelineen tilaaminen yhtymästä (Varpu) ja tekniikan tilaus Broadwaylta (Anders)	Muutkin tekee paljon asioita, oo jatkuvasti yhteydessä varsinkin Varpuun ja pidä huolta että kaikki etenee niin kuin pitääkin.
Helmikuu	Lopullisten esitysaikojen eli kierrosten alkamisaikojen päättäminen	Kyseiset ajat Merjalle tiedotukseen – varmista ajoissa milloin viimeistään pitää olla!
	Treeniviikonlopun + lavastusajan varaaminen	Näistä varaukset primeen ja tiedotus ryhmään. Pimennys hiihtolomalla tai joku sunnuntain helmi/maaliskuussa

	Palaveri lasten kierroksista	Annette/Eija on yhteydessä kouluihin/tarhoihin, lasten kierrosten esitysajat sovittava ainakin pääpiirteissään
Maaliskuu	Treenivkoloppu	keskustele ruokahuollosta Varpun kanssa, hanki kokki ja mahd. yövahti, tee ja jaa lupalaput, hommaa oheistekemistä (puvustus, lavastus) ja pidä huolta että niihin tarvittavat materiaalit on käsillä (taas kandee keskustella vastuullisten kanssa)
	Shoppailu	Tee Varpun kanssa tai yksin tarvittavat hankinnat.
	Mainostus	tee fb-tapahtuma, laita esitysajat ja puffi ainakin Laru-lehteen (tarkista sisäänjättöaikataulu ja ilmoitusta varten budjetti)
	Kahvilan hoito	tarkista Varpun kanssa että on henkilökuntaa ja tarjottavaa, juttele myös esityspäivien ruokahuolto kuntoon
	Palaveri lasten rundeista Annetten Eijan ja Teiskan kanssa	selvitä miten lavasteita tarvii muokata niihin, käsikirjotus ja kulku pääpiirteissään, tekniikan osuus
Lavastusviikko	Koordinoi kaikkea mutta keskustele koko ajan vastuullisten kanssa. Kannustus, motivointi, yhdessä pohtiminen, mutta oo jämpä, sulla on koko ajan viime kädessä vastuu kaikesta. Pidä aikatauluista kiinni!	Tee ja jaa lupalaput jos yöpymisiä. Kaikki tarvittava saataville, tarpeeks osaavia tekijöitä neuvomaan osaamattomampia.

Esitykset	Aamulla	Laita tekniikka päälle, tarkista/muokkaa lavasteet, hoida lasten rundit, tarkista/muokkaa lavasteet, tekniikka pois päältä.
	Varsinaiset esitykset	Ennen varsinaisia esityksiä tekniikka päälle, tarkista lavasteet, rundien jälkeen tarkista lavasteet, tekniikka pois päältä. Rundien aikana voi olla kahvilassa keräämässä palautetta tai kullisseissa jeesaamassa.
Purku / Proggiksen jälkeen	Joulupukki	Järjestä niin että tasan tiedät mitä siellä on ja missä, tekniikat omaan varastoonsa niin että muutkin tietää mitä siellä on ja missä.
	Kerää palautetta	Järjestä joku muisteluilta, jossa katotaan kuvia/videoo yms. ja kysele jo seuraavaa vuotta varten halukkuutta osallistumiseen.